

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

2.

TANKAR

AF

VICTOR HUGO WICKSTRÖM

(CHRISTER SWAHN)

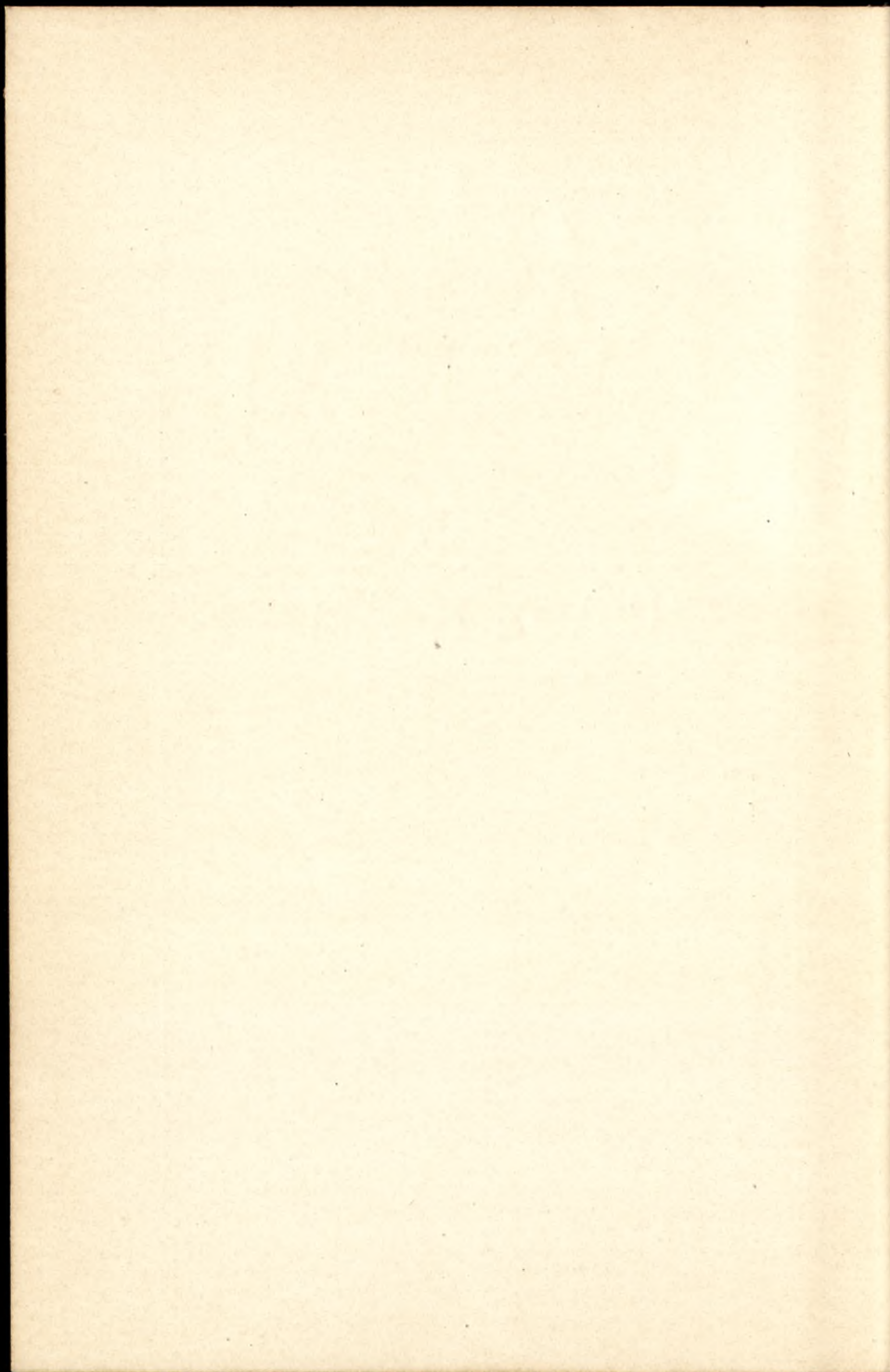
ALBERT BONNIER, STOCKHOLM

ÖSTERSUND
TRYCKT Å JÄMTLANDSPÖSTENS BOKTRYCKERI
1895

TANKAR

TANKAR

AF

VICTOR HUGO WICKSTRÖM

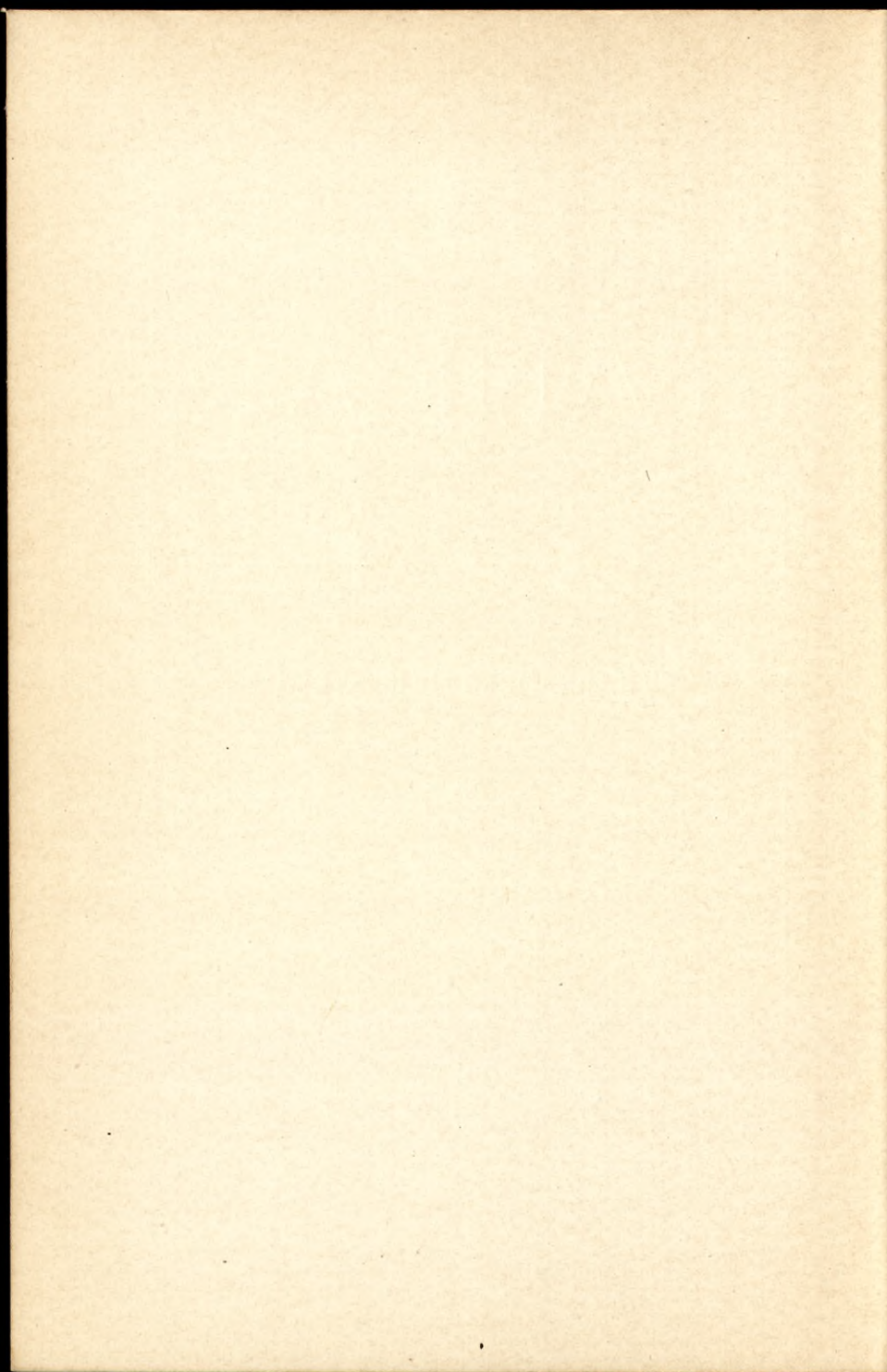
(CHRISTER SWAHN)

ÖSTERSUND

JÄMTLANDSPOSTENS BOKTRYCKERI

1895

Lofsång.

O Gud, jag böjer mig ödmjukt neder, djupt i stoftet för Din strålande storhet. Hör mig, Herre, när jag med stammande stämma skänker Dig, Höge, hyllning af ärlig håg! —

O, hvilken otack töcknar ej om vår tanke! Bittert brusa från bleka människoläppar hårda, hädiska ord mot Ditt mäktiga majestät, klagan och kvidan mot Din styrande styrka, och tunga tårar trampa fårande fjät på kinder, tärda af gäckad trånad.

Vi säga, att världen är full af jäktande jämmer, att sorgen sveper sin slöja kring hög och låg, att själar brytas och hjärtan brista, att våld och ve välla i starka strömmar ut öfver all världens väldiga vidder.

O, vi äro tiofaldt otacksamma!

Vi, Dina barn, burna vid Ditt brinnande hjärta, se i fördunklad dager Din storhets verk:

vi skönja knappast hvad skönast skimrar, vi höra doft hvad i samklang dallrar, vi märka minst hvad i vällukt vajar, vi smaka svagt hvad i starkhet strömmar — allt godt Du gaf oss vi fåvitskt glömma och sucka: »sorg är all sällhets slut!»

Och dock, Du Ende, Du eviga flöde, Du djup af ljus, Du källa af kärlek, ett haf af håfvor Du håller alltjämt öfver blinda barn, som i vemod vandra!

Skänkte Du oss ej naturens skönhet, strålande solar och skimrande stjärnor, blånande himmel och blänkande haf, frodiga fält och fradgande floder, prunkande palmer och bugande björkar, brokiga blomster och gröna blad?

O, uti djup, i jublande glädje borden I, mulna människobarn, tacka den Gud, som i tusende under tolkar sitt mäktiga majestät!

Skänkte Du oss ej hemmets härd, trägen fader och trogen moder, kvinlig syster och kraftig broder, knutna samman af blodets band?

Skänkte Du oss ej kärlekens tjusning i ungdomens vårliga, väna tid, då bröst mot bröst slötos samman och den första kyssens magiska makt i mänskens flöde, i lummig lund sänkte sin blyga berusning i själar, som skänkte sig helt åt hvarann?

Gaf Du oss icke arbetets möda, mängd med
hvilans vinkande ro, viljans eggande, starka sträf-
van, sömnens drömmande, sälla dvala, ljuflig
natt efter dådfull dag?

Gaf Du oss icke sångens gåfva, tonernas
trollmakt och färgernas spel, marmorns mejsel
och diktens lyra, makt att höja mot högblå him-
mel tempeltinnar och kyrkkupol?

Gaf Du oss icke ljufva drömmar, fulla af
lifvets lekande lust, varma känslor, som drunkna
i doft, djärfva tankar, som djupen pejla, tro och
trånad, hågkomst och hopp? —

Ack, jag mäktar ej som jag ville måla de
under i tusental, som Du strött ut öfver världen
vida, delat åt mulna människobarn!

O tack, blott otack i tal och i tankar höstar
Du in för hvad härligt Du gjort! —

Och till sist, när Din rikdom vi ratat och
bespottat allt skönt som Du skänkt och kränkt
Dig med otacksam klagan, Du räcker oss med
hugnande hand dödens domnande, dejliga dryck
och leder till leende ängder, till andra världar
vår väg att nya under där njuta, och åter —
fördöma Dig!

Protevs.

Har du hört sagan om Protevs? — Han var en hellenisk hafsgud, som kunde antaga tusen gestalter, var vis som Zevs och blef, ehuru icke född gud, dock genom sitt djupa vetande gudars like. Hans dotter bar namnen »den gudasköna» och »den gudakloka», och hans söner voro så starka, att endast Zevssoonen, tidsättlingen Herakles kunde besegra dem.

Äfven vår tid har sin Protevs, ehuru han lefver bland människorna och saknar barn, som kunna täfla i kroppslig knytnäfvkamp.

Det är hans saga jag vill berätta dig.

* * *

Han var ättling af den världsstormande, motsatsrika kristendomen, ty endast den kunde föda ett så sällsamt barn. Han var icke skön till gestalten, men hans grå, skarpa ögon och hans fina löje gjorde honom olik mängden. Hans

födelseort var okänd och hans barndom glädjelös.

Bland folket växte han upp, och när han blef yngling, drog han ut på äfventyr. Han såg människor och länder af skilda slag och bevarade i sitt inre djupa minnen från sin ungdoms vandringstid.

När han var mogen man, nådde han samhällets tinnar. Hans kunskaper och mod hade beredt honom väg, ty han ägde vetenskapsmannens skarpa blick och krigarens fruktade svärd. Inom kort satt han som furste öfver ett helt folk.

Men ofärden dröjde ej att infinna sig vid hans härd. Mäktiga fiender sammangaddade sig mot honom, hans här blef slagen, hans land härjadt, hans maka och barn dödade, och själf drog han, ensam och arm, bort från sitt rike.

Ännu stod han i sin ålders blomma; hans drag voro skarpa, men ej hårda, hans senor smidiga och hans blick trängde spanande in till människornas dolda tankar. Den första, djupa förtviflan efterträddes af en känsla af nyväckt mod och kraft. Det föreföll honom, som om han först nu fått lust att lefva och pröfva världens växlingar.

Men denna lust blef rastlös; han kunde ej stanna länge på samma ställe. Det var som om en osalig ande jagat honom från land till land för att pröfva allt och behålla intet.

Han svängde rökelsekar i kyrkorna och log

åt de vantrognes ceremonier, tände bål åt kättare och brände bannlysningsbullor, axlade sin kappasom en bård riddersman och sålde sig till träl för skuld, drog ut att befria det heliga landet från hedningarne och sålde regnvatten såsom taget ur Jordans heliga flod. Han såg ej lifvet från en sida; han lärde känna dess alla. Han såg, huru fäfänga, njutningslystnad och själfviskhet lågo i lifvets svällande armar likasom den föregifna helgonreliken vid jungfruns barm. Han visste hvad lögn var, om han också icke var säker på sanningen.

När han nått sin fulla mannaålder, hade han sett troner grundas och störtas, släkten födas och dö, folk höja sig till makt och förspridas öfver jorden. Han hade burit stafkarlens rifna dräkt och furstens purpur, stått bland mörkrets legoknektar och höjt ljusets skinande banér, pröfvat lifvets tyngsta sorger och njutit alla dess tusenformade fröjder. Han drog sig tillbaka i ensamheten och lät sitt inres känslor och drömmar tåga förbi minnet.

Han såg med sin själs öga, huru lifvet vaknat för honom. I dess första gryning lågo fruktan och kärlek, rädsla och hopp. Barndomens drömmar togo ynglingslustens klarare skapnad, och med klappande hjärta och utbredda armar hade han skyndat ut, ut att famna det härliga lifvet.

Trots och segerstolthet hade lyst början af

hans väg såsom man. Människorna hade böjt sig för hans makt, kärlekens gudadryck hade han fört till sina läppar, fadersfröjd hade han smakat, och han hade tyckt sig stå hel och fullfärdig på livvets höjder. Han hade funnit människorna svaga och ömkliga, men hans kraft hade besjälade dem.

Sedan han störtats från sin höjd, såg han lifvet vida annorlunda. Han hade förlorat sin makt, som gjorde honom hufvudet högre än alla andra, sin maka, det enda väsen, som kärleksfullt stått vid hans sida i alla stormar, sina barn, som han tänkt en dag skulle föra hans värf vidare. Människorna voro icke endast svaga väsen; de voro otacksamma, låga, föraktliga.

Då hade han känt en leda vid lifvet, som kom honom att förakta allt, sörja öfver allt. Han tyckte, att hela världen var lik ett invalidhus, hvarest det fans endast stympade människor. Alla hade de lidit förluster, och alla skyllde de sin nästa därför. Det var sorg på djupet af hvarje varelses själ. Hvar och en hade sitt helvete redan här i världen; det hela var utan ljus, utan hopp och försoning. —

Men ännu hade han icke spelat livvets skådespel till slut. Han kastade sig åter in i världsvimlet, men tog det nu som en bacchanal, där sinnesstämningen ömsades med dräkten. Han hade varit tiggare och kung, slaf och fri, tanklös och grubblande. Hej, huru former och fär-

ger växlade! Ännu hade han förmåga att skratta. Och han skrattade åt dessa brokiga bilder, som aflöste hvarandra. Lifvet var icke endast tårar; det fans ett löje, som föraktade dem.

På detta sätt döko tusen skilda känslor upp ur hans minnes öppnade klenodskrin, men han kände sig endast mera nedstämd däraf. Var då allt en innehållslös dröm, sorglig för somliga, glad för andra? Hade hans allvar varit utan djup, hans glädje utan verklighet?

Vid det han grubblade däröfver, föll det som fjäll från hans ögon. Han hade förut sett världen endast bitvis, nu såg han den hel.

Nu tedde den sig för honom som en oändligt ljuf samklang, där tårarne löstes i löje och löjet växte upp ur tårar. Det var sant, att människorna voro svaga varelser, men det låg på samma gång på djupet af deras hjärtan skimrande rent guld, som gaf lifvet evigt värde. Han såg hela jorden för sina fötter, han såg stjärnor och solsystem; många af dem dunklades, slocknade och svunno, men nya världar döko åter upp och det helas samklang förblef alltid den samma. Det var lifskraftig, jublande fröjd, som gick lik en väldig strömning genom lifvet och bar på sina skimrande, lekande vågor all världens ängslan och ve. Det fans tro och hopp, som förenade tidens och evighetens världar, det fans kärlek, som lade en verklig, fast grund för trons och hoppets innebörd.

Nu förstod han, att det icke fans någon förintande strid i världen. Växlingens kamp var endast skenbart oförsonlig. På djupet var allt ett.

Om han nu kände sorg, var den kringstrålad af resignationens milda skimmer, och om han log, bredde en alltomfattande kärlek försöning öfver hans löje. Han såg det stora i det lilla; han gladde sig som ett barn, ehuru han hade en mans allvarliga, fullödiga tankar.

Han tänkte på hellenismens Protevs, som kunde antaga tusen skilda gestalter och, ehuru icke född gud, dock genom sitt djupa vetande blef gudars like. Det föreföll honom, som om världen själf vore denne Protevs, som under seklers sekler tagit ständigt växlande former och, ehuru icke född gud, dock kom gudomen allt närmare.

Och han själf var också lik Protevs. Hur hade han icke pröfvat livets brokiga lek för att till slut genom vetandet fatta dess eviga samsklang!

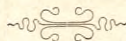
Men Protevs hade barn, dottern »den gudasköna» eller »den gudakloka», och söner, som endast Zevssonen Herakles kunde besegra.

Han kände sig ensam. Men då klang fram ur hans inre en trängtan att skildra världens söndring och enhet, människornas sorger och löjen, att visa guldets i slaggen, solljusets, som strömmade ut öfver alla tårar. Han önskade

försona såsom han själf var försonad. Han diktade. På detta sätt skulle han efterlämna barn, en dotter, »den gudasköna» eller »den gudakloka», och söner, som törhända mera segerrikt än Protevs' skulle kämpa mot tidens väldige ättling Herakles.

Och när han nu skildrade hvad han genomlevvat och känt, trädde det skönas gudomlighet fram till honom och sade:

»Tack, du ädle! Ingen har såsom du vidgat mitt rikes gränser. Din dikt, den nya tidens son, skall vara den främste bland mina älsklingar, och människorna skola gifva honom ett namn, mångtydigt och djupt som Protevs' väsen. — De skola kalla honom — *humor.*»

Bön.

O Gud, Du, som bor i djupens höjd, i människohjärtans gömma, Du, som lefver alltjämt, medan solar dö, medan sekler svinna som vårens snö och ätter glömmas och glömma, till Dig jag flyr i min enslighet, till Dig, som anar och känner och vet, hur skarn kan kväljas, hur stoft kan lida, hur själ kan vändas båd' sent och tida.

O Gud, när jag ser på världen all, på skrymtan, som ber, och hat, som skrattar, på afund, som fråssar af andras fall, en svindlande ångest min tanke fattar. Du, Du är ju kärlek, hur kan Du väl då spikar i blödande hjärta slå, låta i svällande fågring frodas ogräs i form af människohåg, krypande, lismande, lumpen och låg, medan det skönas, det sannas, det godas härliga blomster i mörkan mull tvinas och trampas för onskans skull?

Hvarför gaf Du mig icke tro att lita, lita tryggt på Din heliga makt, men fyllde mitt hjärta med stumt förakt öfver själar svarta, som bort vara hvita? Hvarför stäckte Du ej min andes flykt, lät blanda mitt öga och svagna min vilja, att jag ondt från godt ej mer kunde skilja, ej sträfva mot fästet, som ljuset byggt?

Hur ljuft vara sten vid forsande bäckar, vara blomster i tanklösa, skyddande häckar, vara mossor i skogarnes gömmande ide, vara dallrande blad i sviktande vide!

✽

O Du, som vet allt, Du känner mina drömmar. Du vet, hur jag murat och byggt ett palats af sanningens marmor på världens plats i lyckans lustgård vid ljusets strömmar på godhetens grund — en skimrande syn, som gyllene tinnar höjer mot skyn. Du vet, att jag byggt det — i tanken allenast. Hvar gång jag i lifvande lifvet har sökt en sten blott till grund, det gick ständigt så trögt, ty sanning var lögn och smuts hvad var renast, och själf på min väg jag vacklande gick och smälek och hån och förakt blott fick.

Och därför, o Gud, till Din tron jag hastar och djupt ned i stoftet för Dig mig kastar och ber och ber ur mitt hjärtas djup, att af nåd Du

må frälsa min stormslitna slup, som så stolt i ungdomens dagar for vida, men blef läck af vågor, vreda och strida! Låt mig ödmjuk bli, låt mig glömma mig själf, stäck min stolthets mod, häf min fåfängas villa, låt mig draga från hafvet till glidande elf att i sorlande lek mina dagar förspilla! — — —

Men nej, förlåt mig! 'Min bön det ej är! En stund jag var svag. — Låt stormarna rasa! Djarft sticker jag ut ifrån skummande skär mot hafvet, som mörknar i växande fasa. Låt gå som förut! När jag strandat till sist, mitt slocknande öga skall skåda helt visst det land, där jag ej var värdig att vandra, men dit jag fick visa vägen för andra!

Guds kvarnar.

Sedan många århundraden tillbaka klingar i människornas öron ett par underliga ord, som föda skräck och fasa hvar de än ljuda. De äro: »nemesis divina», d. ä. den gudomliga rättsfördelningen.

Orden äro grekiska och latin, men tanken är äldre än båda dessa språk. Den är lika gammal som människornas första aning om Gud, ty i den lågo begreppen makt och rättvisa.

Hos alla folk spåras denna tanke. »Hvad du sått skall du ock uppskåra,» säger Skriften; »Guds kvarnar mala långsamt, men säkert,» säger folktungan.

Hvarför väcka dessa ord skräck och fasa? Kan icke Guds rättvisa äfven sprida ljus och glädje? Jo väl, men orden ha icke tagits i denna bemärkelse. Gud tänkes endast såsom hämnare af det onda, såsom i tysthet veder-gällande hvad i tysthet förbrutits, och därför

ligger aldrig i nemesis divina tanken på en lyckobringande rättvisa.

Denna tro är fast rotad, så fast, att religioner hafva vuxit upp och försvunnit, medan nemesistanken kvarstått orubbad. Den har hvarken växlat gestalt eller innehåll; den är sig alltid lik: Gud straffar och straffar *allt* ondt.

Den mänskliga rättvisan är en dvärg mot den jättestora nemesis. Om man stjälar och får fängelse, om man förfalskar och får straffarbete, om man mördar och föres till stupstocken — hvad är detta mot nemesis divina? En svag näpst mot en hela väsendet uppskakande förödelse.

Straffet blir så mycket hårdare, som det smyger sig in på den skyldige just under maktens högsta glans, ärans mest bländande berusning, rikedomens fullaste guldregn, njutningens mest otyglade orgier. Hela den öfriga världen vet kanske icke, hvarför ett så hårdt straff drabbade en eller annan människa, men Gud vet det, och därför fylles man af fasa för hans makt, hans för människor så dunkla makt.

Och han vet träffa på det rätta stället. Den andryge vanärrar han, den rike gör han utfattig, den fåfänge gör han narraktig, den ärelystne föraktad, den njutningsjagande sjukdomsslagen. »Åt hvar och en sitt,» hviskar han, när han till sist når dem.

Jag älskar särskildt folkbilden »Guds kvar-

nar», som »mala långsamt, men säkert». Huru djup är icke denna liknelse! Hela naturen, hela universum liknar ett enda, fulländadt maskineri, en jättekvarn, byggd öfver ofantliga vågor, hvilka svalla enligt från tidernas början fastställda lagar, brusa och dåna samt sätta kuggverk och hjul i rörelse för att mala, mala sönder allt, som kommer mellan kvarnens stenar.

Guds kvarnar mala långsamt. Ja väl! Det förflyter kanske tiotals år mellan brottet och straffet. Kanske ett helt människolif? Flere människolif? Hvad vet jag? Lärjungarne frågade ju Jesus rörande en blind man, huruvida denne eller hans föräldrar hade försyndat sig, enär han föddes blind. Hvad låg till grund för denna tanke, om icke den öfvertygelsen, att nemesiis slår sina länkar kring flere generationer?

Och Guds kvarnar mala säkert. Straffet kommer, om det också låter vänta på sig. Flo den brusar, stenarna mala; till sist kommer tu ren till det mest aflägsna sädeskornet.

Jag mins ännu i dag så lifligt, när jag för många år sedan läste *Linnés* anteckningar öfver nemesiis divina. Huru blida, huru värmande, huru tryggande voro icke barnet-snillets, natur-människan-tänkarens åsikter om den gudomliga rättsfördelningen!

Jag har icke, såsom *Linné*, samlat exempel på, huru nemesiis divina verkat i min omgivning, men jag har dock sett nog för att veta, att den

finnes. Där bördsstolthet pöser, har den blifvit näpst, där guldets bröst sig, har det smultit bort, där makten missbrukats, har den försvunnit, där en ytlig ärelystnad sträfvat, har narrbjällran klingat. Jag vet, att nemesis är vaken. Den sluter aldrig sitt öga, och det har händt, att jag knappast hunnit säga: »här är plats för dig,» förrän den kommit.

Människorna frukta den mänskliga rättvisan, men med huru mycket större skäl borde de icke frukta nemesis divina! Men den verkar ofta så tyst, att de icke tro, att den finnes, och när den straffar, händer det ibland, att den straffar så fint, så omärkligt, att endast den, som fått straffet, förstår dess sammanhang med sitt brott.

Men jag för min del lefver och dör i den tron, att »Guds kvarnar mala långsamt, men säkert».

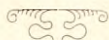
Moder!

Nu, när jag pröfvat lifvets glada lekar och lifvets sorger — ack, hur mörkt är allt! Hur tar ej ondskan ständigt fast gestalt, då godheten, en dröm blott, sig förnekar!

Se världens narrspel! Mänskorna betrakta! Se afund, hat och lögn och skrymteri! — O värld, ditt väsen är bedrägeri, och ljuft det är dig kunna djupt förakta. —

Och dock, om än uti min andes degel det skimrar guld bland rikedom af slagg, om än med kärlek jag kan gälda agg, om än med hopp jag hissar starka segel, så är det du, o moder, som bevarat åt mig en tro på lifvets härlighet, en tro, som vill i allts förgänglighet se stoftet i ett högre ljus förklaradt.

Ty jag kan tvifla på att stjärnor finnas och jag kan tvifla uppå tid och rum, och jag kan veta, att min blick är skum, att tusen rymder af min själ ej hinnas, att mycket sjunker djupt i tidens floder, men *ett* jag känner, *ett* jag säkert vet, att en mig skänkte hoppets salighet och tro på lifvet — det var du, o moder!

Det är icke meningen, att alla mina sentenser skola vara sanna, men de skola *väcka* sanningen.

✽

Man sår ädla tankar och man skördar tistlar; man sår fåfänga och man skördar guld.

✽

Det är icke sanningen människorna älska; det är *halfva* sanningen.

✽

Det måtte ligga en verkligt solid glädje i att säga elakheter. Ett snille kan tala om sitt »stora, sköna hat», en dussinmänniska om sin »ljufviga elakhet».

✽

Det är sorgligt att se, huru många enbuskar det finnes här i världen, hvilka tro sig vara skapade till mastträd. Ingen är så rak som den puckelryggige och ingen så stolt som den, hvilken tar emot allmosor.

✽

Man säger, att ungdomen är illusionernas tid, likasom om icke hvarje ålder har sina illusioner!

✽

Om du vill förstå människornas handlingar, skall du icke förbise det viktigaste motivet — *afundsjukan*.

Klippön.

Klippön höjde sina svarta massor upp mot himlen. Den låg alldeles för sig själf ett godt stycke från fastlandet, och så hade den legat sedan urminnes tider. Den såg så dyster och förkastad ut med sina brutna krön och branta stup. Inga blommor växte på dess skrofliga sidor, inga gräsmattor prydde dess sollösa djup.

Klippön hade redan sin barndom bakom sig, en barndom af många, många tusende år, omedvetna, överkliga, värdelösa, men när dess ungdom kom, vaknade den upp och såg ut öfver hafvet, försökte le mot solen och kastade förstulna blickar mot stranden. Solen var ensam och hafvet var ensamt, men vid stranden lågo leende, grönskande öar, som tryckte sig tätt intill hvarandra, sände hvarandra hälsningar i blomdoftande fläktar och hviskade till hvarandra med vågorna, som smekte deras bördiga stränder.

Allt detta såg och kände klippön samt greps

af ett outsägligt vemod. Han var ung och var ensam. Till en början kunde han icke reda sina tankar, men de klarnade och funno form, sedan tusende år gått.

Han frågade sig själf:

»Hvarför skall jag stå ensam här, då andra öar svärma sig tillsammans? Hvarför skall jag sakna blommor och träd, då de prunka därmed under långa tider af året? Hvarför får jag icke hafva någon bredvid mig att sända smekande svallvågor och blomdoftande hälsningar?»

Hans tankar stördes af något, som rörde sig uppe i hans hufvud. Där murades och hamrades, där brändes och smiddes, sten lades på sten, järnband götos däromkring, och så såg han till sin förvåning ett torn resa sig högst uppe. Det var ett fyrorn, som människorna byggt. Det lyste vida omkring, och han gladde sig åt dess sken.

Men de sorgsna tankarne kommo åter, när han betraktat det nog. Dess tunga murar besvärade hans hjässa, dess ljus lyste alltid med samma glans, tändes och släcktes med samma obehagliga enformighet.

Åter klappade hans väldiga stenhjärta vid tanken på småöarnas samfälda lycka, och han kände sig så ensam, så bittert, så öfvergifvet ensam.

Och han frågade: »hvarför blef väl mig denna tunga lott beskärd?»

Han frågade solen och himlen och hafvet,

men de visste ingenting. De brydde sig endast om sig själfva. Hvad hade väl de att göra med en naken, skroflig klippa?

En kväll, när han lät sina brutna sidor sucka fram denna eviga, längtansfulla fråga, fick han helt oförmodadt ett svar. En stönande hviskning trängde fram från vraket af en tremastare, som kvällen förut i ogenomtränglig mist strandat mot hans spetsiga mantelfäll, och svaret ljöd sålunda:

»Du frågar, hvarför just du skall stå så ensam här i världen. Oförståndige, otacksamme, lågsinnade! Ser du icke ljuset, som strålar från ditt hufvud? Huru mången natt har jag icke seglat förbi dig i ljungande storm och räddats af dig från undergång, tills den falska misten besegrade dig under sista natten! Huru många lif har du icke räddat! Hundradetal, tusendetal, från alla länder, af alla folkslag! Du är skapad att sprida ljus och rädda människolif, och dock kan du klaga!»

Vraket sjönk ned i djupet, men klippön glömde icke dess ord.

En stilla glädje genombäfvade dess väldiga hjärta. Den lefde för ljuset, för lifvet! Huru kunde den då klaga öfver, att småöarnas lott icke kommit honom till del? Smekande vägsvall, doftande blomsterfläktar, kärliga hälsningar öfver smala sund — hvad var väl detta för honom, som hade en så hög uppgift!

Han kände sig lugn och nöjd som aldrig förr.

Men detta varade icke länge. I hans innersta uppväxte så småningom några tvifvel. Det var ju godt och väl, att han skulle sprida ljus och rädda vilsefarnas lif, men hade då ljuset och lifvet så stort värde?

Han förebrådde sig själf dessa tvifvel. Skulle icke ljuset, det härligt flödande, det ljuft glödande, det vida trängande, hafva värde? Var icke lifvet, det friskt pulserande, det modigt stridande, det djupt njutande, en härlig gåfva?

Men tviflen fortlefde. De svälde och svälde, slogo allt djupare rötter, satte allt starkare skott.

Var ljuset så härligt? Var icke mörkret, det signadt gömmande, det saligt drömmande, det orosöfvande, vida ljufvare? Var icke döden, den sant förlossande, den sorg förkrossande, den tankedöfvande, ännu mera skön?

Och han blef man under dessa tvifvel, och tviflen blefvo manliga. Men när de stodo fullvuxna som hårda tankar, var också hans frid för alltid borta.

Han kastade åter sina blickar på småöarna, som sände kärliga kyssar öfver trånga sund, kringhvärfde sig med blomsterdoft, höllo träd-kronornas parasoller mot solens hetta, speglade sina gröna tufvor i klar sjö, logo af kärlek och fröjd och frågade intet efter striden mellan ljus och mörker, lif och död, ty de voro närsynta

af sin lilla lycka och sågo icke längre än dit, där den spegelblanka ytan slutade.

Då kände klippön ett hugg i sitt väldiga hjärta. Hans »uppgift», kantänka! Om han bar mörkrets nattdok eller ljusets dagslöja, om han skänkte lif eller död — det kvittade honom lika, ty de hade fullkomligt samma värde. Men småöarnas lycka kunde han ju aldrig nå.

När stormen ref stenflikar ur hans mantel, låtsade han om ingenting, när regnet spolade hans värnlösa skuldror, kom icke ett ljud ifrån honom, när solen brände hans kala hjässa, teg han och led.

Med hvarje år som gick döfvades hans bittra tankar alltmera, och när han till sist, förtärd af storm och sol och regn, rycktes ned i det allt uppslukande hafvet, log han stilla i sitt väldiga, snart Brustna stenhjärta åt hoppet, att när han härnäst finge se solen, skulle han vara en liten, liten ö, som var kringhvärfd och älskad af andra småöar, skild från dem endast genom smala sund, trädprydd och blomstersmyckad, och som icke såg längre än dit, där den spegelblanka ytan slutade.

Lycka!

Lycka! Hela världen genljuder af detta ord. Barnets drömmar, ynglingens och ungmöns svärmerier, den stadgade mannens och den mogna kvinnans sträfvanden, åldringens trötta famlande — allt pekar mot lyckan.

Men hvad är då lyckan?

Jag har hört många svar på denna fråga, och det var en tid, då jag samlade dem alla och knöt dem till en brokig bukett, där kärlekens blodröda rosor stödde sig mot resignationens dödsbleka liljor.

Det var i synnerhet ett svar, som slog an på mig. Man hade sagt mig, att ett persiskt ordspråk lyder: »Lycka är icke att äga silfver eller guld, utan hvad man älskar,» och jag tyckte, att detta svar var det bästa jag någonsin hört.

Men när jag nu tänker därpå, börjar jag tvifla. Att äga hvad man älskar! Är detta lycka? Ja,

stundens, månadens, årets, men ett människolifs lycka är det icke, ty den som får allt hvad han älskar, skall till sist blifva slö, likgiltig, bruten.

Se vi icke exempel därpå i det rika England? En ung man är intelligent, frisk, vacker och rik. Man bjuder honom ära och makt, hyllning och kärlek. Han kysser hundrade kvinnors läppar, ser naturens och konstens skönheter i skilda länder, ombrusas af bifall vid sitt »maiden speech» i parlamentet — får allt hvad han pekar på. Och när han fått det, närmar sig ett mörkt spöke med håliga ögon och giriga fingrar, griper kring hans hjärta och hånler: »Är du icke nu lycklig, när du fått allt?» Det är »spleen» som kommit, lyckans sjukdom, alltillfredsställelsens mättnad. Han har allt hvad han älskar, och han slutar med att älska ingenting.

Vet *du* hvad lycka är? Jag skall berätta dig en saga. Om du kan tyda den, så förstår du lyckans väsen.

* * *

En ung flicka stod drömmande vid stranden af en spegelklar insjö. Det var afton, och naturens frid kastade ett återsken öfver hennes egen själ.

Hon var sjutton år, vacker och god. Kärleken hade tågat in i hennes hjärta och bundit upp sina doftande girlander i dess gemak. Hon väntade den älskade.

Och han hade kommit till henne, slutit henne i sina armar, svurit henne trohet och fått hennes försäkran om genkärlek.

Från hennes närbelägna hem klingade musik. Man spelade en vals, hvars brusande, lockande tonvågor påminte om den kväll, då hon första gången dansade med honom.

Hennes sinne var öfverfylldt af glädje; hon sjönk ned på en sten vid stranden af sjön, hvars spegel glittrade af guld och purpur från aftonrodnaden.

»Gud, hvad jag är lycklig,» hviskade hon med sammanknäppta händer. —

»Kallade du mig?» hördes hastigt en röst vid hennes sida.

Hon såg upp. Ett kvinligt andeväsen med blida drag stod framför henne. Genomskinligt hvit fladdrade en mantel kring dess skuldror, munnen log och ögat blickade ljuft forskande in i hennes.

»Hvem är du?» frågade den unga flickan.

»Jag är Lyckan.»

»Var då välkommen,» log hon. »Sätt dig bredvid mig och låt mig veta hvem du är. Jag har förr endast med känslan funnit ditt väsen.»

»Du önskar det allvarligt?»

Den unga flickan nickade tyst till svar.

»Ord säga så litet,» svarade Lyckan. »Jag skall visa mig själf i bilder och sedan skall du, om du kan, säga mig hvem jag är.» —

Lyckan sträckte ut sin hand öfver naturen.
Den mörknade. Kring dem båda flödade ljus,
men framför dem låg ett ogenomträngligt mörker.

* * *

»Skåda!» sade Lyckan. —

Den unga flickan såg sig själf stå lutad
mot den älskades bröst.

»Älskar du mig?» frågade han.

»Ja», hviskade hon.

Deras själar möttes i en lång, ljuf, dröjande
kyss. På afstånd hördes tonerna af valsen, som
först förenat dem i dansens ringlar.

* * *

»Skåda!» sade Lyckan. —

Den unga flickan såg sig själf sitta ensam
i ett tarfligt rum. Lampan var tänd och dess
sken göt ett blekt skimmer öfver det simpla
möblemanget, det grofva golvet, de söndriga
gardinerna, det mörka taket. Symaskinen rass-
lade för hennes fötter; hon hade arbetat hela
dagen och dock höll hon ännu på med sin
sömnad.

Händerna nekade att göra tjänst längre.
Hon stödde sin panna mot sina värkande fingrar
och hviskade:

»Hvarför skulle han dö? Hvarför slets han
från min sida? Hvilket lyckligt lif skulle vi
icke lefvat tillsammans!» —

Hon slog upp fönstret och såg ut i den

mörka höstnatten. Därborta glänste som en pyramid af eld jättekaféet, som hvarje afton samlade i sina gyllne salar tusen nöjeslystna människor.

Det klang musik därifrån. Hon lyssnade. Höstvinden förde till hennes öra några spridda ackorder, som hon sammanfogade till en vals, den, som först kom dem att sluta bröst mot bröst och lägga hand i hand.

Med en undertryckt klagan stängde hon fönstret, sjönk ned på en stol och grät.

* * *

»Skåda!» sade Lyckan. —

Den unga kvinnan såg sig själf sitta vid hemmets hård, omgifven af larmande, ostyriga barn. Hennes min var trött, hennes anletsdrag slappa.

Det minsta barnet började skrika, och hon flyttade sig fram till vaggan för att jollra det till sömns. Så gingo de andra barnen till hvila, och hon satt där ensam, väntande, vakande.

Timme efter timme förgick. Hennes trötta hufvud sjönk ned mot bröstet, men hon ville icke, hon kunde icke sofva. Hvarför var då aldrig hennes man hemma? Hvarför sökte han alltid sällskap utomhus ända till sent på natten?

Morgonsolen smög in genom en refva i gardinen. Det hördes osäkra steg i trappan. Den väntade raglade in.

»Hvad du kommer sent hem! Och i hvilket tillstånd!» klagade hon.

»Aldrig hör jag annat än din jämmer», stammade han. »Det hade varit bäst, om jag icke alls lämnat mitt glada sällskap.»

»Har du glömt vår ungdomskärlek, dina löften?»

»Griller! — Griller! — Blif icke sentimental nu igen! Hvad som varit har farit.»

Han sträfvade sig fram till sängkammardörren, fick efter mycket famlande upp den och gick till hvila.

Då hörde hon från det midt emot liggande huset, där det varit bal under nattens lopp, välkända toner. Den sista valsens smekande ackorder nådde hennes öron. Det var hennes ungdomskärleks aldrig glömda melodi, och, tyngd af ljufva stunders bittra minnen, sjönk hon ned och grät.

* * *

»Skåda!» sade Lyckan. --

Hon såg sin man och sig själf sitta ensamma i ett vackert möbleradt rum.

Han läste högt för henne ur en bok, och hon lyssnade tankspridd till de söfvande ljuden från hans nyanslösa stämma.

Han gäspade och lade bort boken.

»Blir det icke snart slut på den?» frågade hon.

»Om en vecka ungefär, i fall jag läser för dig lika mycket hvarje kväll.»

»Men bör du icke vara ute med dina vänner någon gång? Jag tycker du skulle behöfva någon omväxling ibland.»

»Nej, visst icke! Jag trifs bäst med detta lugna, tillbakadragna lif», sade han. »Det är min lycka att vara i hemmet så mycket som möjligt. — Nu är jag trött och går till hvila. Du kommer väl snart efter.»

Han gick.

Hon satt ensam. Ett sorgset drag lägrade sig öfver hennes panna. Hon mumlade:

»Alltid samma lif, samma enformighet, samma tystnad! Och detta är kärlek! Detta är lycka!»

* * *

»Skåda!» sade Lyckan. —

Han och hon sutto i en rikt möblerad salong. De voro i högtidsdräkt och syntes nyss ha tagit afsked af sina gäster.

»I morgon skola vi på bal hos min svåger, i öfvermorgon på middag hos din chef, dagen därpå deltaga i välgörenhetssoaréen», sade hon med ett lätt skratt. »Man har endast sina nöjen att tänka på.»

»Ja, är det icke angenämt?» inföll han gäckande.

»För min del är jag trött på detta lif. Och du?»

»Åh, det är outhärdligt!»

»Kunna vi icke sluta därmed?»

»Ämnar du förgifta släkten, stänga min befordran, göra mig omöjlig för samhället? Det fins ingen möjlighet att komma undan detta lif.»

»Och detta skall vara lycka», suckade hon.

* * *

»Skåda!» sade Lyckan. —

Hon satt blek, med förvridna drag, han gick fram och tillbaka på golvet i en upprörd sinnesstämning.

»Du älskar mig då icke mera!» bröt det ut öfver hennes läppar.

»Nej», svarade han doft. »Min kärlek till dig var blott en ungdomsdröm. Nu först har jag funnit den kvinna, som förstår mig. Min kärlek till dig var som några antända halmstrån, min kärlek till henne är en eld, som aldrig släckes. — Du har begärt ett öppet svar, och jag har gifvit det.» —

Han lämnade henne.

Hon vred sina händer, hon ref sitt hår, hon snyftade som ett barn. Men han kom icke tillbaka.

* * *

»Skåda!» sade Lyckan.

Hon stod inför honom med bleka, beslutsamma drag.

»Du lämnar mig då?» frågade han kort.

»Jag kan icke stanna hos dig. Min kärlek kallar mig till en annan. Jag bryter med dig, min släkt, mitt umgänge, samhället, men jag *måste* göra det. För mig fins ingen återvändo.»

»Du älskar då honom så högt? Och mig, mig har du alldeles glömt!»

»Jag har aldrig älskat dig. Mitt hjärta bedrog mig, då det sade ja på din fråga om kärlek. *Han* är den rätte.»

»Så farväl då för alltid», ropade han och skyndade bort.

Några ögonblick därefter ljöd ett skott.

* * *

»För Guds skull! Intet mera! Jag vill ej skåda dessa ohyggliga bilder», bad den unga flickan och vände sig mot Lyckan. »Jag har sett nog.» —

Mörkret försvann; i dess ställe trädde en blek skymning. Lyckan fattade den unga flickans hand.

»Du har sett nog, säger du, och dock finnas otaliga dylika bilder, framställande kärlekens, din drömda lyckas, växlande lek och smärta.»

»Men hvad vill du säga mig med dessa bilder?»

»Att om du aldrig varit hungrig, skulle du icke kunna känna mättnadens njutning; om du aldrig varit törstig, icke drickandets svalka,

om du aldrig frusit, icke värmens behagliga ro. Olyckans afgrund ligger vid lyckans höjder, sorgens natt bådard glädjens morgonrodnad, vemodets haf famnas af sällhetens stränder. Endast den som varit olycklig kan blifva verkligt lycklig; endast den, som känt livvets djupaste sorger, kan njuta af dess högsta fröjder. När olyckan nått dig, gäldar du blott en svunnen lyckas skuld eller betalar i förskott en kommande sällhets tjusning.»

Den unga flickan vände sin blick mot Lyckan, som i ett nu förändrat utseende. Den hvita manteln hade mörknat, blicken var sorgsen, dragen tärda.

Förvånad såg hon Lyckans skiftning och frågade:

»Men jag känner icke mera igen dig? Hvem är du då?»

»Jag är Lyckan, men människorna kalla mig ofta — *Olyckan*.»

Du svaga mänskobarn...

Du svaga mänskobarn, du tror, att allt bör alltid vara varmt och friskt och soligt, och hvad som dunkelt är och mörkt och kallt, du finner armt och glädjelöst otroligt.

Så är det ej. Förutan molnets dok ej fästets sol så härligt skulle skina; om nöjets gud ej bure nyttans ok, han skulle utaf idel lust förtvina.

Du hälsans njutning fattar först som sjuk, och hvilans sötma räcks af sömnlös plåga, och först när himlafästets blåa duk af mörker täcks, du ser, hur stjärnor låga.

Så ock med sorgen. Den är glädjens bror. Som tvillingpar ur samma sköte sprungna, de vuxit samman, och där sorgen bor, där funnits också fröjder mångbesjungna.

Ty sorg ej tänkas kan förutan fröjd, liksom ej mörkret finnes utan ljuset. Om du ibland dig känner missföfnöjd, så har för djupt du smakat glädjeruset.

Men lika starka äro de dock ej. Förgäfves glädjens fester du förlänge! Ty glädjen är en svag förgät-mig-ej, då sorgen är en ros, som doftar länge.

Och vet du hvarför? Därför att din sorg din vilja och din känsla mäktar rena, därför att den från världens marknadstorg dig stilla för dit, där du blir *allena*. Och då, då växer du vid sorgens hand och blir hvad Gud dig i sin tanke danat, ty längtans myr blir viljans fasta land och tankens verklighet hvad drömmen anat.

Och så, när sorgen helt dig tagit har och bildat om dig till hvad du bort blifva, så har du glädjen öfver sorgen kvar, som mäktat evigt rika skänker gifva.

Och därför, akta, när dig sorgen slår, att du ej ned i veklig kvidan dignar! En himmel speglas i din bittra tår, ty sorgen luttrar, helgar och välsignar.

Det är icke blott på gatorna man träffar pöbeln, ty denna är det mest utbredda släkte i världen. Den sitter vid den lärdes skrifbord, den hvilat i diplomatens kabinett, den är tongifvande i »den fina världens» salonger.

✱

Kärleken är lifvets balsam, heter det, men det är förfärligt, hvilka sår den lämnar efter sig.

✱

Genom sina fel förvärfvar man vänner, genom sina förtjänster fiender. Skapar då det onda det goda och tvärtom?

✱

Männens ve öfver svärmödrarna utgör en yttring af det varandes dom öfver det förflutna. Man trampar ned, på det att det skall växa upp — och det uppväxta skall i sin ordning nedtrampas.

✱

Djurkärlek är ett uttryck af människohat. Fortgår det i samma riktning som nu, skall hvarje människa snart ha minst *en* hund.

✱

Det nittonde århundradet skall kallas electricitetens århundrade, ty det upplyste allt, tills det förtärde allt. De kommande århundradena skola bygga på aska.

I evigd jord.

Den unge prästen var en ståtlig syn, när han stod framför altaret eller bar hostian i en helig procession. Hans resliga figur med det kraftigt hvälfda bröstet och de smidiga lemmarne, hans sköna ansikte med de djupa, mörka ögonen och den vemodiga munnen, den melodiska rösten och de väl avvägda gesterna — allt gaf honom ett utseende af på samma gång en imperator, en Apollo och en martyr. En ren själ blickade fram genom de klara ögonen. Han bar icke blott titeln af Jesu tjänare; han var det äfven.

De, som kände hans historia, visste att berättas, att han var ett hittebarn, som blifvit vid spääd ålder upptaget af en höghoren, bigott dam, hvars dotter nyss förut afidit. Det fans elaka personer, som påstodo, att hittebarnet var den anstolta damens dotterson, och när gossen växte upp, trodde man sig hos honom återfinna den

gamla, furstliga släktens fina grace och passionerade kynne.

Redan som barn var han bestämd att blifva präst. Han uppfostrades af präster; han umgicks endast med präster.

Hans fostermor dog, innan han fyllt tio år, och detta förändrade helt och hållet hans ställning. Dödsfallet kom så hastigt, att intet testamente hann skrivas. Som hittebarn kom han in i det furstliga palatset, och som hittebarn lämnade han det.

Därmed blef hans lefnadsbana helt olika mot hvad ämnadt var. Han fick nödtorftigt lifnära sig som korgosse, och när han blef äldre, togs han emot som frielev vid ett seminarium, där han aflade sin examen, hvarpå han erhöll en underordnad befattning vid domkyrkan i den stad, där han var född.

Detta var hvad allmänheten kände om honom.

Själff skulle han nog kunnat berätta mycket, mycket mera om sitt flydda lif — om han velat. Men han teg. Några andra ord än den religiösa sanningens och den kristna tröstens hade han icke.

Ibland hände det, att han genomgick sitt lif och skriftade sig för sig själff. Då var det alltid ett minne, som ängslade honom, och han måste bedja länge och innerligt, innan han kunde bli kvitt dess bittra gissel.

Ty det var ett gissel, »en påle i köttet», en förtärande glöd, som låg däri.

Aldrig kunde han glömma den stund, då detta minne föddes.

Han var nyss fyllda tjugo år och kände väl himmelen, men föga jorden.

Visserligen kunde han icke undgå att märka, att kvinnorna gåfvo honom långa, likasom bedjande ögonkast, när han i sin mörka seminarie-dräkt gick sin väg fram, men det var ju endast satans frestelser, det ondas snaror. Som Jesu tjänare var han skyldig att hålla sig fjärran därifrån. Han såg rakt framför sig och undvek deras blickar.

Ibland kommo doftande, rosafärgade biljetter, fulla af trängande vällust; men han läste endast den första. Sedan kände han igen dem och brände dem öppnade.

En afton satt han i en piniedunge och läste i sitt breviarium, men stördes i sin andaktsöfning af ett tyst skratt strax intill honom. Han blickade åt det håll, hvarifrån skrattet kom, och såg, att ett ungt par slagit sig ned i ett hörn af samma skuggiga grupp, där han tagit plats. De båda unga visste icke af hans närvaro, ty täta löf dolde honom.

Han ville resa sig upp och skynda bort, men kunde det icke. Han ville vända sina ögon därifrån, men de lydde icke hans vilja.

Hvilka dyra försäkringar, hvilka jollrande

smeknamn, hvilka långa kyssar! Huru eldigt tryckte icke ynglingen sin utvalda i sina armar, huru förtroendefullt lutade hon icke sitt mörklockiga hufvud med de svarta, strålande ögonen mot hans bröst!

Den unge prästen såg och hörde. Han satt där lika länge som de, och när han smög sig bort efter dem, tyckte han, att världen blivit dubbelt större än förr.

Så kommo striderna, det sinnliga livvets strid mot det andliga — såsom han ansåg. Han bad, han grät, han fastade. Han kunde icke finna nog hård bädd, nog grof tagelskjorta, nog kall sofkkammare.

Han gick segrande ur striden, men han var förändrad. Han var icke mera den ungdomskraftige, fridfullt glade prästen, utan han blef sträf, sorgsen och inbunden.

Det var sedan den tiden han liknade på en gång en imperator, en Apollo och en martyr.

Men om han trott, att striden skulle utkämpas endast en gång, misstog han sig. Han fick en tids hvila, men så uppflammade den åter.

När han läste messan, besökte sjuke, deltog i processioner, mötte hans blick då och då ett flammande kvinligt öga, såg en mjällhvit hand, en svällande barm.

Det var därför han lämnade sin plats vid domkyrkan och blef kartusianerbroder. Då be-

höfde han icke mera se främmande människor, utan fick lefva andens rena lif.

Som broder trädgårdsmästare erhöll han i uppdrag att syssla med klostrets örtagård, där de oskyldiga plantorna utgjorde hans enda sällskap, och från gluggen i den trånga cellen såg han endast kyrkans vägg och en liten flik af den blå himlen.

Så gingo många år. Han blef inemot femtio år gammal, men hans växt var lika rak, hans ögon lika värmande klara.

Under hela denna tid hade han icke lämnat klostrets område. En dag voro flere tjänande bröder sjuka, och han fick befallning att uträtta en af deras tjänst. Han måste begifva sig till staden.

Vridande sitt radband, gick han med nedslagna blickar mot sitt mål och drog en suck af lättnad, när han var på hemvägen.

Men plötsligt kom öfver honom likasom en svindel. Den ovana promenaden, stadens buller, grändernas kvalm hade antagligen inverkat på honom. Han sjönk ned på en stenbänk för att hvila. Han slöt ögonen, ty han ville ingenting se af den syndfulla naturen.

Ett stöj af glada röster kom honom dock att öppna dem. Han såg — — — han såg — — han ville resa sig upp — — skynda därifrån, men han *måste* se, han *måste* stanna.

Det var ett jublande tåg af unga och gamla,

som drog förbi honom. Var det en inbillning, eller var det verkligen sant? Det par han för många år sedan hört utbyta eldiga försäkringar återsåg han nu; men den unge älskaren var nu en kraftfull man, den sköna mön en värdig matrona. Men ännu lyste kärlek i deras blickar, ännu var den fasta tron på lifvets glädje och lycka präglad i deras drag.

De följdes af barn och fränder: lefnadsglada ynglingar med välbildade gestalter och kraftigt mejslade ansiktsprofiler, sköna ungmör med knoppande barm och leende läppar, rosenkindade barn, små amoriner med knubbiga armar och dansande steg.

En flod af brusande lifslycka stormade förbi honom. En af de skönaste flickorna kastade i själfsvåldig lekfullhet en ros i hans sköte, en liten Cupido stapplade fram och jollrade, att han ville ha den gode fadrens välsignelse.

Han insöp rosens doft; han lade välsignande sin hand på barnets lockiga hjässa. —

När han kom tillbaka till klostret, gick han genast in i sin cell och stängde sig inne. Tidigt följande morgon fans han vid sitt arbete i trädgården. *Nu* var han fullkomligt lik en martyr; den resliga imperatorsgestalten var böjd, de sköna dragen vissnade.

Till sina klosterbröders förvåning lämnade han snart sitt arbete och gick ut genom porten samt satte sig på trappan till en af kyr-

kans sidoingångar, hvarifrån han hade en vidsträckt utsikt öfver den kringliggande nejden.

Solen lyste klart öfver de dunkla olivskogarna, de symmetriskt ordnade vingårdarna, de gröna slätterna med deras vaggande knippen af röda vallmoblommor och den brungula floden. En doft af kamelia och citron slog emot honom, när han satte sig nedanför portalens fula stenhelgon med deras uttryckslösa drag och sida mantlar.

Han såg länge ut öfver landskapet. När han reste sig, gled radbandet från hans gördel, men han tog icke upp det. Öfver hans läppar smögo några ord:

»Lif . . . lif . . . lif öfverallt! Alstring — födelse — lycka! . . .»

Han stapplade därifrån in i sin cell, som han väl stängde. —

När ett dygn förgått, och broder Cristoforo icke gaf ett ljud ifrån sig, trots att man klappade på hans dörr, bröts den upp.

Broder Cristoforo var död — han hade hängt sig. — —

Han begrofs i ovigd jord utanför klostret, men ur hans graf höja sig rödblommade kaktusar och tusenbladig myrten, talande om den alstringens kraft, som både lif och död äro underkastade.

Sanning.

Den snart tilländagångna säsongen i Biarritz hade varit särdeles uppmuntrad. Knappast något år förut hade så många badgäster från världens alla hörn infunnit sig för att njuta af Biscayabuktens friska vindar och härliga saltbad. Alla nationer, alla klasser voro representerade. Krönta hufvuden, furstar, diplomater, bankirer, konstnärer — allt hvad världen har högst af rang och rykte hade stämt möte här för att låta en flod af guld vältra sig öfver hotellen och förlusteslokalerna. —

Man hade kommit öfver midten af september. Den stora folkfesten vid »la côte des Basques» med dess pittoreska sceneri af tusentals badande basker var förbi, och det började glesna vid hotellens table d'hôte.

Ett af de kottier, som hållit tillsammans under säsongen och ännu icke mistat någon af sina medlemmar, var en kväll församladt på

Grand Hôtels terrass. Middagen var nyss slutad, och man drack i behaglig ro sitt kaffe, medan man betraktade den rikt upplysta strandvägen och den mörka himlens otaliga stjärnor samt lyssnade till tonerna i fjärran från ett spanskt »band», som gaf konserter i det fria.

Om något koteri vid en badort kunnat kallas kosmopolitiskt, så var det detta. Det bestod af tre damer och tre herrar. Damerna utgjordes af två »sociétaires» i Théâtre Français med europeiskt rykte och en oerhördt rik amerikanska, som alltid befann sig på resande fot, herrarne af en engelsk diplomat, en spansk godsägare och en rysk rentier. Alla voro af mogen ålder med undantag af den sistnämde, hvilken såg ut att vara endast några och tjugo år.

Afskedets stund var nära. Det låg någon-ting vemodigt i koteriets stämning. Här, på denna terrass, hade man träffats kväll efter kväll och diskuterat glada och allvarliga frågor, så som världsdamer och världsmän göra det, utan hetta, utan öfverdrifter, men också utan detta pryderi, som afkroksmänniskor anse vara finhetens kvintessens och en god uppfostrans blomma. Hvar och en hade uttalat sin mening, och den hade fått gälla för hvad den kunnat. Endast två af dem hade visat sig icke på några vilkor kunna draga jämt: den amerikanska damen, hvars älsklingstema var kvinnornas förtryckta ställning, och den unge ryssen, som så

snart denna fråga kom på tal lämnade sitt in-
slag i samtalet i form af träffande sarkasm och
fin ironi.

»Mina damer och herrar», bröt den engel-
ske diplomaten tystnaden, »i egenskap af säll-
skapets doyen tar jag mig friheten att den sista
kvällen vi äro fulltaligt församlade, uttala mitt
tack till eder alla. Jag tackar den franska
esprit'en, den amerikanska uppriktigheten, den
spanska artigheten och den ryska välviljan.»

De vänliga orden besvarades hjärtligt, och
man komplimenterade hvarandra för en högst
angenäm sejour. I sitt tack inlade den ener-
giska amerikanskan, sin uppgift trogen, några
förhoppningsfulla ord om framgång för den sak,
hvarför hon sträfvade.

»Mitt herrskap», inföll ryssen hastigt, »vår
amerikanska har ännu i sista stund framhållit
sitt program. Om ni tillåta, vill jag lämna ett
bidrag till frågans lösande. Jag blir kanske
något långträdig och alltför litet hänsynsfull,
men jag hoppas på ert öfverseende.»

»Åh, min herre», log madame Zoë X. vid
Théâtre Français, »hvilken fråga skulle väl
mänskligheten lösa, om den vore hänsynsfull?
Vi lyssna!»

Den unge ryssen var i allmänhet tyst och
alltid, när han yttrade sig, fåordig. Med så
mycket större nyfikenhet afbidade därför sällska-
pet, huru hans »långträdighet» skulle taga sig ut.

»Ett ord innan jag börjar», fortfor han.
»Jag skall lämna en 'confession d'un enfant du siècle' endast med ett villkor — att jag icke blir afbruten.»

»Bifalles», mumlades till höger och vänster. Man började bli allvarsam. Den unge ryssens ögon lyste så egendomligt, medan kinderna icke syntes hafva en droppe blod.

»Miss Z. har alltid talat om kvinnans förtryckta ställning samt därvid framhållit, hurusom hennes köns villkor alltid skola blifva sådana, så länge männen, skyddade af det moderna samhällets lagar, hafva rätt att *förföra* kvinnan och sedan lämna henne åt sitt öde. Detta har framhållits såsom den viktigaste punkt, hvarpå reformarbetet i detta hänseende bör rikta sig. — Jag vill omtala min lifserfarenhet.»

»Jag var född kvinnodyrkare, och om jag skulle i *en* bild förenat allt hvad jag sett af skönhet och godhet, skulle jag härtill tagit kvinnans. Som ett stort barn blickade jag på henne med beundransfulla ögon. Mitt studierum var fullt af kvinnobilder: blåögda, brunögda, svärmiskt blyga, romantiskt käcka, trolskt bedårande, kyskt kalla, kokett gäckande, vemodigt drömande. Jag hade tusen ideal, alla med kvinndrag, och konsten var endast att finna det rätta, henne, som vid min arm skulle dansa fram på

rosor, blifva mina barns mor och mitt hems ljus- och värmekälla.

När en kvinna syntes ägna mig någon uppmärksamhet, rodnade jag af förtjusning, när mina kamrater hängåfvo sig åt ohöfviskt skämt, drog jag mig tillbaka ifrån dem. Dock var jag ingalunda teoretiskt oerfaren. Jag studerade såväl medicinska arbeten som afhandlingar i kvinnofrågan. Jag kände de sjukdomars förfärliga härjningar, som osedligheten medför, jag beklagade kvinnan, som förfördes, och kvinnan, som sålde sig, och dömde hårdt den förvända samhällsform, som tillät, ja hyllade otukt.

Jag var i teorien en man, i praktiken ett oskuldsfullt barn.

Sedan jag vid nitton års ålder aflagt studentexamen, önskade min far, att jag skulle med full frihet ägna mig åt umgängeslivet. Jag erhöll ett bestämdt årligt, mer än rikligt anslag för mina privata nöjen, och jag tvekade icke att ösa ur den guldström, som själfmant utgöt sina flöden framför min fot. Jag deltog i middagar, baler, kapplöpningar, spelpartier — med ett ord, alla slags fester. Min fysik var stark och kunde tåla vid alla ansträngningar.

Min blick vidgades, men kvinnoidealet bibehöll sin forna, upphöjda plats. — —

En kväll var jag på väg hem, sedan jag i sällskap med några gardeslöjtnanter intagit en splendid middag på Dusseau's restaurant. Jag

hade lämnat mitt sällskap, förrän detta bröt upp, enär jag kände, att champagnen steg mig för mycket åt hufvudet. Gnolande på en glad ope-
rettmelodi, gick jag Nevski Prospekt framåt.

När jag vek om hörnet till en mörkare gata, som ledde till mitt hem, hejdades jag af en dam, som tillhviskade mig några ord. Hon var ung, vacker och elegant. En berusande vällukt kring-
doftade henne — och jag följde henne till hen-
nes närbelägna bostad.

Knappt hade vi kommit dit, förrän hos mig väcktes några misstankar, som jag öppet fram-
stälde. Jag slängde fram på bordet hundra ru-
bel och bad henne, att om hon visste med sig, att hon kunde bringa mig i olycka, underrätta mig därom, då hon i alla fall utan något ynnest-
bevis skulle erhålla denna summa. Skrattande försäkrade hon mig, att mina farhågor voro full-
komligt ogrundade. — — —

Jag blef sjuk, mycket sjuk. Min starka hälsa bröts, min kraft tvinade bort; jag blef gubbe i förtid.

Och denna kvinna visste — en sak, hvarom jag sedan blef fullkomligt säkert underrättad — att hon skulle göra mig olycklig! Jag, idealisten, kvinnoförgudaren, så nedrigt bedragen, så grymt behandlad! —

Sedan dess har jag icke sysslat med någon annan fråga än den om förförelsen. Jag har läst alla verk därom och genomrest hela Eu-

ropa för att lära känna olika nationers och stånds uppfattning däraf.

Hela världen återljöd af beklaganden öfver förförda *kvinnor*, då jag åter fick klart för mig, att det fans vida fler förförda *ynglingar* och *män*.

Hvilken är kvinnans ställning i detta hänseende? En lekande, en lockande, en utmanande. I hennes leende ligger ett 'Kom!', i hennes ögonkast ett 'Skynda!', i hennes gång, hennes rörelser, hennes gester en om sin makt medveten magnet. Hennes naivitet är konst, hennes koketteri ett erbjudande, hennes dygd ett kastell, som murades för att dagtinga.

Öfver allt, hvart jag kom, tedde sig samma skådespel. Tänk endast på dessa fala kvinnor, som svalla fram på Paris' boulevarder, Londons Picadilly, Wiens Ringstrasse, Roms Piazza del Popolo, Madrids Puerta del Sol, Barcelonas Rambla o. s. v., o. s. v.! De beröfva den ogifte mannen hans tro på kvinnan, de rycka den gifte från hans hustrus sida, de draga den oerfarne ynglingen ned i ett bottenlöst fördärf, ja de kasta sig till och med öfver det oskyldiga barnet! Och hvarje stad i hela världen, till och med den allra minsta, hyser en kohort af dessa oblyga Venus' prästinnor, som drifva otukt som sport och vällust som födkrok!

'Men', säger ni, 'dessa kvinnor förfördes först af männen, och det är männen, som sålunda bära skulden till detta samhällsönda.' —

Kantänka! Det är männen, som göra kvinnorna så lättsinniga, det är de, som skapat dessa förtryckta, fallna kvinnoklasser, hvilka böra hjälpas och räddas. Männe det är så?

Jag har studerat denna 'förförelsefråga' och gjort det grundligt. Hvad jag icke med egna ögon kunnat konstatera, har jag funnit i samvetsgranna forskares arbeten. Se här till hvilket resultat jag kommit!

Det klingar sällsamt, men det är en sanning, att ynglingen är af naturen *blyg* gent emot kvinnan. För honom är hon lik en blomma, som han icke vågar bryta, en idyll, som han icke vågar störa, ett konstverk, som han icke vill besudla. På grund häraf är det *i regel* han, som förföres. Om ni kunde upprätta en statistik rörande denna fråga, skulle ni finna, att af hundra ynglingar nittio blifvit förförda. Fråga en man, huru det tillgick, och ni skall till er förvåning oftast höra, att det var han, som spelade den oskyldiges roll.

Detta faktum är slående, när man fått ögonen öppna härför. Ynglingarne förföras af familjens tjänsteflickor, ammor och guvernanter. Äfven de gifta kvinnorna hafva i detta fall en ganska stor skuld. Inom de högre klasserna äro kvinnorna i regel de utmanande.

Samma förhållande visar sig äfven inom de lägre klasserna. Betrakta t. ex. endast en dansställning! Se, huru höfviskt, nästan skyggt

ynglingarne hålla sina moitiéer om lifvet, huru de dansa endast för dansens skull, huru de med stel hållning endast tänka på att följa med musikens takt! Men se åter på kvinnorna! Hvilka miner, gester och handtryckningar! Hvilka smäktande leenden, hvilka utmanande ögonkast! Och när de sedan anse sig ha koketterat nog, smyga de sig bort till en lämplig plats, vissa om, att ynglingarne utaf *artighet* skola följa dem. Och när allt är undanstökadt, säga de sig ha blifvit förförda!

Samma scener upprepas öfverallt. Om en kvinna har ett s. k. oäkta barn, och ni frågar, huru gammal barnets fader är, skall ni mycket ofta till er förundran få höra, att mannen är tio, femton, tjugo år *yngre* än kvinnan. Studera rättegångsprotokollen rörande kraf af bidrag till dylika barns underhåll, och ni skall därvid finna, att det förekommer fyrtio års kvinnor, som påstå sig blifvit 'bedragna' af — sjutton års pojkar!

Hvem är den frestande, den förförande, den bedragande? Männe den, som är invigd i dessa förhållanden, kan gifva mer än ett svar? — —

Tro icke, att jag hatar kvinnan. Tvärtom är jag ännu samma kvinnodyrkare som förut. Jag känner ju så många ädla, upphöjda, kyska kvinnor. Men hvad jag hatar är detta pryderi, som förbjuder pressen, litteraturen, umgängeslifvet att öppet diskutera dessa viktiga frågor.

Hvad jag hatar är denna vilseledda opinion, detta falska rop om förförelser och bedrägerier, hvilka *alla* tillskrifvas männen, denna sentimentala blindhet för lifvet *sådant det är*. Och hvad jag mest hatar är denna förvända uppfostran, som beröfvar ynglingen hans öppna blick och kastar honom som ett lätt byte i den första bästa lockande kvinnas armar, där han ofta nog — — som jag — — — får med årslånga lidanden — — med förlust af — — hälsa — — minne — — — förstånd — — böta för att hans föräldrar, hans anhöriga, hans vänner icke ansågo det tillbörligt och passande att varna honom för den kvinliga förförelsekonstens mångskiftande svek.» — — — — —

Den unge ryssen dolde sitt bleka ansikte i händerna och snyftade. Därpå reste han sig vacklande upp och hviskade med ett förvridet leende:

»Förlåt! — — Tack! — —»

Han skyndade bort.

✱

Följande dag upprördes hela badorten af den förfärliga underrättelsen, att den rike, sympatiske *Mikael Alexjevitsch Naradjins* lik med en kula genom tinningen funnits vid Atalaye, där Biscayas brusande böljor sjunga sin ständiga sorgesång.

Mitt kära barn, min tidning!

Mitt kära barn, min tidning, hur tänker jag ej på dig arla i morgonväkten och sent på nattlig stig! I vemodsstund du mig föddes, växte i vemod opp, gick där ej skimmer ströddes, styrde i dunkel ditt lopp. Glödande känslor gömdes, fingo ej talas ut, rosiga drömmar drömdes, mörknade dock till slut. — Mitt kära barn, min tidning, din barndom var sällan glad, sällan du fick dig löga i värmande tankars bad, sällan ditt mörka öga tjustes af blommor och blad.

Mitt lilla barn, min tidning, snart har du växt upp till stor, kan tala med manlig stämman, kan tolka hvad djupast du tror. Drömmarnes tid är borta, känslornas vår förbi, om du ej vill komma till korta, strid må du kasta dig i. Framåt då i kampens vimmel, låt ljunga ditt lösande ord! Helvete eller himmel — hvad gör

det, blott högt blir spord din starka, bergfasta vilja, din aldrig schackrande tro, som kan från agnarna skilja det hvete, som evigt skall gro! — Mitt lilla barn, min tidning, snart står du som mogen man och fylkar omkring din skaror, som djärft du skall föra an till strid mot svekfulla faror, mot mörkrets makter försann.

Mitt enda barn, min tidning! Ej skänkte Herren åt mig lockiga ättingars skara, skänkte mig endast dig. Vid härdens slocknande brasa sitter jag städs' allen', barn ej omkring mig rasa, smeka med hand så len. Men när jag hädan dragit, skall dock min ätt ej dö. Du skall det arf du tagit freda från frost och snö, låta det härligt spira upp i båd' ranka och frukt, länge mitt minne fira i tankarnas ans och tukt. — Mitt enda barn, min tidning, så skall i en kommande dag, när själf jag skördats af döden, min tanke, mitt eviga jag, genom dig gå mot nya öden, slå nya, starkare slag!

En bikt.

Vi sutto tillsammans i ett kafé, hvar, gör ingenting till saken.

Den redan till åren komne mannen med sitt rika, gråsprängda hår och sina djupa, vemodiga ögon hade rest på samma ångbåt som jag under ett par dagar utan att utbyta annat än alldagliga fraser med mig. Men sista aftonen vi voro ombord, hade han närmat sig mig och börjat ett samtal, som väckt mitt lifligaste intresse, emedan det rörde sig kring ett ämne af genomgripande betydelse: folkökningens faror.

Jag var snarare åhörare än samtalare. Han utlade sina teorier och belyste dem med exempel från alla länder och folk. Han hade vistats i Kina i tre år, genomrest Amerika i alla riktningar, besökt Australien upprepade gånger, nått Tibets gräns och seglat öfver Victoria Nyansas vida vattenspegel. I förbigående nämde han, att han var läkare, hvilket jag fann stämma

väl öfverens med hans åsikter, ty dessa voro — ja, hvad skall jag säga? — låt gå för en fras! — materialistiska.

Med den största uppmärksamhet lyssnade jag till honom, men han hade ingalunda talat ut hvad som låg honom på hjärtat, när båten lade till vid kajen.

»Vi äro framme», sade han och reste sig upp. »Jag bor i närheten af staden, men som jag har åtskilligt att uträtta där, far jag icke hem förrän i morgon middag. Skulle jag icke kunna få träffa er i kväll på något neutralt ställe för att fortsätta samtalet? Vi ha ju nyss slutat vår middag; något digestionsämne torde icke skada, innan vi gå till hvila.»

Jag bugade mig bifallande.

»Vi träffas då å kaféet vid stora torget om en timme. Den som kommer först tar plats i en stilla vrå och inväntar den andre. Öfverenskommet?»

Jag jakade, och han tryckte varmt min hand. —

Så sutto vi nu där. Han fortsatte sitt föredrag, medan han framlade siffror och fakta i mängd för att styrka sanningen af sina åsikter, och jag inflikade då och då en kort sats, ett bifall, som han knappast hörde, en invändning, som han snart visade vara haltlös. Hans lärdom var så stor och hans speciela kunskaper inom det afhandlade området så rika, omfattande

och systematiserade, att jag satt som en blyg skolgosse inför honom.

»Människosläktet famlar ännu i mörker», fortsatte han sitt föredrag. »Det tillhör nästan helt och hållet djurvärlden. Inom det lägre, fysiska området finnas många rudimenter, som antyda dess forna oformligheter och låga ursprung, såsom glandula pinealis, svanskotorna, gälbildningar hos fostret m. m.; i utvecklingens mellanstadium bildar det komplexer af oförsonliga krafter, och när det kommit som högst, när det andliga endast aningens mångtydda form. Äro människorna annat än rofdjur? — Nej! —

»Tänk blott, huru föga erkännande de djupaste satserna om lifvets ädla innebörd, omsatt i handling, vunnit! Den kärlek, som *Jesus af Nazaret* predikat, hvar finnes den? Den själf-uppoffring, som besjälade en *Saint Vincent de Paul*, hvar har den efterföljare? Den plikt-känsla, som ledde en *Savonarola*, hvar ter väl den sig? — Klara stjärnor på kolsvart himmel, ensliga glimtar från världar, hvarom människofänaden knappast har en aning!

»Betrakta plikten, detta ovillkorliga godhetsbud, som *Kant* upptäckte — i sin hjärna, men som i praktiken är en utanläxa, aldrig verkliggjord i lifvets svällande form! Hvad säger väl plikten om barnaflandet? Brusar icke genom hela världen den låga, judiska satsen: »Föröker

eder och uppfyller jorden!» njutningens sats, väl-
lustens evangelium, självviskhetens apoteos utan
tanke på kommande släkters kvalfulla lif, utan
tanke på *plikten* att icke låta dem födas på
måfå, utan tanke på *ansvaret* att skydda dem mot
det onda? Om en apostel skulle till våra ti-
ders människor ställa frågan: 'afven I till värld-
den barn med någon skymt af tanke på, huru-
vida deras ofödda vilja sträfvar till att födas?'
skulle de skratta ut honom och säga, att han
vore vansinnig. Och dock, hvad äro barn? Län-
kar i en ofta, så vidt vi kunna se, oändlig serie
familjer, ätter, folk, nationer, stammar — milli-
arder andar, som kastas in i världen, utan att
deras individuella makt, viljan, som styr deras
öden, rådfrågats vid deras födelse, utan att deras
upphof tänkt på annat än vällusten, utan att
en kärleksfull beräkning hållit tillbaka sinnlighe-
tens lockelser och frågat: 'om lifvet är uppfyllt
af vemod och sorg, svikna drömmar och hårda
verkligheter, hvarför skall då *du* knyta lefvande
länkar till den kedja, som alltid till sist smutsas,
nedtrampas, sönderslites?'

»Endast några få *tänka* denna sanning, och
en och annan har *uttalat* den. Men deras ord
hafva dränkts i det vällustens jubelrop, som från
tidens morgon ända till den mörka natt, som
nu sveper sig omkring oss, brusat ut öfver hela
världen.

»Medvetna om ansvaret, hafva dessa män

icke fortplantat sig. *Budda, Plato, Jesus* — många andra af dessa tankens och hjärtats heroer hafva, sedan de nått klarheten, icke aflat barn.

»Ibland vaknar dock, äfven hos vanliga dödliga, känslan af detta ansvar, men — för sent. Ni läser ibland, ja rätt ofta, i tidningarna uppskakande historier om föräldrar, som dödat icke blott sig själfva, utan äfven alla sina barn för att på detta våldsamma sätt bryta länken till det kommande jordelifvet. Männe dessa förfärliga handlingar äro annat än uttryck af en pliktkänsla, som, sent anad och långsamt klarnad, till sist tagit handlingens form?

»Jag vill bikta mig för er och säga hvad som bor i djupet af min själ. Det har alltid varit min älsklingstanke att på den yttersta dagen kunna träda ensam fram inför lifvets herre, medan kring mig myllra andras söner och döttrar i oändliga rader, och säga: 'Herre! Jag kommer ensam inför Ditt ansikte. Hos mig kväfde ansvaret njutningen. Din natur är skön, men den är ett evigt mördande; människovärlden kan äfven hafva sina himlar, men dess djup är mörk som den onda tanken. Jag förstod icke det goda i Din skapelse, och därför dräpte min vilja ofödda slakten. Jag gick lugn ned i min graf, ty jag visste, att jag icke lämnade några efter mig, blod af mitt blod och kött af mitt kött, att strida i denna fala värld, utan att jag

skulle kunna hjälpa dem, utan att jag skulle kunna skänka dem erfarenhetsfulla ord och stöd-jande handlingar. Döm mig, Herre, Du, som ransakar hjärtan och njurar, och jag skall böja mig ödmjukt för Din dom!» —

Medan han talade, lyste hans ögon af en glöd, som förklarade hela hans ansikte. Hans blickar borrhade sig djupt in i mina, och hans rika, gråsprängda hår föll i breda lockar ned öfver hans väldiga panna. Han var synbarligen gripen af djup rörelse.

Men knappt hade han slutat sitt långa föredrag, förrän ett par personer närmade sig honom blygt och försiktigt. Han kunde ej se dem, emedan han vände ryggen åt dem, men jag hade så mycket bättre tillfälle att göra det. Det var en ung flicka med rena drag och klara ögon, skär och vacker som en vårmorgon, och en gosse med ett barnafromt och dock intelligent ansiktsuttryck.

Mitt värtaliga sällskap märkte, att jag med intresse betraktade någonting, och vände sig om för att se hvad det var. När han fått syn på de båda unga, reste han sig upp med glädjestrålände ansikte och skyndade emot dem.

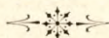
»Älskade pappa», sade den unga flickan blygt. »Mamma och vi båda ville så gärna möta dig, och därför reste vi in till staden. Vi kommo för sent till båten, och som vi visste,

att du brukade sitta här, skyndade vi hit. Älskade pappa, välkommen hem!»

De båda barnen smekte honom, medan deras ögon tindrade af glädje och kärlek.

Han slöt dem båda i sina armar och hviskade med en stämma, som darrade af oändlig ömhet:

»Mina kära, kära barn!»

Nirvana.

Nästan hvarje kväll, då jag gått till hvila och mitt hufvud, trött utaf tankequalm, sjunker ned, genom själens gömslen ila sälla tankar i form af begrafningspsalm. »Tänk dig,» sjunga de, »tänk, huru ljuft det vore, om du nu långt bort ifrån världen fore, finge domna hän i en sömn utan drömmar, finge glida fram på Nirvanas strömmar!» —

O, Nirvana, länge och väl jag känner, hur din makt mer tjuvar med hvarje dag. Du har ingen känsla, som blodig bränner, ingen tanke, som alltid är intet i lag. Du har ingen tro, som våndas och gäckas, du har ingen vilja, som svikes och fläckas, du har intet tvifvel, som grinar och hånar, ingen sorg, som växer och frodas och grånar.

Känslan väfnad är af löjen och tårar, tanken barn af skymning och stjärnlös natt, hoppet

lust efter aldrig kommande vårar, sanning jakt efter något man ej får fatt. Allt är dröm utom lidandets trötta vaka, utom tvånget att hvad man älskar försaka. Därför dunkla röster mig ofta mana: »Tänk dig, tänk dig att domna hän i Nirvana!»

Orientens visdom skall städs' bestånda. Andens klara ljus kommit städs' därifrån. Den har funnit boten för själens vånda, full kvittens för lifvets tarfliga lån. Som dervisch jag ville bland andra dansa, och som yogi med lotus pannan kransa, tills ej mer jag kunde än dunkelt ana: »Se, nu nalkas hon dig, Nirvana — Nirvana!»

Och en kväll, när, som förr, mot hufvudgården ned min panna sjunker i tankekvalm, skall jag se som i fjärran töcken världen, hälsas ljuft af en härlig förlossningspsalm. »Tänk dig,» tonar det, »tänk hur du glider stilla bort från låghet och svek och kval och villa, bort till henne, hvars famn du så ofta sökt spana, till den tysta Nirvana — Nirvana — Nirvana!»

Räddad!

Hertiginnan de Clermont-Champcey satt i sitt med solid elegans inredda mottagningsrum.

Änka vid tjugotvå års ålder, enormt rik och utrustad med en tjusande fägring, hade hon erhållit giftermålsanbud från en mängd håll. Hon föredrog dock att behålla sin frihet och lefde en rik och firad parisiskas glänsande och obekymrade lif.

Där hon nu satt lutad öfver ett bref, som hon läste och läste om igen, kunde man dock icke spåra en skymt af det spirituellt lekande drag, som annars alltid låg öfver hennes ansikte.

Brefvet lydde:

»Min kära kusin!

Jag hörde er häromdagen klaga öfver, att lifvet icke hade någonting vidare att erbjuda er.

Ni var trött på dessa nöjen och baler, dessa fadda samtal, dessa ytliga förströelser. Ni sade er ha god lust att gå i kloster.

Sällsamt nog sammanstälde jag detta edert yttrande med ett bref, som jag aldeles nyss fick från — kan ni gissa hvem? — Claire de Launay, er forna väninna, den förr så beundrade och afgudade.

Hon kallar mig till sin dödsbädd.

Om jag icke misstager mig, kände ni i forna tider sympati för denna kvinna, som efter förlusten af sin förmögenhet drog sig tillbaka i glömskan och icke mer ville veta af världen?

Vill ni följa mig till henne?

Jag väntar er i hörnet af Rue de Rivoli och Rue d'Antoine klockan 6 i e. m. för att därifrån föra eder till den döende.

Var god gif svar med budet!

Eder

Hippolyte de Saint-Felix.»

Efter genomläsningen af detta bref hade många minnen stigit upp för hertiginnan. Claire, den sköna, firade Claire, som så många gånger för henne uttryckt sin leda för det lysande lifvet af nöjen och lustbarheter, låg nu för döden!

Och ensam, öfvergifven!

Hertiginnan skref beslutsamt några ord, ringde på en betjänt och afsände svaret.

Sedan hon tagit en öfverblick öfver anordningarna till den fest hon skulle hålla samma kväll, befalde hon fram sin vagn och befann sig på utsatt timme vid mötesplatsen.

Hippolyte väntade henne. Efter en ganska lång färd i skumma bakgator, där hertiginnan aldrig förut varit, stannade vagnen framför ett oansenligt hus af fattigt, nästan eländigt utseende.

En allvarlig, äldre kvinna förde dem en trappa upp. Under hviskning, att »abbén var här» och att »de skulle vänta i yttre rummet», skötos de sakta in af tjänarinnan.

Det inre rummet var endast med en portièr skildt från det yttre.

Hertiginnan sjönk ned i en soffa. Hennes följeslagare tog plats på en enkel stol, den enda, som fans i det glest möblerade rummet.

Prästen läste böner. Den döende njöt sakramentet.

Hertiginnan ryste. Var hon döden så nära?

Därpå hördes en svag, matt stämma. Till en början voro orden otydliga, men med hvarje ögonblick vunno de i styrka.

»Fader,» ljöd rösten, »ni har hört min bikt och gifvit mig absolution. Men det finnes någonting mera, som tynger på mitt samvete, en synd, som är så stor, att den aldrig kan förlåtas mig. Jag har icke velat säga er den, emedan jag vet, att ni icke kan gifva mig tröst.»

»Tala, mitt barn», bjöd prästen. »Det fins ingen synd, som icke den allsmäktige Guden kan förlåta.»

Man hörde några ljud därinifrån, som angåfvo, att den sjuka försökte resa sig upp i bädden.

»Så vet då, fader, att jag en gång var rik, mycket rik. Jag lefde endast för nöjen, och om

jag någon gång skänkte en skärf åt änkor och faderlösa, var det med samma känslor, som när man kastar någonting åt hundar.

»Jag lefde ett bullrande, ytligt lif; jag fann det tomt och uselt, men fortsatte dock därmed.

»En dag underrättades jag om, att jag var ruinerad. Alla mina vänner, hör ni, *alla*, sveko mig, och jag beslöt att aldrig mera taga del i stora världens falska, ljugande narrspel.

»Men en annan värld öppnade sig för mig: nödens, eländets. Jag såg värnlösa barn, plikt-förgätna fäder, fallna kvinnor, jag såg fattigdomens rika vimmel af nöd och brott, af synd och skam — och kunde icke hjälpa de eländiga! Jag var själf en af dessa fattiga.

»O, jag usla, jag själfviska! Jag hade bortslösat millioner på vansinniga fester, jag hade strött ut guld med fulla händer åt smilande lycksökare, och nu, nu, när jag fann spirande frön till godhet och människokärlek bland dessa värnlösa eller fallna varelser, frön, som behöfde vård och hjälp, kunde jag icke göra någonting för dem!

»Om jag hade lyssnat till pliktens röst, när jag var rik, huru många skulle jag icke ha kunnat rädda från undergång! Men jag njöt tanklös af alla dessa ytliga nöjen och jag räddade icke, ehuru jag kunnat det, en enda själ från undergång — icke ens min egen!

»O, om jag kunde försona det förgångna!

Om jag kunde börja mitt lif på nytt, hur rikt skulle det då icke blifva!

»Jag tyckte mig vara trött på världen, då jag deltog i dess tomma nöjen, men om jag anat hvilket rikt lif, som andra sferer erbjuda, skulle jag ha blifvit de föräldralösas vän och de fallnas stöd.»

En tårdränkt suck bröt fram ur hennes innersta. —

Hertiginnan hade blifvit blek, dödligt blek. Den unge mannen ville skynda fram för att gifva henne ett glas vatten, men hon höll honom tillbaka och skyndade in till den döende.

»Claire, Claire,» hviskade hon med upprörd stämma, »du är räddad! Himlen vare välsignad, att den sände mig hit till dig! Det verk, som du icke kan fullborda, skall blifva mitt. Jag skall försona allt — allt!»

Den döende hade rest sig upp ur sängen; det första uttrycket af förskräckelse hade gifvit rum åt en djup glädje.

»Helène,» hviskade hon, »Helène, du hos mig? Du har hört min bikt?»

»Jag har hört den, och din bön skall icke förklinga ohörd. Jag skall göra ditt verk, jag svär det!»

Claires ansikte sken nu som förklaradt. De sköna ögonen lyste med en underbar glans, och de fina, afmagrade händerna lade sig stilla kring hertiginnans hals.

»Försona — tack — försona — allt — Helène», mumlade hon och sjönk några ögonblick därefter död tillbaka i bädden.

* * *

Vagn efter vagn rullade fram till hertiginns hotell, och själf stod hon hög och stolt i en af de första salongerna för att mottaga sina gäster.

De märkte genast, att hon, ovanligt nog, var klädd i mörka färger, och att hennes sätt var förändradt. Det fans visserligen samma förekommande artighet hos henne; men det låg ett djup i hennes blick och ett stilla allvar i hennes drag, som ingen förut sett.

Festen fortgick till efter midnatt. När gästerna gått och hertiginnan var allena, flög en ljusning af glädje öfver hennes ansikte.

Hon drog sig tillbaka till sina rum och var hela natten sysselsatt med att skriva.

Kvällen därpå öfverraskades Paris af den underrättelsen, att en mängd rika gåfvor skänkts till fattiga familjer och välgörande inrättningar. Gåfvorna voro åtföljda af anonyma bref, af hvilka några buro spår af tårar.

Tårar öfver ett lif, som varit nära att gå under i själfvisk njutningslystnad.

Mången, mången gång sedermera öfverraskades fattiga änkor, värnlösa flickor, utarbe-

tade dagakarlar i den stora världsstaden af en okänd dam, som infann sig i deras hem för att rycka dem undan nöd och förtviflan. —

Bekännelsen på dödsbädden räddade icke blott *en* själ — den räddade flere.

I denna värld bötfälles sanningen oftare än lögnen.

✽

Det är egendomligt att lägga märke till att de, som hänvisa människan till ett himmelrike i en kommande värld, skapa ett helvete här nere på jorden.

✽

Bättre ett godt ord åt den lefvande än en prunkande ros åt den döde!

✽

Man förädlar boskapsraserna, hvarför förädlar man då icke människoraserna?

✽

Det säges, att äfven dumhet är en Guds gåfva. I så fall måste man medgifva, att Vår Herre är mycket frikostig.

✽

Det klingar besynnerligt, men det är sant, att ingenting förstör människorna mera än — *väl-gärningar*.

✽

Det finnes samhällen, där ju bättre människa man är, dess mera nedsvärtas man.

✽

Den moderna humanismen tenderar därhän, att mördare bli martyrer och fängelserna folkpalats.

JULSÅNGER.

Moder Maria.

Jesusbarnet låg på strå i krubbans mörka gömma. Moder Maria såg därpå med blickar djupa, ömma: »Bleka barn, som föraktadt skarn bland fänad fick du födas. Skall din tid under split och strid i uselhet förödas?»

Men se nu, en stjärna klar i glans ses krubban löga, speglar sin stråle underbar i barnets bruna öga. Hör, en sång, som med hvarje gång högre och högre klingar: stjärneljus från Gud Faders hus och sångare, som ha vingar.

Moder Maria blir undransfull. Hvad månede detta vara? Änglasånger för barnets skull och stjärnestrålar klara? Krubbans bädd blir i skimmer klädd, och änglars mantlar sida öfver hed och nattlig led sin hvita dager sprida.

Dörren öppnas. Furstlig prakt utöfver golfvet bredes, siden blir på gången lagdt och hyende beredes, purpurduk, ej förut i bruk i fänads låga stuga, fästs på vägg, och med hvita skägg stå tjänare och buga.

Konungar tre från fjärran land till krubban sakta stiga. Håfvor de hålla uti sin hand och djupt de till jorden niga. »Konung, hell, du, som födts oss i kväll, vi dig vår hyllning skänka! Stjärneglans, som öfver dig fans, vår väg har mäktat länka.

»Tag vårt guld, vår myrra tag, låt rökel-sen dig omhvärfva, du, som skall en kommande dag all Israels höghet ärfva. Österland lägger i din hand all rikedom det äger. Med sitt gull för din egen skull det brämar nu ditt läger.»

Krubbans halm blir purpurtäckt och från muren siden frasar, barnets grofva linnedräkt bär skinande pärlleklasar, vällukt drar från rökelsekar af guld från Ofirs stränder, palmegren uti stjärnesken viftas af änglahänder. —

Moder Maria blir undransfull. Hvad mände detta vara? Krubbans son blir höljd i gull och pärlor, skimrande klara? »Käre son, när så långt ifrån de ländt att dig hyllning gifva, skall ej snart lika underbart en tron ditt säte blifva?» —

Moder Maria, i vemod sänkt, på världens höghet tänker: »Männe ljuset, på krubban stänkt, dig varsel till lycka skänker? Kanske dig på din jordestig smälek och glans skola räckas, kanske du i döden ännu på allt hvad du trott skall gäckas?» —

Moder Maria vid barnets bädd så bittra tårar gjuter, och, för väntade öden rädd, hon barnet till barmen sluter. Hvad kan också en moders själ all världens rikdom båta, när ändå hennes son skall få sitt blod på korset låta?

Julens ängel.

Dagen redan gått till hvila, nattens vindar slutat ila, bleka månestrålar sila genom molnens dunkla här. Jag i julkväll'n ensam dvaldes, många sorgsna minnen taldes; af en fråga djupt jag kvaldes, då jag satt i tankar där.

»Säg mig, Herre,» så jag sade, »hvi Du många förelade daglös väg, då andre glade glamma högt vid hemmets härd? Hvarför dref Du dessa arma, veka, svaga ifrån varma, ljusa hem, där skratten larma, hän till nödens dunkla värld? Hvi blef dyster deras färd? Du gaf sol och ljus åt andra, som i sällhet sammanvandra, glädjande i lek hvarandra, Du i världen gaf dem allt; men de arma, de förglömda, de i nöd och mörker gömda, blott till hat och afsky dömda, är för dem Ditt hjärta kallt? Har Din vilja så befallt?»

Så jag talat. Dörren rördes, och i människensnatten hördes stilla steg, som långsamt

fördes dit, där jag i tankar satt. Det låg toner, ljufva, klara, melodier underbara i den makt, som kom besvara frågan, stäld i vinternatt. Ur mitt vemod upp jag spratt.

Julens ängel kom i natten, han, som öfver land och vatten låter ljuda juleskratten, sprider fröjd i hvarje vrå. Och jag gladdes, ty jag kände, att han till min sida lände för att all min sorgs elände låta flykta och förgå. Svar min fråga skulle få.

»Mänskobarn,» klang djup hans stämma, »du din tvifvelslust må hämma, dina frågors flöde dämna — jag vill gifva dig ett svar, som skall i ett nu förklara, hvarför sorg hos er skall vara, lifvets nöd och syndens snara, och din blick skall blifva klar, och din tanke djup och snar. —

»Många glamma, många klaga, men i lifvets rika saga, fins, hur de må världen taga, i dess djup ett vemod gömdt. Du tror många vara sälla, vet då, sorgens tankar välla ur en djup, en sällsam källa, hvarur hvarje själ har tömt. — Jesus, Jesus de förglömt.

»Vet då, när den Ädle lämnat jorden, som han dana ämnat till en värld, där kärlek jämnat allas rätt med undermakt, kom en lögn, som

stal hans lära för att vinna makt och ära, bokstafsdyrkan hyllning bära, pråla stolt i purpurprakt, hålla på sin fördel vakt. Då blef ej, som i Antiken, jorden ett af ljusens riken, men en värld, där man besviken glädjen från sin bana vrok. Då blef grumlad tidens bölja; nu dess dunkla vågor skölja stränder, hvilka tviflet hölja i ett tungt, ett nattligt dok. Du, som andra, bär dess ok.

»Men jag är det bud, som bringar hopp på stjärneklara vingar; lika stark min stämman klingar som vid Nazarenens bår. Julens ängel man mig kallar, och så vidt som hafvet svallar, hän mitt glada budskap skallar, att det komma skall en vår, då i fröjd man skörda får hvad i ve och sorg man sådde, hvartill högst af allt man trådde, fastän seklers vantro lådde vid en sträfvan viljesvag: *handlingskärlek*, som skall ena, världen till ett helt förena, själ och tro och vilja rena, gifva tanken ljus och dag. Bud om denna makt bär jag!»

Han försvann. — Och ur mitt sinne flydde hvarje sorgligt minne; det blef julfest snart därinne, ty jag visste nu, att Gud i sin vishet binder samman tvifvelskval och hjärtegamman, arnes nöd och rikes glamman med sitt djupa förebud, om en framtidsvärld, hvars bud skall oss föra till ett Eden från den vemodstunga

leden, från de svunna tiders skeden, då med
ord man himlen vann. —

Jesus, låt din djupa lära verklig bli och
tröst beskära dem, som stöd af dig begära, du,
som tviflet öfvervann med en kärlek, varm och
sann!

En sällsam julsång.

Som barn jag trodde, att till julens fest
Gud Fader själf var bjuden in till gäst, och att
i hvarje hem, i hvarje hus det fans båd' jule-
fröjd och juleljus. Jag trodde — ack, hur dumt
ett barn kan vara! — att utaf änglar små en
tallös skara i juledagar ned till jorden drog, att
hela världen då af sällhet log.

Som yngling såg jag saken mera klart:
först grubbel, sedan undran, så helt snart jag
fann, att julen ljus och trefnad bar till den allen',
som rik och lycklig var. För hvarje hem, som
strålade i glans af juleljus och njöt af skänker
rika och gäster bjöd, som kunde bjuda lika, det
hundra mörka, kalla kyffen fans.

Som man jag vet, att mycken, mycken flärd
vid jordens fest tar för sig riklig gärd, att själf-
viskheten fråssar öfver allt, men lämnar hjärtat
för de arme kallt. Man firar Jesusbarnets fest
en kväll, men glömmar bort *Hans* lefnad och
Hans lära, och känner sig i *egen* lycka säll,
men vill åt *andra* ingenting beskära. —

Du skrupna mänsklighet, hvad har du gjort, se'n Nazarenens höga bud du sport? Har du uti din själ ett tempel byggt och i dess hvalf en kärlek innelyckt, som famnar jord och himmel, hög och låg, och binder samman mänsklighetens ätter med en gudomlig fullhets höga rätter? — Säg, är din vilja ren och god din håg?

Du går i kyrkan, när du så det kan. I passen också utmärkt för hvarann, du och din söndagsgud, som hyllning får hvar annan vecka, någon gång hvar år, ty huru lätt att gå i kyrkans sal, att stämma upp en psalm, att knäna böja — en billig hyllning att en gud förnöja, som annars nästan aldrig är på tal!

Du hedendom, se kring dig, se din skam, du fallna släkt, du fala trälkastam! Du, som till skötebarn har gods och gull, när led väl du för någon annans skull? Har du väl samlat, hvarest mått och mal den sanna rikedomen ej förstöra? Till helgon Bokstaf kan du vallfart göra, men Anden ger du smäleik och förtal.

Hur du dig kråmar i din »kristna» dräkt! Männ' judisk synagoga mera käckt höll fast vid form; som utan ande var, än du vid dogm, som frihet fängslat har? Männ' dessa grifter, hvilka hvita lysa, men i sitt inre ruttna kroppar hysa,

ej äro än hvad förr på Frälsar'ns tid — en bild af världen under din egid?

Läs dagens häfder, tidningarnas blad! Läs skam och stöld och mord på land, i stad! Säg, månne världen nu mer kristen är, än när *Hans* julsång sjöngs af änglahär? Hur smilar icke helig farisé, hur fylls af ordsvall kristlig synagoga, och grandet, grandet skönjer man så noga, fast egen bjälke aldrig man kan se. — —

En sällsam julsång! — Ja, är det ej rart, att jag ej sjunga kan på gängse art om Jesusbarnet, som till jorden kom, om ljus och änglar — hvad du tycker om att höra, när du sitter glad och nöjd uti ditt varma hem med dina kära och tackar Gud, som velat *dig* beskära en lycka, fortsatt uti himlens höjd! —

En sällsam julsång! — Ja, hvad vill du väl, att den skall sjunga, i hvars egen själ det fins så mycken sorg, att ej han är en hårsman bättre än den värld, som bär på tungan Frälsar'ns rika kärleksbud, men aldrig, aldrig dock kan verkliggöra de höga ord, som heta *plikt* och *böra*, och kanske aldrig finner nåd för Gud!

Han kommer!

Det var jul, och åter Tiden höll sin fest. Lögnen satt i purpur och Smickret var hedersgäst, Ruset fylde pokalen, Vällust i dansen sprang, högt i gyllne salen Lasternas jubel klang. Hest Förtalet hviskade, Hånet skratade fräckt, Våld och Orätt och Vinning skeno i färgrik dräkt, Guldets mottog hyllning, Afundsjukan log godt, ty hon sett, att Falskhet bjudning till festen fått.

Hör, musiken klingar! Tidens hof är gladt. Där fins blott lek och löje, jubel och glädjeskratt, skimmer från gyllne käril, skimmer från purpurskrud. Tidens lust är allas, Tidens nyck är bud.

Men i dess fångselhålur dväljes en slagen ätt. Sanning rister sin boja, Vinning mördat Rätt, Godhet raglar som skugga, Kärlek har frusit ihjäl, Snillet tvättar trasor, Hedern är Guldets träl. —

Löftets tid är inne. Tystnad vill Tidens gud. Dansens vågor sig lägga, bort dö musikens ljud. Tiden på tronen stiger, blickar i salen ut, och han talar som mången, mången gång förut:

»Fader, Fader på jorden! Hylladt vare ditt namn! Om din makt oss hägnar, nå vi en säker hamn. Gif oss hvar dag vår njutning, vällust och makt och gull, och vi skola dig älska blott *för vår egen skull!*»

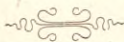
Bifall, fanfarer ljuda. — —

Hör, huru fjärran från brusar i nattens tystnad som af suckar ett dån. Hör, det larmar och stönar! I palatsets graf rister Sanning sin boja, vill ej mer vara slaf.

Men i salen man hånar: »Må han komma som förr! Ej för hans bleka skepnad stänga vi vår dörr. Hej, låt musiken klinga! Tänden än flere ljus! Må hans blick blott möta dans och dobbel och rus!» —

Se, Nazarenen kommer! Jag dig sett mången gång skönare än dig skildrat helig saga och sång. Blek är ditt tärda anlet, men dina ögons glöd tolkar en kraft, som segrar öfver båd' synd och död. — — —

Tyst han står där och skådar Tidens bullrande glam, kringvärfd af Synders skara, hånad af Lasters stam, viss i sin djupa kärlek, att han en gång till sist famnar i starka armar Tidens ondska och list.

När judarne på Moses' tid dansade kring guldkalven, började de en föreställning, som sedan fortgått i årtusenden.

✽

Huru immateriel själen än är, kan den dock alltid vägas. Men det skall vara med *guld*.

✽

Buga dig djupt, så att ingen ser, att du ler! Håll dig rak, så att ingen ser, att du är en nedbruten man!

✽

Det fullkomliga i konsten är någonting skönt, det fullkomliga i lifvet någonting tråkigt.

✽

Det kan ligga en stor ära i berömmet, men det kan ligga en ännu större ära i smädelsen.

✽

Det finnes kvinnor, som säga sig kunna »gå i elden» för den älskade, men dock äro så rädda för besväret, att de icke ens kunna göra upp en brasa för honom, om han fryser.

✽

Njutningslystnaden är vår farligaste fiende och vår intimaste vän.

✽

Om du vill lära dig att älska människorna, så sök att missförstå dem!

Ett nyårsbesök.

Jag hade icke på flera år sett min gamle vän och studiekamrat, Erland Stål, då jag själfva nyårsdagen mötte honom på Norrbro.

Först kände jag icke riktigt igen honom, men när jag ett ögonblick sett in i hans leende, grå ögon, dök på en gång en skara gamla minnen upp ur mitt inre, och jag besvarade hjärtligt hans hälsning.

»Hvad han har blifvit sig olik», tänkte jag inom mig själf, när vi gingo Drottninggatan framåt och påminde hvarandra om flydda tider.

Men det var en förändring till hans fördel. Dragen hade visserligen blifvit skarpa, men uttryckte på samma gång mera fasthet, ögonen logo visserligen icke så innerligt gladt som förut, men blicken angaf manligt allvar och vinnande hjärtegodhet.

Medan vi gingo gatan framåt, kunde jag icke undgå att göra en jämförelse mellan hans forna och nuvarande jag.

Erland Stål hade under sin studietid varit den gladaste bland de glada. På alla danstillställningar var han hjälten, på alla nationsfester höll han tal, han deltog i serenader hvarje natt och skötte sina studier »på lediga stunder».

Efter några år försvann han från universitetet, hvart, visste ingen af hans vänner. Man hviskade om, att han gått under, och mer än en kände sig vemodigt stämd vid tanken på att en så varmhjärtad, rikt begåfvad ung man slagit in på den sluttande vägen.

Och nu återsåg jag honom frisk och sund, med glädje i blicken och allvar i dragen, välklädd och nöjd med sin värld. »Han måste visst ha fått ett arf eller gift sig rikt», tänkte jag.

»Det var sant», utropade han helt plötsligt och tryckte min hand. »Ett godt nytt år! I återseendets glädje hade jag så när glömt det.»

»Tack, tack! Detsamma igen», svarade jag.

»Vill du hälsa på mig och se, huru jag har det», frågade han helt plötsligt och gjorde halt vid en tvärgata. »Jag bor alldeles i närheten.»

Jag jakade till förslaget och vi befunno oss snart i hans bostad. En ung, älsklig kvinna mötte oss, och han presenterade henne som sin hustru.

* * *

En stund därefter sutto han och jag i hans skrifrum. Det var enkelt och mycket hemtref-

ligt. Sol och blommor, broderier och böcker. Han betraktade mig leende och sade:

»Du undrar nog öfver, att jag som gift, extra ordinarie lärare utan förmögenhet kan ha ett sådant hem och en sådan hustru.»

Jag ämnade just medgifva, att han hade rätt i sin förmodan, då han förekom mig.

»Och allt detta har jag att tacka ett besök för. Blott ett besök, du.»

Han log så innerligt godt och riktigt njöt af min förvåning.

»Ett besök, du! Ett besök på nyåret», upprepade han.

»Jag skall berätta dig, huru det gick till», fortsatte han. »Var ej rädd, historien skall ej blifva lång.»

Han kastade en något drömmande blick genom fönstret ut öfver de snöhöljda taken och de mörka skorstenarna och berättade med låg stämma:

»Jag har, som du vet, varit glad, mycket glad. Jag har lefvat om, som man säger.

»Det var endast en tid på året, då jag var allvarlig, och det var nyårsafton.

»Sällsamma idéer man kan få! Allt sedan jag var sjutton, aderton år gammal, fann jag likasom en njutning i att på nyårsnatten, när klockan slog tolf, vara allena. Jag satt då och tänkte på det flydda året och byggde luftslott för det kommande. Jag bannade mig själf för

mina dumheter och lofvade att göra bot och bättring.

»Du vet kanske, huru jag var, när jag lämnade Upsala. Det var slut med mig. Jag kände, att jag drogs nedåt. Då kom besöket.»

Han såg min undrande blick och omsade med eftertryck:

»Besöket, som räddade mig! — Jag låg i Stockholm och förde ett riktigt vagabondlif. Förtjänade jag några kronor på en öfversättning, så gingo de genast åt på något mer eller mindre välkändt kafé, och om jag icke förtjänade något, så togs dagen som den var.

»När nyårsafton kom, kände jag mig så sällsamt beklämd. Barndomsminnena, min lyckliga studenttid, mina gäckade förhoppningar — allt trädde med en fruktansvärd klarhet fram för mig.

»Jag hade lämnat mina kamrater och gått till det eländiga kyffe, som hyste mig under nätterna. Jag tände min lampa och sökte läsa en tidning.

»Men det lyckades icke. Mina tankar flögo hit och dit.

»Klockan slog elfva, hon slog half tolf. Jag kände mig orolig. Hördes det icke steg därute i förstugan?

»Klockan slog tolf. En lätt knackning på dörren. Hvem kunde det vara?

»Jag ville rusa upp för att stänga dörren

ännu säkrare, men en sällsam makt höll mig tillbaka.

»Dörren gick upp. Det var nära att jag sjunkit ned vanmäktig. Framför mig stod en varelse, så lik mig själf, att jag ryste öfver likheten.

»Och dock så olik! Dragen allvarligare, dräkten mörkare, blicken djupare.

»'Sitt ner', framstammade jag och sökte fatta mig.

»Ett ögonblick därefter satt gestalten framför mig. Den betraktade mig oafbrutet.

»'Hvem är ni?' hviskade jag.

»Med en stämma, full af stålklang, svarade gestalten:

'Jag är en, som lofvar och håller hvad jag lofvat, ifall det gäller någonting godt.

'Jag är en, som icke blott tror på det goda, utan äfven verkar för det goda.

'Jag är en, som aldrig har svikit sin öfvertygelse.

'Jag är en, som aldrig i rusets yra glömt sina förpliktelser.

'Jag är en, som har tanke för de tankesvage och hjärta för de hjärtlöse.

'Jag är en, som arbetar i det lilla, därför att jag vet, att det skapar det stora.

'Jag är en, som aldrig med egen vilja gräft ned de pund, den Högste gifvit mig.

'Jag är en, som har hjärtevarm tro till van-

dringsstaf och godt samvete till hufvudkudde'. —

»Gestalten reste sig upp och närmade sig mig.

»Hvem är ni?» frågade jag åter.

»Ditt bättre jag!» — — —

— »När min städerska inkom på morgonen, fann hon mig ligga afsvimmad på golvet. —

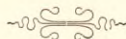
— »Sedan den dagen är jag en annan människa. Jag förstod varningen och följde den väg, som en högre makt utstakat för mig.» —

Här slutade min väns berättelse.

* * *

När jag lämnade hans solljusa, lyckliga hem och på gatan mötte hundratals människor, som på nyårsdagen voro ute för att göra visiter, när jag såg dessa ständigt nya skaror, sorglöst uppslupna och tankfullt grubblande ansikten, kände jag en nästan obetvinglig lust att vid tanken på min vän fråga dem:

»Ha ni icke fått något nyårsbesök?»

Jordens hyllning.

Gud Fader satt i sin himmelska boning och blickade ut öfver världen. Han såg millioner solar och otaliga planeter, vida fält af strålande stjärnor och moln af drömmande nebulosor. Hans blick fästes på ett lysande sandkorn långt bort i fjärran, och han frågade Sankte Per:

»Hvad är detta för en värld, som oupphörligt byter om ljus?»

Sankte Per böjde djupt sitt gråa hufvud och svarade:

»Det är jorden, Ers Gudomlighet.»

Gud Fader log.

»Det är tråkiga minnen för dig, min vän, förbundna med detta klot. Jag följde riktningen af din blick och märkte, att du envist betraktade just denna värld bland de otaliga andra. Där högg du örat af en krigsknekt, där

ljög du oförskräckt, där tilltygade du illa min tjänare Paulus. Vill du komma dit än en gång?»

»Som Ers Gudomlighet befaller», mumlade Sankte Per undergifvet.

»Jag har fått en idé», fortsatte Vår Herre. »Det var mycket länge sedan jag besökte jorden, men jag vill nu begifva mig dit för att mottaga människornas hyllning och lära känna dem. Förbered jordinvånarna på min ankomst och delgif dem min önskan!» —

Sankte Per tog på sig nya sandaler, vecklade kring sig sin bruna mantel, drog upp kapuschongen öfver sitt flintskalliga hufvud och begaf sig genaste fågelvägen ned till jorden.

När han anländt dit, åstadkom han allmän uppståndelse, åtminstone i Europa, där han var mycket känd. Inderna brydde sig icke alls om honom, och kineserna hånade honom, därför att han icke hade hårpiska. Litet hvar skämtade med gubben, emedan han såg maläten ut, utom påfven, hans ställföreträdare, hvilken vid hans besök tog mycket snäft emot honom och låtsades icke känna igen honom.

Men när han framfört sitt budskap, kände alla nationer skräck. Gud Fader skulle komma till jorden!

Det blef en väldig strid om den plats, där människorna skulle möta Gud. Kineserna förordade en stad vid Ho-ang-ho's heliga vatten,

buddisterna den plats, där Kapilavastu, Budda's födelseort, sades hafva varit belägen, negrerna föreslogo en fjällplatå i Centralafrika, polyne- serna en hed hundra mil in i Australiens obygg- der, tyskarna Berlin och fransmännen Paris. Värst af alla skreko amerikanarna, som fram- höllo Chicago.

Fri öfverfart lofvades alla, som framburo hyllningsskänker till Gud Fader, endast med det villkor att amerikanarna skulle få hvad Vår Herre ratade.

Men Sankte Per gjorde processen kort med de larmande folkombuden. Han bestämde Tro- cadéro i Paris, på den grund att fransmännen visat honom den största artigheten och icke på- mint honom om den släta roll han spelat under sitt föregående jordelif. —

Dagen för Gud Faders ankomst var be- stämd. På utsatt klockslag steg han ned till jorden och intog sin plats på en präktig tron, uppförd ofvanpå Trocadéros högsta torn. Sankte Per hade afböjt all officiel mottagning, hvilket dock icke hindrade franska republikens pre- sident från att låta spela upp marseljäsen, då molnen delade sig och Gud Fader sväf- vade ned.

Nu började hyllningarna. Det europeiska inflytandet gjorde, att nationerna fingo före- träde allt efter den ställning de intogo på civi- lisationens skala. Vilda och halfvilda stammar

kommo först, sedan de mera bildade, så amerikanerna och sist europeerna.

Skådespelet var det brokigaste man kunde tänka sig. Mörka dvärgnegrer framburo knottiga grenar, som utgjorde deras fetischer, svarta höfdingar kröpo fram med undergörande amuletter, eskimåer släpade mammutbetar, kineserna kommo med knippor af guldpaper och kolossala visitkort, inderna drefvo fram hjordar af hvita elefanter, indianerna buro medicinmännens undergörande trummor, egypterna heliga ibisfåglar och krokodiler. På detta sätt bildades nedanför Gud Faderns fötter en hel samling af föremål och djur.

Deputationen från Amerikas Förenta Stater stack i hans hand en växel på en million dollars, betalbar i guld.

Sist framträdde de europeiska folken, som kommit öfverens om att bringa Vår Herre gemensam hyllning. Deras representant log försmädligt, då han såg växeln på en million dollars, som amerikanerna skänkt. Han steg fram och talade:

»Vi åter bringa Dig icke materiela gåfvor såsom de andra folken, ty vi veta, att Du icke fäster dig därvid, Du, som är anden öfver alla andar. Men vi veta också, att vi äro materiens barn, som behöfva kroppsliga symboler, uttryckande vårt själiska lif. Vi skänka Dig därför

icke synliga gåfvor såsom sådana, utan såsom tecken för andlig hyllning.»

Han gjorde en vink åt en person i sin närhet. Denne skyndade bort till en kiosk och öppnade dess dörr. Ur byggnaden trädde nu ett glänsande tåg af ungmör och ynglingar, iförda kostbara dräkter och bärande högt i sin högra hand föremål, som glittrade i solljuset. De bildade en halfkrets kring talaren, hvilken fortsatte:

»Vi skänka Dig trons gyllne kalk, hoppets blåa safirkrona, kärlekens blodröda rubinradband. Vi skänka Dig vetenskapens gnistrande diamantspira, konstens underfulla ros, barmhertighetens klara kristalltårar. För Din fot lägga vi den vises sten, uppfinningarnas slagruta, rättvisans våg, sanningens ljus, frihetens staf, upplysningens tändnål, ärans lagerkrans, maktens diadem. Allt hvad århundradens bildning skänkt oss lägga vi som en ödmjuk gärd ned för Dina fötter. Det högsta vi åstadkommit är Ditt, det bästa vi förvärfvat är Ditt, det härligaste vi tillkämpat oss är Ditt. Må Du allt framgent som förut hålla Din allsmåktiga hand ut öfver oss och föra oss framåt till ljus och frihet!»

Han tystnade och vände med stolta steg tillbaka, följd af ett beundrande sorl från Europas alla folk. —

Men Gud Fader såg ut öfver alla de skat-

ter, som nyss i symbolers form skänkts honom, och sänkte sitt hufvud. Två klara, tunga tårar stänkte från hans ögon ned på kinderna, och han hviskade till Sankte Per, som stod strax nedanför honom:

»Petrus, Petrus, intet af jordens folk gaf mig sin hyllning i *heder*.»

När jag förstod insekternas språk.

En vacker sommarkväll satt jag i en björkdunge och grubblade öfver livets gåtor. Hvilka spörsmål kan väl människan sägas ha löst? Världens ursprung, andens väsen, livets ändamål, sanningens kärna, rättens absoluta norm, skönhetens grund — hvad veta väl människorna härom?

Medan jag tänkte på allt detta, föll min blick på dikesrenen till den äng, som gränsade till björkdungen. Där fans en liten tufva, högre, magrare, fulare än alla de andra, och på den sutto en geting, en myra, ett nattfly, en mygga och en florslända. De utgjorde en egendomlig samling, som föga passade tillsammans. Alla sågo så svaga och bortkomna ut. Getingen var fullkomligt orörlig, myran låg på ena sidan och sökte, ehuru förgäfves, krafla sig till rätta, nattflyet lät sina bruna framvingar slappt hänga ned mot marken, myggans pannspröt voro af-

brutna, och florsländans vingar hade förlorat sina regnbågskiftningar.

I sanning en sorglig samling!

Från tufvan kom ett stilla susande, klagande ljud, och jag lyssnade därtill. Ehuru jag icke förstod dess mening, lockade det mig dock med sällsam makt.

Men nu skedde ett under. Ju längre jag hörde denna klagan, dess bättre tyckte jag mig förstå den. Snart kunde jag tyda de brutna ljuden.

»Ack, vi olyckliga», surrade getingen. »Att bli på detta sätt dömda att gå under! Väl äro våra brott stora, men så har också straffet blifvit hårdt. Vi äro förvisade för alltid från allt hederligt sällskap, vi förnekas vår föda, vi skola dö af hunger och törst. Och så samvetskvalen, som aldrig upphöra att plåga oss för våra gudlösa handlingars skull.»

»Hvad har *du* gjort?» pep myggan.

»Jag kan knappast tala om det,» suckade getingen, »så oerhördt är det. I himmelsstormande öfvermod gjorde jag degen till mitt bo af näfver, ehuru min släkts heliga lagar förbinda oss till att alltid göra den af rönträdsbark.»

»Huru förfärligt», kved nattflyet. »Men mitt brott är dock mycket större. Jag bet af grässtråna på midten, då dock våra präster bjuda oss att alltid bita af dem strax ofvan roten.»

»Och jag,» klagade myran, »tog hand om en älskad hane efter svärmningen och gaf honom mat, ehuru naturen ju bjuder, att hanarne efter denna tid icke få lefva längre, ty de mottagas ej i något samhälle och kunna ej själfva lifnära sig.»

»Och jag,» gret florsländan, »jag bröt i ungdomligt öfvermod mot det heligaste, då jag, ehuru kännande mina fäders stränga läror, fästade mina ägg på ett ängstrå, ehuru jag bort använda ett vasstrå. Men jag lider nu hvad mina gärningar förtjänat.»

»Mina pannspröt afbrötos på mig,» avslutade myggan, »och jag dömdes till döden, emedan jag under en religiös dans var nog ogudaktig att kliä mig med bakbenen i hufvudet.» —

»Hvilka kval,» kvedo de i korus. »Kommer ej döden snart, allas vår förlossare?» —

Jag reste mig upp och trampade ned dem alla samt gick därifrån, glad i hågen, likasom om jag gjort en god gärning.

Det vemodiga i lifvet ligger, bland annat, däri, att först när man är gammal, vet man af att man varit ung.

✽

Om människan icke hade inbillningens fröjder, skulle verklighetens sorger döda henne.

✽

Det bästa beviset på att människorna ha en grundfalsk uppfattning af lyckan är, att de, som hafva lyckans alla håfvor, ofta nog äro de mest olyckliga.

✽

Man kämpar för oberoende af andra, och när man nått detta mål, är man så beroende af sig själf, att man ingen frihet har.

✽

Huru kan du vara så hård i dina omdömen, ifall du tror, att Gud har skapat *allt*?

✽

Du skall ej försöka operera andligen blinda, ty det är endast liktydigt med att tillfoga dem ett gagnlöst ondt.

✽

Vårt århundrade är uppfinningarnes och glömskans tidevarf: uppfinningarnes inom det materiela området, glömskans inom det morali-ska och religiösa.

Spaniens blomma.

Hur stolt du ligger, Spaniens rika land,
med dina ängder, som Sierran vaktar, med din
olivskog, som når flodens rand och allvarsam
dess grunda ström betraktar!

Ja, du är rikt. Men färger ej du har. Blott
röda vallmoknippen fälten smycka. Ett gråbrunt
dok sin kyla kring dig drar och rövvar bort
hvar solig glimt af lycka.

Hvi växer vallmo just på dina fält, den
blomma, som om glömskans dvala minner, den
blomma, som i alla tider gält som en symbol
af kraft, som tyst förrinner? —

Jag väl förstår det. Du är ödelagdt, i sömn
försänkt, i dådlös dvala slagen, och därför vall-
mon af din brutna makt är den symbol, naturen
bragt i dagen!

”Han är död.”

Han föddes och växte upp i ett hem, där, om någonstades här i världen, lifvets ideela principer funno omvårdnad och skydd. I sina föräldrar hade han förebilder, som aldrig sveko. Kärleksord runno öfver veka läppar, kärlektshandlingar utöfvades hvarje dag. Af naturen idealist, blef han det ännu mera genom uppfostran.

Men redan när han var barn, framstälde sig för honom spörsmål, som han icke kunde besvara. Var världen god? Var världen ond? Ibland rönt han välvilja och godhet, och då föreföllo honom alla människor så ädla, ibland mötte han falskhet och hat, och då förmörkades allt omkring honom.

Barnets ögon äro skumma; ynglingens se skarpare. Och medan han växte upp i ett hem, som strålade af öfverseende och kärlek, såg han, huru rundt omkring det hårddöme och ondska frodades. Han blef dyster och sluten. —

När han tagit studentexamen och kommit till universitetet, föll en fläkt af ungdomsglädje öfver hans frusna lif. De härliga sångerna, de fosterländska talen, det fria nationslifvet tjusade honom, och han följde med strömmen af svallande ungdomslif.

Var icke världen skön, vetenskapen lockande, framtiden ljus? Ack jo — det fans så mycket i lifvet, hvaröfver ungdomsglädjen spred sitt allt försonande skimmer. Med kraft arbetade han för att vinna en oberoende ställning.

Men han var fattig och måste söka andras hjälp för att kunna avsluta sina studier. För att till sist bispringas af en, måste han vända sig till tjugo. Vägen var tung, men han gick den. Hvar gång han fick afslag, drog han sig ödmjukt tillbaka, hvar gång han bistods, lystes hans ansikte upp af tacksamhetens varma, minnesgoda leende.

Framför stundens flyende njutning och vetenskapens lockande fackeldans satte han kärleken och vänskapen. Men huru skall väl en fattig student, som ägnar tio år af sitt lif åt studier, kunna tänka på att realisera kärleksdrömmar? Att antingen draga ner den älskade till samma proletariat han själf tillhör eller ock att med hennes pengar möjliggöra lyckan — ett hårdt alternativ, som han undvek genom att icke välja någotdera.

Vänskapen åter är icke bunden af yttre

villkor; den frågar ej efter ställning och förmögenhet. Trifs man med hvarandra, så är förbundet slutet.

Han älskade människoumgänge, älskade att se glada ansikten och spelande ögon, att höra frisk sång och stormande skratt. Därför var han också ofta ute med likasinnade jämnåriga och drack i deras samkväm lifsglädjens styrkande dryck.

Endast den, som legat en följd af år vid ett universitet, vet, hvilken form umgänget där tager. Man ser kvinnor så sällan, blott vid nationsbaler, vårfester och promotionshögtidigheter. Den fru, hos hvilken man spisar eller är inackorderad, är mera ett slags »matmoster» än en kvinna; de flickor, som då och då dyka upp i pensionen, äro »ungdomar från landet», för hvilka man dock känner sig brydd.

Med kamratskapet åter förhåller det sig anorlunda. Man har samma intresse för studier, samma smak för roande och bildande aftonsamkväm, samma världsåskådning, samma blick för det rätta, och så föres man samman allt närmare, tills man är för hvarandra en far, som råder, en bror, som hjälper, ett stöd, som aldrig sviker.

I en dylik krets vistades han vid universitetet. Han och hans vänner bildade ett »koteri», hvare aldrig förspordes ett missljud. Och denna vänskap var ideel äfven från den synpunkten,

att det bindande bandet icke var spel och utsväfningar, utan sund lifsglädje och sann aktning.

Här fann han en vän, som han särskildt fäste sig vid. Det var Thorer Hand, en person, hos hvilken försynen förenat, snart sagdt, allt hvad som fordras för att vara lycklig. Thorer Hand var rik, spirituel och högättad; hans gestalt svälde af hälsa, hans sätt var prägladt af urban finhet.

I Thorer Hand såg han sin bäste vän, den, som i sig förenade lifvets lycka och lifvets godhet. —

Åren gingo. Han hade tagit sin examen och var färdig att lämna universitetet. För att betala sina löpande förbindelser var han nödsakad att med sina vänners hjälp taga upp ett större lån. Den, som visade sig mest motvillig att hjälpa, var Thorer Hand, men han kände sig icke sårad däraf. Den rike ädlingen hade ju aldrig själf känt fattigdomens börda och visste icke hvad det ville säga att befinna sig i ekonomiskt betryck.

Åter gingo åren, tio år, hvarunder han arbetade och — hade lyckan med sig. Men studieskulder äro tunga skulder. De växa med ränta på ränta under årens lopp, och få äro de människor, som kunna betala dem under lika många års arbete som de åsamkats.

Så kom en kritisk tid, och just då skulle

det stora, gamla lånet inlösas. Någon fara fans dock icke, endast det finge förändras till ett afbetalningslån, ty då kunde han rida stormen ut.

Han skref till sin vän och bad honom tilllåta att så skedde. Han framhöll sin goda ekonomiska ställning, sitt oförtrutna arbete, sina uppfyllda förbindelser, sin goda affär, endast han icke *nu* blefve för mycket ansträngd.

Svaret lät vänta på sig. När det äntligen kom, var det lekande skämtsamt, men — *afslående*.

Till en början hade han svårt att tro sina ögon. Thorer Hand skulle kunna neka *honom* sin hjälp, neka några penndrag, som, mänskligt att döma, icke medförde någon risk, neka att låta honom afbetala en skuld! Huru kunde någonting sådant vara möjligt?

Han kände det bittert att behöfva skriva ännu en gång för att *bedja* om hjälp. Han, som hjälpt så många, kända och okända, vänner och ovänner, han, som betalt så mycket för oskylda, *han* skulle vara nödsakad *tigga* sin bästa vän om endast uppskof med att gälda en skuld!

Han skref dock än en gång. Det blef en lång väntan, ty det dröjde flera veckor, innan svaret kom. Det afslöjade ett djup af simpelhet. Mot en mörk fond af insinuationer aftecknade sig ett framtvinget jakande svar, likt ett ben, kastadt ut bland hundar.

När han läste detta svar, var det ingenting, som brast inom honom, ingenting, som störtade samman omkring honom, men det kom en tjock, giftig dunst och svepte sig omkring allt hvad han såg. Huru sällsamt! Han tyckte, att först nu, när han såg allt i dunkel, såg han allt så klart.

Hans tanke drog tillbaka till flydda tider. Han såg Thorer Hand, »sin bästa vän», på afstånd, och likasom dunklet nyss kommit honom att se bättre, gjorde nu också afståndet det. Han erinrade sig saker, som han förr icke fäst sig vid, enär han varit som ett förtroendefullt barn.

Han erinrade sig, huru en gång en fattig, arbetsam kamrat, mera känd af Thorer Hand än af honom, kommit och begärt hjälp af denne samt fått det — mot underborgen af honom.

Han erinrade sig, huru Thorer Hand, ensam af alla vänner, som hjälpt honom, betingat sig lif försäkringsbref för att skydda sig mot förlust.

Han mindes nu och såg klart hvad han förr skänkt knappt en tanke åt. — — —

År gick efter år. Hans affär växte och svälde. Guld strömmade in till honom, likasom om det önskat hånande visa, att det icke kunde fylla en tomhet, som människolåghet efterlämnat.

Ingen kunde se någon förändring hos honom. Samma lugna, artiga sätt, samma säkra, hälsokraftiga hållning, samma tillmötesgående

och sällskaplighet. Men den, som visste hvad han genomgått, skulle kunnat se, att det låg kyla i hans lätta leende och förakt i djupet af hans öppna blick. Han var enstafvig, när det talades om kärlek, och blef stum, när det dryftades spörsmål om vänskap. För en främling var han en alldaglig företeelse, för en bekant en »noli me tangere», som man fick se, men aldrig vidröra. —

Han blef mogen man. Pannan fårades, kindernas friskhet gulnade, håret grånade vid tinningarna. —

Flera år efter det han genomgått den ekonomiska kris, som hotat att störta honom, reste han till hufvudstaden. Det var höst, den årstid han mest älskade.

Sedan han slutat sina affärer för dagen, begaf han sig till Hasselbacken för att en stund under kvällen njuta af musik. Han fick plats på verandan, hvarifrån han hade utsikt öfver människoskarorna där nedanför.

Kvällen var mörk, men det elektriska ljuset hvälfde skimrande floder utöfver etablissemnet. Musiken spelade.

Han hade aftagit hatten. Det bleka ljuset föll öfver hans drag. Det var ett trött, nästan visnadt ansikte.

Hans blick gled ut öfver mängden, medan han lyssnade till musiken. Det stycke, som spelades, andades åtrå, vemod, sorg.

Plötsligt stördes han i sina drömmier af raska steg, som närmade sig. Han såg upp. En man med fint skurna drag, klara ögon och leende läppar stod framför honom.

Han spratt till. Hans ögon fingo ett uttryck af sorg, ja nästan af ångest.

»Ah, är det du, gamle vän!» utropade den främmande och sträckte sin hand mot honom. »Känner du icke igen mig?»

Den tilltalade hade rest sig upp, då han hörde en röst, som var honom så välbekant. Men han förändrade icke ett drag, och den utsträckta handen mottogs icke.

»Känner du verkligen icke igen mig, din gamle vän Thorer Hand?»

Vid denna nya fråga från främlingen hade han blifvit mycket blek, där han stod med hatten i handen. Han var blek som aldrig förr, och det glänste någonting fuktigt i hans ögon, och det darrade kring hans veka läppar, när han svarade den främmande:

»Ack nej, min bästa herre! Det är icke möjligt. Min vän är död. Han dog för sex år sedan, och ingen har sört honom så djupt som jag.» —

Och med en lätt böjning på sitt högburna hufvud gick han ned från verandan och försvann bland mängden.

Det goda blir ofta barnlöst, då det onda efterlämnar hundra ättlingar.

✱

Det bittra armodet har större njutningar än den afundade rikedom.

✱

Vid intet byte har jag blifvit så bittert be-
dragen som vid hvad människorna kalla »tanke-
utbyte».

✱

Om du vill bli en utomordentlig människa,
så var uppmärksam mot dem, som stå under
dig, och reserverad mot dem, som intaga en
högre ställning än du.

✱

Redan den är en filosof, som lärt sig inse,
att hvarje årtid har sitt behag.

✱

Det högsta målet för en harmonisk verk-
samhet är att göra detta lifvet lyckligt för sig
och andra utan att förstöra utsikterna för ett
högre lif efter detta.

✱

Du känner dig vemodigt stämd, emedan du
vet, att du icke är älskad, då du i dess ställe
borde fälla bittra tårar, emedan du själf icke
kan älska.

Hvar fins sanningen?

I det s. k. Johannes' evangelium berättas det, att när Jesus förts inför Pontius Pilatus, betygade han och sade, att han vore kommen till världen för att bära vittnesbörd om sanningen. Då frågade Pilatus: »hvad är sanning?» Men Jesus svarade intet, enligt hvad »Johannes» har att intyga. Ej heller hafva de andra, af kyrkan erkända bibliska författarne någonting att berätta om svaret på denna fråga.

Men det gifves en mängd skriftställare, hvilka, ehuru de göra anspråk på att vara samtida med Jesus eller åtminstone från hans omgifning hafva samlat de underbara historier, som kringhvärfva hans barndom, ynglingaår och mannaålder och i enlighet med egen erfarenhet eller muntlig tradition hafva skildrat hans lif, dock aldrig blifvit af den konstituerade statskyrkan erkända.

Bland deras arbeten finnes ett evangelium — om jag icke missminner mig, kallas det egypter-evangeliet — där Pilati fråga är anförd, åtföljd

af Jesu svar. Och detta svar är så märkligt, att det förtjänar att bevaras från glömskan. Det har för mig utgjort en ledstjärna, klarare och säkrare än många ord i de erkända evangelierna.

Pilatus frågade: »hvad är sanning?» Egypterbrevfets författare säger, att Jesus svarade: »Den finnes hvarken i himmelen eller på jorden.»

Många år har jag grubblat på detta svar. Redan som elfva å tolf års gosse fick jag fatt i dessa apokryfiska böcker och läste i dem, huru Jesus som barn gjorde fåglar af lerklumpar, huru han som yngling var världens visaste man och huru han i sin ålders kraft gjorde under, vida större än hvad de andra evangelisterna hade att omförmåla. Med det vaknande barnets misstroagna ögon följde jag dessa berättelser, men när jag kom till svaret: »Sanningen finnes hvarken i himmelen eller på jorden», var det, som om ett glödande svärd genomborrat mitt hjärta.

Jag växte upp och blef yngling, och jag frågade mig själf: »hvar finnes då sanningen?»

Ibland undrade jag, om Nazarenen verkligen skulle kunnat svara på detta sätt. Skulle han, Guds son, sanningens och ljusets son, kunna svara, att sanningen finnes hvarken i himmelen eller på jorden? — Omöjligt!

Och dock kommo dessa ord tillbaka, likasom om de buro i sig själfva en verklighetens egen

kraft, som icke kunde förintas. Hade han icke själf sagt, att icke ett enda af hans ord skulle förgås?

Åter och åter vände jag tillbaka till dessa ord. Jag sökte föreställa mig, i hvilken sinnesstämning Nazarenen var, när han uttalade sin mening om sanningen.

Jag såg honom framför mig, sådan han stod inför sin domare. Han var ödmjuk och dock stolt, lugn och dock upprörd, kärleksfull och dock föraktande. Jag såg hans djupa blick, där en värld af kval välde fram i tårdränkta, dunkla strålar, hans ädla panna, som snart skulle blodas af törnets taggar, hans bleka kinder, som snart skulle få färg af hätska kindpustar. Öfver hans läppar kom ingen klagan, men genom hålen i hans slitna mantel och trasorna af hans brustna sandaler trängde hans forna, djupa, bittra suck: »ack, fåglarna hafva nästen och räfvorna kulor, men människans son har intet att hvila sitt hufvud mot!»

En frusen fågel har känt nästets värme, en jagad räf slumrat i lyans skyddande gömsle, men Jesus, sanningens förkunnare, fick aldrig frid i denna värld.

Hvad betydde då hans ord, att sanningen finnes hvarken i himmelen eller på jorden?

Fåfångt grubblade jag. Jag fann ingen lösning på gåtan.

Men jag kom själf ut i världen, ut från det

lugna nästet och den trefna lyan, som min sorgsna själ dock gjorde mörka, ut i världen för att slipa min ande mot stenblock och diamanter. Och ju längre jag lefde, dess mera gled slöjan bort från Nazarenens dunkla ord.

Och till sist, en kväll, när jag göt millioner ljugande illusioner i verklighetens brännande degel och fann mig stå ensam med ett kval, som skänktes mig med sanningen, förstod jag Jesu ord. De voro sanna! Han hade sagt dem, han, som kände lifvets hemligheter och med måttlösa kval ända till korsets missdåaredöd köpt sanningen!

Jag förstod nu hvad han velat säga i dessa ord, som blifvit dunkla, därför att han icke uttalade, hvar sanningen finnes, utan endast, hvar den icke finnes. Inför den beräknande romaren, som kände endast sinlighetens nöjen, inför dessa judiske skriftlärde, som böjde sig endast för lagens bokstaf, inför denna låga, larmande folkhop, som törstade endast efter blod, behöfde han icke uttala hvad han tänkte, ty de skulle icke fattat det.

Men den, som, ehuru han alltid förkunnat sanningen, dock jagats som ett vildt djur, tills han skulle skiljas hädan, nitad med järnaglar på korsets hårda stam, han visste, hvar sanningen fans. Öfver hans bleka läppar sväfvade svaret: »den finnes hvarken i himmelen eller på jorden, utan i — *helvetet.*» —

Månne människorna någonsin bjudit annat än helvetet åt dem, som förkunnat sanningen? Afundens förtal åt tänkaren, beräkningens lissmande snaror åt uppfinnaren, den nesliga döden åt fosterlandsälskaren, bålets lågor åt Jesu efterföljare? Säg mig en verkligt stor ande, som icke hetsats till döds af en sanning, hvars förkunnande skänkt honom alla mörkrets förbannelser?

Gladde du dig djupt öfver något — var det icke en lögn? Sörjde du djupt öfver något — var det icke en sanning? — —

Du kvalda själ, huru du klagar, fastän du vet, att icke din klagan förstås! Hvarför tiger du icke, då du vet, att människorna räkna för hädelse hvad som är gudsdyrkan?

En liberal partigångare blir ofta en tyrannisk härskare.

✱

När du är lycklig, är du så blind, att du icke kan se din lycka; när du är olycklig, ser din skarpa syn allt likasom genom förstoringsglas.

✱

Först då är din godhet verklig, när den liknar solen — lyser öfver både ond och god.

✱

Smakens lagar, likasom sedlighetens, bestämmas ofta af — afundsjukan.

✱

Människokärleken är omfattande, djup och innerlig. Den delar dessa egenskaper med — människoföraktet.

✱

Människolifvet är fullt af olyckor. Ingenting har dock skapat så många som — *inbillningen*.

✱

De, som ha det ekonomiskt sämst stäldt, gifta sig tidigast. Det är alldeles som om de skulle tro, att spenabarn kunna underhålla sina föräldrar!

✱

Envishet är karakter utan kärna.

Att snudda vid — — —

Människovärlden är lik en cirkel, hvarinom en massa själar röra sig. Somliga sitta i medelpunkten och hålla balansen utan någon svårighet, andra ha klättrat ut efter cirkelns radier och vagga behagligt hit och dit, andra åter ha kommit periferien nära. Jag skulle vilja kalla dessa sista omkretsmänniskor.

Men därmed äro icke alla olika klasser af människor uppräknade, ty det finnes ännu en, som jag skulle vilja kalla gränsmänniskor. De ha klängt sig upp på periferiens svängande mur och blicka ibland ut öfver människolifvets allfarstigar, ibland dit bortåt andra sidan, för hvars bilder de blott ha bleka färger och för hvars ljud endast matta ord.

Hvad de känna skulle jag vilja kalla »att snudda vid». Hvad de se och höra skall jag söka teckna med några penndrag, men tro icke, att du helt fattar det genom dem, så vida du icke själf är gränsmänniska. Men, lyckligt nog, födas så få af detta släkte. Bland hundra, som

läsa detta, finnes det kanske icke en gräns-
människa. Men jag vill ändå skriva därom,
ty åt alla gaf Gud aningen, men endast åt sina
sorgebarn tanken.

Att snudda vid — — —

Se, huru det reser sig därborta vid hori-
sonten en skimrande marmorstad, där sköna
människor vandra på palmkantade gator, glädjen
lyser i tyrssossvängande skarors anleten, en har-
monisk musik klingar från templens pelarsalar.
Kärleken visar sin kraft, dygden sin höghet,
lifsglädjen tömmer sitt blodfärgade vin. I evig
frid kammar solen sina guldgula lockar öfver den
hvita marmorn, himlens blå paulun hänger silf-
vertofsar ned emot tornen, vinden bjuder dof-
tande dryck i luftiga bägare. —

Att snudda vid — — —

Hvad viljen I mig, mörka andar? Häxe-
ansikten med basiliskögon, kopparfjällade ormar,
som spruta grön etter, lefvande träd med tusen
ringlande grenar, iskalla paddor med lystna,
tunna läppar, dödsallar med lyktgubbsögon!
I kommen mig närmare — närmare — närmare.
Er stinkande andedräkt bolmar kring mig, klor
gripa och munnar suga. Hvart skall jag fly? —

Att snudda vid — — —

Hon kommer emot mig, godhetens gudinna.
Huru hennes djupa, mörka ögon stråla, huru hen-
nes panna lyser af resignationens gloria! O,
du heliga, du dig själf offrande, ingen kan tjusa

såsom du, ingen kan fångsla såsom du. Jag sträcker ut min hand för att fatta din — — —

Att snudda vid — — —

Det onda är det eviga, icke det goda. På boten af hvarje själ ligger det ondas frö, som spirar upp och bär hundrafaldig frukt. Gör en ädel gärning, och du blir hatad, var kärleksfull, och du blir föraktad, var sann, och du blir beljugen, var frikostig, och du ger dock aldrig nog! Om du skänkte allt hvad du ägde och därtill lif och ande, kropp och själ, skulle de dock kräfva ännu mera, och om du skänkte allt detta i den största ödmjukhet och i den renaste kärlek, skulle de dock säga, att du gjort det af låga bevekelsegrunder. Kämpa ej emot det onda, ty det är lifvets grund!

Att snudda vid — — —

I en vågskål af gnistrande sanningskristall med vikter af oförfalskadt guld väger rättvisans gudinna allt varande, all gärning. Hon väger solar och planeter, nebulosor och stjärnsystem, gudadåd och människobragder, dagsländetankar och hvardagslek, och se, hon ger alla hvad dem tillhör. Orygglig går hon sin gång genom tiders tider och evigheters evigheter. Aldrig sviker hon, intet glömmet hon, allt styr hon. Jag skyndar fram för att tillbedja henne och — — —

Att snudda vid — — —

Höljd i en slöja, som täcker, men icke döljer hennes gestalts smidiga linier, smyger hon

fram till mig och betraktar mig med dunkla, sorgsna ögon. Hon säger, att icke det onda ligger på botten af allt, utan att det är hon, som leder allt, hon — lifsvemodet. Hon gråter i stjärnorna, hon mulnar i molnen, hon suckar i hafvet, hon kvider i vinden, hon vrider händerna i stormen, hon rasar i orkanen, hon håller på att sprängas i jordsvallen. Och i allas hjärtan har hon byggt sin fasta borg; där sitter hon i sorgedok och knäpper dödslängtans luta och sjunger: »Bort! Bort! Hvi skulle du dröja?» —

Att snudda vid — — —

Tviflets guldsvarta fenix klyfver rymden med jättestarka vingar, men om den förbrännes hvarje kväll i sömnens själfmatande ugn, stiger den hvarje morgon lika kraftig och djärf åter upp ur askan. Hans krökta klor slita sönder allt, hvarpå du byggde lifvet och världen. Tanken är en plåga, viljan en brist, känslan en sjukdom. Det finnes ingen rätt, ingen skönhet, ingen godhet, ingen sanning. Själf ett sken, lefver du ett skenlif i en skenvärld.

Att snudda vid — — —

Och det finnes mycket, mycket mer, som en gränsmänniska ser och förnimmer, men hvarom hon i ord icke kan gifva ens en aning. Ty lifvets lagar gälla icke mera där; färger, ord och tankar äro utplånade; man kan säga, att det är intet, och dock känns det, som om det vore allt.

Att snudda vid — — —

Centrummänniskorna söka rycka radiemänniskorna och radiemänniskorna omkretsmänniskorna till sig, ty där hvar och en af dem står, där tro de det enda rätta och den sanna jämvikten finnas, men alla vända de sig mot gränsmänniskorna för att få ner dem från den mur, hvarifrån dessa se så mycket, som är fördoldt för de andra. De segra alltid i denna sin sträfvan. När de tvungo Sokrates att tömma giftbägaren, spikade Nazarenen på korset och brände Savonarola på bålet, nådde de, likasom så många gånger före och efteråt, i yttre hänseende sitt mål. Och ännu i den dag som i dag är uppoffras dessa gränsmänniskor, som gå enslingens väg i den stora öknen, vid hvars slut de finna en saltstod att trycka sina förtorkade läppar mot.

Mångtalet behärskar fåtalet. Men om gränsmänniskorna finge råda, skulle denna världen icke mera bestå, utan smältas om till en afbild af de ljusa syner, som deras tjusta blickar så mången gång — snuddat vid. Ty de mörka bilderna på andra sidan muren äro endast reflexer från människolifvet, då däremot de andra, de härliga, harmoniska, lefnadsglada, äro en bättre världs blyxtlika afslöjanden, som gränsmänniskor få endast — snudda vid.

Det finnes andar, som aldrig haft någon vår. De föddes i vemodets höst och gingo bort i människohatets vinter.

✱

Det är betecknande för Shakspeares världs-åskådning, att han låter *narren* säga de största sanningarna.

✱

Passionen har hundra slafvar, men ingen herre.

✱

Hvarje människa har sina fördomar, och ju mera förvända de äro, dess ifrigare försvarar hon dem. Den verkligt upplyste är icke frenetisk i försvaret af sin öfvertygelse.

✱

Det finnes en vilddjursnatur i människan. Hon skiljer sig från vilddjuren endast däruti, att hon sällan *kroppsligen* uppäter sitt offer.

✱

Att säga sanningar är ett dyrt nöje, som få människor kunna bestå sig.

✱

Det finnes så många människor, hvilka helt oförmodadt störta ned från en höjd och därigenom draga uppmärksamheten på sig, att man icke fäster sig vid dem, hvilka sakta, men säkert glida utför.

”De verkligt begåfvade.”

Konungen satt på sin tron, och representanter af alla stånd stodo i täta flockar inför honom. Somliga voro klädda i hofvets guldsmidida dräkter, andra i allvarligt mörka mantlar, andra åter i borgerlig rock eller konstlös bondjacka. Alla väntade med spänning på hvad konungen hade att omförmäla.

Konungen reste sig upp och talade:

»Större än jag bland nu lefvande regenter finnes ingen, ty jag är lärd, talare, skald och konstnär enligt allas deras mening, med hvilka jag sammanträffat. Jag säger detta utan fåfänga eller skryt, ty jag har aldrig varit svag för slikt.

»Trots att jag sålunda är en bland världens främste andar, är dock icke tillståndet i mitt land det bästa. Strider rasa mellan de skilda klasserna, och ehuru jag ger alla rätt, märkes

dock ingen ljusning. Man säger — och detta börjar bli en allmän opinion hos de så kallade djupa lederna — att mitt rike styres illa och att vi på detta sätt gå undergången till mötes.

»När jag första gången hörde detta mummel bland massorna, fäste jag mig icke därvid. Men det steg allt högre; det trängde in i min enskilda våning, det knackade i min sängkammarens väggar, det störde till slut min sömn. En fruktan för att riket verkligen skulle gå under, i fall jag urståndsattes att njuta min nattliga, under oafåtligt arbete och trägen sträfvan för mitt folks väl oundgängliga hvila grep mig, och jag beslöt att vända mig till den vise eremiten i öknen, han, som lefver endast för sanningen.

»En kväll, när jag icke kunde sofva, emedan bullret från de missnöjda ekade i slottets salar, gick jag ensam till honom.

»Jag fann en gammal man med ett ytterst vanligt utseende, hvilken, ehuru det var midnatt och ogenomträngligt mörker rådde, utan fruktan öppnade dörren till sin låga hydda och erbjöd mig plats i dess enda rum, en liten tarflig kammare.

»För att låta honom veta hvem jag var läste jag upp för honom mitt sista, allmänt beundrade tal och deklamerade en af mina härligaste dikter. Men ehuru han till en början satt slagen af tjusning, vaknade han dock snart

upp ur de drömmar, hvari mina djupa ord försatt honom, och frågade:

»Har ni kommit hit för att jag skall lyssna till eder?»

»Nej, vise man,» svarade jag, »utan för att jag skall lyssna till eder».

»Spelande okunnig, frågade han mig hvem jag var. Då jag svarade, blef han så häpen, att han icke hade krafter nog att resa sig upp, utan blef sittande kvar på sin enkla stol och hviskade: »tala!»

»Jag omförmälde hvad som tyngde mitt sinne, och han sade:

»Då vill jag låta eder veta, hvilken som är den bästa regenten: det är den, som låter de verkligt begåfvade, hvar i sin stad, intaga dem tillbörliga platser.

»Ett folk utgör ett kaos af milliarder anlag, af hvilka en del bör förkvävas, emedan de äro dåliga, en annan del understödjas och uppmuntras, emedan de äro goda. Hos hvarje folk finnas anlagspersonligheter, som, om de erhålla dem tillbörliga platser, omgestalta allt till det bästa. Det är *sådana* personer, som en monark bör omgifva sig med, ty därigenom skapas hans egen och hans folks lycka.

»Men då tillståndet i ert land är sådant ni säger, måste det bero därpå, att ni icke låter de verkligt begåfvade utföra sin lifsgärning. Ni låter de ledande personerna intaga sina plat-

ser, emedan de antingen gift sig med högättade kvinnor eller äro rika eller kunna sirligt anförä en dans eller buga sig höfviskt eller dricka andra under bordet — allt egenskaper, hvaraf *riket* ingen nytta har. Men då sådana individer på grund af yttre förhållanden intagit sina platser bland de främste i riket, kommer snart allt — för att uttrycka mig populärt — att ligga för fäfot. Ty med hög börd, rikt gifte, fina later, höfviskt skick och dryckjomsflinkhet allena tjänas aldrig *fosterlandet*.

»Ni har icke anvisat någon verkningskrets åt begåfningen, utan låter den förtvina i brist på uppmuntran, medan ni lagt allt i händerna på skenmänniskor utan insikt och kraft. Men låt från och med denna dag de verkligt begåfvade träda i spetsen inom de skilda områdena, och ni skall snart få se hvilket uppsving ert land skall göra.» —

»Så talte den vise mannen och jag lyssnade med begärlighet till hvad han hade att säga. Jag svor vid min kungakrona att följa hans råd, och det är därför jag sammankallat eder.

»Jag vill gifva de verkligt begåfvade tillbörlig heder, att deras arbete må lända till mitt rikets båtnad och fromma.

»Jag ser omkring mig mitt folk församladt, och jag beder eder, gode herrar och franke män, att låta mig lära känna de verkligt begåfvade bland eder. Det finnes ett mycket lätt medel

att nå denna kunskap. De verkligt begåfvade
må sätta sig, medan alla de andra förbli stående.
Sedan har jag endast att anvisa de förra dem
tillkommande hedersplatser.» —

Konungen hade slutat sitt tal — — —

Och hela församlingen satte sig.

Man bör akta sig för att utan vidare tro, att en öfvertygelse, motsatt ens egen, grundar sig på låga och själfviska motiv. De, som ropade »korsfäst!» om Jesus, voro kanhända lika sanningsälskande och goda människor som de, hvilka kysste Nazarenens mantel.

✥

Näst djuriska passioner, åt hvilka man hejd-
löst hängifver sig, finnes det ingenting, som mera förstör människan än jakten efter idealet.

✥

Om människorna verkligen vore så stora som de tro sig vara, skulle jorden med sina millioner icke kunna bereda utrymme för mer än ett fåtal af dessa individer.

✥

Det bästa uttrycket för människans okunnighet är: hon vet icke, hvarför hon ingenting vet.

✥

Huru många människor ha väl känt lyckans ödmjukhet?

✥

Det finnes människor, som ännu efter fallet äro större än de öfriga.

✥

Den öfverförfinade civilisationens lif vänder sig kring tvenne poler: själfmordet och vansinnet.

Lefvande begrafven.

Efter *Sully Prudhomme*.

En skendöd vaknar upp uti sin kista. Han fryser på sin hårda, kalla bädd. Han ropar. — Ingen! — Undrande och rädd, han hör sin röst, som tyckes vilja brista.

Han lyssnar uti mörkret, djupt och tungt. Med öga, hemskt af natt och skräck förstoradt, han spanar efter ljuset han förlorat; han kämpar för sitt lif, som än är ungt.

Ack, ingen! — Matt han reser sig ändå. — O fasa, fot och höft och hufvud slå mot plankor sex, hans trånga bädd i grafven. —

O du min själ, ej upp till flykt dig häf, gör stämman stum, din starka kraft förkväf, att ej dig känna lefvande begrafven!

Världens såningsplats.

En dag gick jag bort till världens såningsplats för att se hvad människorna gjorde.

Det var ett stort fält med många afdelningar och i hvarje afdelning många såningsmän. Omkring fältet stodo ännu flera människor och betraktade de andras arbete, men själfva gjorde de ingenting. Deras drag voro så uttryckslösa, att jag undrade för mig själf, om de verkligen voro af människostam. Kanske de endast sågo så ut.

Genom fältet gick en bred väg, hvarpå en myllrande människomassa trängde sig fram. Jag följde med strömmen för att betrakta hvad som förehadet.

Första afdelningen hade de flesta såningsmännen, Hvilket larm, hvilket støj! Medan de sådde, sjöngo de och dansade, skrattade och skreko och hade knappt slungat ut en näfve frön, förrän de trampat sönder dem i den tunna mylla, som fläckvis täckte hälleberget. Men här och där lyste en blomma fram, som de

likväl icke vårdade sig om. Den hade brokiga färger och en ljuf doft, men falnade ned i ett ögonblick.

Inom det följande skranket var larmet nästan lika bedöfvande, men det hela bar en annan prägel. Lifvet var icke så lössläppt, om också lidelser stämplade allas drag, rop stormade fram öfver allas läppar. Och sedan sådden fallit, sprungo blommor ur marken, blekröda och blekgula, som spridde en söfvande doft, men lefde knappast en dag.

Nästa afdelning var lugnare. Inga uppörda anleten, inga förvridna drag skådades där. Intet rop hördes. De sådde i lugn takt, och som prof på hvad de ville åstadkomma stod vid sidan af dem pänninggräs med tunga frukter. —

Huru skall jag kunna skildra alla dessa olika fält med deras skiftande människoskaror? Världen har lika många säningsmän som hafvet sandkorn.

Mängden kring mig hade glesnat, ty många hade sällat sig till de säningsmän, hvilkas arbete de tyckte bäst om. Jag gick ej mera i trängsel och kunde därför så mycket bättre betrakta skådespelet. Än var det jubel och skratt, än gråt och kvidan, än kärlek och godhet, än hat och bitterhet. Millioner frön försvunno; endast ett fåtal satte skott. Blommor vaggade, vass vinkade, buskar bladades och träd svälde.

Men ju längre jag följde stigen, dess fåtaligare blefvo också säningsmännen. Ett stycke nära fältets slut såg jag en helt liten skara, som, ehuru inom samma skrank, dock icke syntes hålla ihop. Hvar och en af dessa säningsmän gick för sig. De hade bleka, nästan urgröpta kinder och ett fast drag kring sina läppar samt buro slitna kläder. Med betänksam omsorg satte de, sedan de först väl granskat jorden, ett frö här och ett där, täckte öfver det med saftig mylla, gärdade kring den lilla fläcken och vattnade den.

Ej under att jag blef fiken efter att få veta hvad dessa sådde. Försiktigt närmade jag mig en af dem och frågade honom därom.

Utän att ett ögonblick se upp från sitt trägna arbete, svarade han:

»Vi så för framtiden.» —

Sista fältet återstod, och eftersom jag sett alla de andra, ville jag se äfven detta.

Där gingo endast ett par tre säningsmän.

Huru sällsamma sågo de icke ut! Voro de glada eller dystra, unga eller gamla, fula eller sköna? Jag vet det icke. I deras dräkter lyste det svartaste svarta bredvid det rödaste röda, i deras löjen låg en tår och i deras blick en sörjande glädje. De liknade fursteträlar, rikemansbettlare, skönfulingar, vishetsnarrar.

Men sällsammast var deras sådd. De öste med fulla händer ut frön, skimrande som dia-

manter. Luften glittrade likasom full af solbelysta guldstofsmoln och tusenfärgade kristaller, och fröna hvirflade högt upp mot himlahalvvet, men syntes ej falla ned på jorden. —

Nu blef jag ännu mera fiken efter att veta hvilka dessa män voro. Jag tog mod till mig och frågade hvad de sådde.

Då svarade en af dem, i det han slungade i mitt ansikte en näfve gnistrande frön:

»Vi så för en framtid, som aldrig kommer!» —

Jag ville gå vidare, men han höll mig tillbaka och sade:

»Vägen är slut. Du kommer icke längre.»

»Då vänder jag om», svarade jag honom.

»Omöjligt!. Det är icke tillåtet. Hvar och en, som gått in på världens säningsplats, skall stanna vid en af dess afdelningar och får aldrig vända om till en föregående. Du har nått den sista och där måste du stanna.»

»Men hvad skall jag då göra hos er», hviskade jag med förfäran.

»Vi behöfva en handtlangare, som skall sortera vindfläktar, fänga solstrålar, räkna stoft och skrifva i sand.»

Smickret är afundsjukans smink.

✱

Ve det land, som under mansåldrar haft dåliga regenter! Det sjunker så småningom ned mot undergången, trots allt skimmer på ytan, trots allt glam på höjderna.

✱

Det är sant, att det icke gifves något ondt, som icke har något godt med sig; men ännu sannare är det, att det icke gifves något godt, som icke har något ondt med sig.

✱

Ett rikt hjärta i förening med ett skarpt förstånd dömer sin innehafvare till undergång — såvida icke en stark mage uppträder som räddare.

✱

Nämn mig ett storverk, som icke människorna, innan det utfördes, kallade en galenskap och sedan det fullbordats, en obetydlighet!

✱

»Himmelriket är när!» ljöd det i människornas öron för snart tvåtusen år sedan. Kan man ha något bättre bevis än detta för att Gud är oberoende af tiden?

✱

En af publikens hyllning hälsad författare är oftast blott en andlig skräddare på modet.

Björken vid Cártama.

Vid Cártama, där uti tropisk prakt orang' och palm och fikonkaktus skimra, och vinets rankor hus af drufvor timra, mitt sinne rördes med en sällsam makt.

Ty midt bland all den härlighet jag såg en spenslig björk stod vid min väg allena med silfverstam, med blad så fina, lena — och bort till fosterlandet drog min håg. —

Du späda björk, du barn af nordisk mylla, du ur mitt öga lockade en tår, ty du förstod mitt hjärtas gömslen fylla med tankar på den jord vi kalla *vår*.

O fosterland, när långt från dig jag drager, då springer vid ett minne från din mark en känsla fram, som helt min själ betager: det är din hågkomst, alltid djup och stark.

När jag på Ungerns slätter lärkan hörde,
såg ljungen blomma uppå Skotlands hed, till
dig, till dig min tanke bort mig förde, bort öfver
vida haf och allfarsled.

När jag vid Nevan hörde videt hviska och
furan susa doft uti Les Landes, då stod du för
mig uti färger friska, då drog mig längtan bort
emot din strand. —

O moder Svea! Hvert jag än må lända,
jag minnes dina elfvar, dina fjäll. Må Gud allt
framgent, hvad än måtte hända, beskydda dina
ängder, dina tjäll!

Mödrarna berätta.

I.

»Har ni ej hört, huru min son Hellmuth dog? — Inte? — Det var märkvärdigt. Jag har berättat det nu så många gånger, att jag tycker hela världen skulle känna till det. Men tro ej, att det är en gammal, gammal historia för mig; nej, den är ny, ny, som om den hände i går — i dag — alldeles nyss. Hvar gång jag berättar den, rinner den upp som en nyutslagen ros, doftar sin friskaste doft, gråter de klaraste daggpärlor.

En mor älskar ju alla sina barn lika mycket, men jag var innerligast fästad vid Hellmuth, ty han hade varit längst i hemmet. De andra flögo ut ur boet, så snart de kunde reda sig själfva, men just när min man dog, var Hellmuth färdig att sköta torpet, och så kom han icke mera därifrån, utan stannade hemma. Någon måste ju se om mig och min lilla torfva.

Ni skulle ha sett Hellmuth — så vacker och ståtlig han var. Vid sjutton år var han axelbred och lång som en stor, fullvuxen karl, och när han var tjugo år, liknade han en viking. Han hade den skäraste hy, stora, vänliga, goda, blå ögon, guldgult, rikt hår, så lent, så lent, att man kunnat spinna silkestyg af det. Han var oerhördt stark, men han brukade aldrig sin styrka till hvad ondt eller dåligt var. Han var så förståndig och så god.

När han kom hem om kvällarna från sitt trägna arbete i skog och mark, snyggade han sig alltid först, innan han gick till bords, och sedan han ätit, tog han fram sina böcker. Alltsedan han var liten, var han förtjust i att läsa, och så snart han kunde tyda bokstäfverna, tiggde han böcker af far och fler böcker. Alla böcker han läst sparade han, och när han icke fick någonting nytt, läste han om de gamla. —

Hvar var jag nu? Jo, när han ätit kväll, tog han fram sina böcker. Om det var sommar, satte vi oss ute på gården i fläderbuskhäcken; om det var vinter, slog han sig ned vid lampan, och jag tog mina strumpstickor. Så började han läsa. Gud, hvad den gossen läste väl! Han hade nog blifvit präst, om vi haft pengar att betala kursen.

Kan ni tänka er hvilken glädje för en kvinna, som aldrig gått ens i folkskolan och inte ens kan skrifva en bokstaf eller läsa ett

ord, att få veta så mycket? Det är obeskrifligt. Han läste om Arminius och Karl den store och Luther och — ja, hur ska jag kunna minnas allt hvad han läste om! Han läste högt och tydligt, och hans stämma klingade som metall. Han hade alldeles min röst — när jag var ung, naturligtvis.

Många ord förstod jag icke, och då skulle jag alltid fråga honom, sade han. Jag frågade ibland för att göra honom till viljes — ifall jag frågat om allt jag icke visste, skulle han fått läsa bara en half sida hvarje kväll — och då blef han så glad, när han kunde säga hvad det var. Naturligtvis sade jag alltid, att jag förstod hans förklaringar, men det gjorde jag nog inte. Ibland begrep han ej själf vissa ord, som jag frågade om, och då blef han ledsen — och jag blef det också. Men när jag då började fråga om ord, som jag visste, så log han ibland och sade: »Nej, mamma, det vet du. Du frågar bara om det där, därför att du är rädd att hitta på någonting, som jag inte vet.» Och så skrattade vi båda två. Jag hade nog lärt mig någonting jag också.

När han icke visste hvad ett ord betydde, så blef han ledsen, som jag nyss sa', men så förklarade han, att det var mycket vackrare och djupsinnigare än om jag vetat hvad det var. Är det icke nog att veta, att någonting är vackert och djupsinnigt? Om jag vet hvad

en sak är och hvarför den är så, finner jag ofta, att det är ingenting bevändt med den.

Han hade endast en vän, som hette Martin, och de voro som skapade för hvarandra. Martin var svag, men Hellmuth var stark. Martin var också road af läsning, men jag tror, att det var mest för att stå väl med Hellmuth, som han skaffade sig kunskaper.

De voro likasom kära i hvarandra, och när de kunde träffas, gjorde de det alltid. De andra ungdomarna skrattade åt dem, emedan de aldrig deltog i deras lekar, men det brydde de sig ej om. Konstig ungdom nu för tiden; den hånar det bästa.

Så bröt kriget ut. — Hvarför? Ja, hvad vet jag om det? En främmande prins ville inte ha en främmande krona, och det retade en kung, som inte ville, att han skulle taga den. Sådant förstår jag inte. Men det blef krig. Vi ha ju alltid haft krig. Hvarför skulle vi då också inte ha det nu?

Hellmuth måste ut och Martin med honom. Min son blef sorgbunden, när han kallades att ställa sig under fanan. »Mamma,» sade han, »inte tror väl du, att jag kan mörda medmänniskor? Men jag måste gå. Det ges ingen appell.»

Ni tror, att han var feg. Ni tar miste. Hellmuth visste aldrig hvad fruktan var. När en olycka skedde i grufvorna här bredvid, var

han alltid den förste, som med fara för sitt lif bisprang de hotade. När hästar skenade, rusade han rätt emot dem, när han kom in bland en rusig, stridslysten hop, var han icke rädd för att skydda den svagare. Åh, han var modig, modig som ett lejon!

Jag sökte trösta honom och talade om Arnold von Winckelried, som dog för fosterlandet. Då såg han på mig och sade: »Ja, för fosterlandet — för dig, moder.» Han såg endast på mig, när han lämnade gården. Jag har efteråt tänkt på, om icke han betraktade mig som hela fosterlandet. »Tänk, om fienden kommer hit och bränner gården och slår ihjäl dig, och jag är borta och kan ingenting göra», sade han. — Men han grät icke. Han var för stark för att gråta.

Han och Martin fingo plats i samma led vid hvarandras sida.

De tågade bort, och jag såg honom aldrig mer. Tänk, att jag aldrig fick se honom mer! Men i himlen skall jag träffa honom, och där skola vi aldrig skiljas, ty där finnas ju inga krig.

Gång efter annan kommo bref från honom. De berättade om seger efter seger. Gud bistod våra vapen. I början af detta århundrade lär han ha stått på fiendens sida. Men vi kunna ju icke veta Guds rådslag.

Så upphörde alla bref både från Hellmuth

och Martin. Voro de döda? — Jag hvarken åt eller sof. Medan jag väntade på min son, blef mitt hår silfvergrått och mina händer darrande. När jag stod i köket, slog jag sönder allt jag tog i min hand; när jag gick i ladugården, kunde jag icke se, huru kreaturen sågo ut. Jag hade gråtit för mycket — jag hade gråtit mig nästan blind.

Om det var länge jag gick på detta sätt? Jag vet inte. De ha sedan sagt mig, att det räckte några månader. Men jag tror, att de tagit miste. Det var nog flere år, ty när Hellmuth reste, kände jag mig ung och stark, men när Martin kom tillbaka, var jag en orkeslös gumma, sådan jag nu sitter här i fattiggården och kan röra hvarken hand eller fot.

Ja, Martin kom tillbaka. En dag hörde jag steg i förstugan och rusade genast upp. »Hellmuth, är det du, Hellmuth?» ropade jag. Och det steg upp ur mitt bröst, ur mitt hjärta, min strupe en jublande, böljande, kväfvande lust. Mitt hjärta var nära att sprängas af glädje.

Men det var ej Hellmuth — det var Martin. Han steg in och hälsade, och med mina ögons skumma ljus såg jag, att han förlorat ett ben, att han bar bandage omkring hufvudet och blifvit tjugo år äldre. Hade han icke sagt och bedyrat, att han var Martin, skulle jag aldrig trott det.

Han satte sig ner och jag frågade: »Är

Hellmuth död?» Han svarade ingenting, utan böjde endast ned hufvudet. Då förstod jag hans svar. Men jag grät icke. Jag hade inga tårar kvar.

Då sade jag: »Berätta, huru det gick till!» Men först var det, som om han tvekade. Jag frågade och frågade, medan tusen knifvar riste i mitt hjärta. Gud, hvad jag led!

Så brast han i gråt, och sedan fick han mål i mun. Han berättade allt — allt — allt. Jag satt och vändades, medan jag hörde på. Huru förfärliga äro icke människorna! De äro rofdjur, blodtörstiga rofdjur.

Martin berättade, att Hellmuth icke deltagit i många drabbningar, ty han hörde till eftertruppen. Men då och då var han dock med och stridde tappert. Men när de kommo tillbaka till lägret och han såg sin nedblodade rock, sade han alltid: »Jag tror jag blir vansinnig.» En gång skulle han göra tjänst vid ambulansen, men svimmade, när han hjälpte till att bära ut en korg med afsågade armar och ben.

Hans olycksdag kom till sist. Det regemente han tillhörde fick order att besätta en by.

Martin berättade: Vi ryckte an. Striden blef het. Hellmuth, som marscherade bredvid mig, var blek som ett lik. »Nu gäller det, Martin», sade han och tryckte min hand.

Vi stormade framåt i byns hufvudgata mot

fienden, som tappert höll stånd. Kulorna susade omkring oss, och på båda sidor om oss föll den ene efter den andre. Snart voro vi i handgemäng med fienden. Men innan dess träffade en kula mitt högra ben och krossade knäskålen. Jag sjönk ned till marken. »Martin, Martin», hviskade han. »Jag skall taga dig på mina armar och rädda dig.» Han tog mig som ett barn, men då rusade en svartmuskig fiende med brinnande ögon emot oss. Med bösskolfven slog han mig i hufvudet och jag förlorade medvetandet. Tänk, att slå ned en sårad och redan hjälplös man!

Sedan hörde jag af en kamrat hvad Hellmuth gjort. Han rusade efter den, som han trodde dödat mig, och spetsade honom på sin bajonett. Men så kom fienden mångdubbelt starkare tillbaka. Jag låg vid sidan af bygatan, och när jag vaknade upp, såg jag Hellmuth kämpa för sitt lif som en hjälte. Han öfvermannades dock. Jag låg där och kunde ingenting göra för honom. Aldrig förr elier senare har jag känt maktlöshetens kval som då.

De släpade bort honom och — dödade honom. —

Men Martin talade icke om allt. Jag hörde sedan, att de pinat Hellmuth, pinat honom som ett vildt djur. När hans lik återfans, voro hans ögon utstungna, hans kropp var sargad med knifvar, hans ben bräckta — store himmel, han,

min goda, ädla gosse skulle dö på detta sätt!
De uslingarna — de förbannade! —

Nu har ni hört, huru min son Hellmuth
mördades. Vill ni höra berättelsen om igen?
Den är ny för mig hvarje dag, hvarje stund.
Jag lefver endast i den, och därför hoppas jag
att snart få dö.»

II.

Ack ja, nog mins ni min son Jean! Min
starka, vackra, goda son! Han hade så rikt,
svart, lockigt hår, så hjärtegod, mörka ögon,
ett så vinnande leende! Han var min yngsta
son, mitt enda stöd, min enda glädje.

Sista året han lefde blef han en tid så för-
ändrad till sinnes. En kväll frågade jag honom,
om någonting ledsamt hade händt, men han
skakade endast på hufvudet och lämnade mig.
Arbetet gick trögt; aldrig log han mera, aldrig
dansade han som förr. Han ströfvade omkring
i skog och mark, sjöng vemodiga sånger och
kom sent hem om nätterna.

Men detta varade, Gud ske lof, icke länge.
En afton skyndade han in, rätt fram till mig,

där jag nu sitter vid spiseln, och ropade: »moder, moder!» Förskräckt såg jag upp, ty jag hade länge väntat, att någon olycka skulle inträffa. Men det var endast glädjen, som kommit hans röst att darra. Han kysste mig och omtalade i stormande fart, att han varit kär, vansinnigt kär — olyckligt kär i Claudine, arrendatorns dotter, att han gått och drömt och svärmat och längtat, men icke vågat säga någonting, tills han — i dag — just nu — förklarar sig och genast fått ja! — Ja — ja — ja! — Hon hade också älskat honom lika tyst — lika förtvifladt — lika olyckligt. Jag välsignade deras förening, ty Claudine var en utmärkt flicka och hade 5,000 francs i hemgift.

Jean såg stark och säker ut — han var det nog också, men han var vek och känslig. Redan när han var barn, grät han, när han såg någon misshandlas, men när han blef större, straffade han all råhet. En kamrat hade en dag ryckt vingarna af en fluga och hånskrattade sedan åt hennes försök att krafla sig fram, men knappt hade Jean sett det, förrän han rusade på honom, slog honom till marken och var nära att strypa honom. Åh, Jean var så god — så mild — så mänsklig!

Så bröt kriget ut. — Hvarför, frågar ni. — Jag vet ej bestämdt, men de sade, att en främmande prins ville ha en främmande krona. Jag förstår ej dylikt. Det blef krig. Ser ni, sådant

där händer, utan att man rör för det. Det var väl Guds vilja.

Jean drog en dålig lott och måste ut. Sedan dess grät jag hvarje natt, men om dagen måste jag vara modig. Jean hvisslade och låtsades vara glad och nöjd, men när han trodde, att jag icke observerade honom, var han tyst och såg betryckt ut. »Moder,» sade han en dag, »jag kan icke döda en människa. Huru skall väl jag kunna duga till krigare?» Då kunde jag icke tillbakahålla mina tårar, utan kastade mig i hans armar, och vi gräto båda — gräto länge.

När min gråt afstannat, sade jag: »för fosterlandet, barn, för fosterlandet!» Då rätade han upp sig, såg ut öfver slätterna och vinbergen, floden och himlen och viskade: »Ja, moder, för fosterlandet!» —

Han drog bort. Tid efter annan kommo till vår aflägsna bygd nyheter från kriget. Än hade de våra vunnit stora segrar, än åter lidit små nederlag. Kriget kom dock oss allt närmare, och det visade nog, att segrarna icke varit så stora. Det kom närmare, likt ett oväder, som sammandrar sig. Först var det kornblixtar vid horisonten, sedan mullrade det något i fjärran moln, så kommo kalla vindstötar, bebådande stormen, och till sist ljungade åska och blix. Långa tåg af flyktingar uppfylde vägarna. Höljda i paltor, genomblöta af regn, nedsmutsade af landsvägens lera, bleka, utsvultna, för-

tviflade, drogo gubbar, kvinnor och barn förbi oss. Jag gaf hvad jag hade, tills det icke fans en beta bröd i huset, men jag behöfde ingenting heller. Jag hvarken åt eller sof. Min son! Hvar fans min son?

Claudine kom till mig hvarje dag, och vi talade alltid — alltid om honom — om Jean. Förut var hon en glad och frisk flicka, men nu föll hon af som en vissnande blomma. Men ju mer hon bleknade, dess skönare blef hon, tills hon lyste som Guds moder, den heliga jungfrun, med glorian, lidandets gloria, kring sin panna. »Hvar fins Jean,» hviskade hon, »Jean — Jean — Jean? Lefver han? Är han död?»

Hon kom mig så nära under denna tid, att vi blefvo som ett väsen. Till sist kunde hon icke lämna mig, utan stannade kvar. Det var säkrast att vänta på Jean här, menade hon. Det var också hit han skulle komma — han skulle komma — hit — för att dö.

En tid därefter hördes kanonad alldeles i vår närhet. — Hur lång tid sedan Jean for, frågar ni. — Jag vet det inte. Kanske en vecka — kanske ett halfår. Ser ni, det fins tider, då det inte fins någon tid.

Kanonerna brakade. — Gud, skulle icke himlen störta ned öfver oss! — marken darrade af hästhofvar — uniformer, röda, hvita, mörka, stormade fram i massor. Tusende människor nedmejjades af kanoner och mitraljörer, tusenden

trampades ner, tusenden döko upp för att krossas i blod och smuts. *

Jag kände ingen fruktan, utan satt vid fönstret jämte Claudine och höll hennes hand i min. Hvad kunde vi väl göra? Fly? — Hvart? — Hjälpa till? — På hvilket sätt?

Vi gräto icke mera, vi sågo endast ut — ut genom fönstret — på gatan — där blodet forsade i rännstenarna och granaterna i ett nu refvo bort hustaken. En kolonn tågade fram genom gatan. Hvem går där i första ledet? Jean — Jean — Jean! Min gosse — mitt barn — min sistfödde! Han såg icke på sitt barn-doms-hem — han skyndade icke fram för att gifva mig sin hälsningskyss — Claudine slog upp fönstret och reste sig upp och skrek — skrek, så det ljöd som en trumpetstöt. Då såg han upp emot oss — lade handen på hjärtat och log. Men det var ingen glädje i hans leende. Hvarför? Såg han redan döden i ögonen?

Han ryckte till — ville lämna ledet, skynda till oss, då ett kommando ljöd. Från andra ändan af gatan kom en ny kolonn — fiendens. Och de rusade emot hvarann — och de sköto — och de slogos — bröst mot bröst — man mot man. Fienden var ljus — rödhårig — ohygglig. Gud, hvilka människor!

En soldat drager sig tappert stridande tillbaka på vår gård. Det är Jean. Efter honom

följer en lång, reslig fiende. Hvilken människa! Rött hår, blodsprängda ögon, feberhett ansikte.

Jean är sårad — han vacklar mot trappan — jag skyndar ut för att taga emot honom i mina armar. Då sträcker den otäcke jätten fram sin bajonett — jag skriker till — jag rusar fram — men stålet genomborrar Jean, som sjunker i mina armar och hviskar: »moder — Claudine — slut!» Tänk, att genomborra en redan döende människa! — — —

Nu komma de våra tillbaka. Jag sitter på förstugutrappan och håller Jean i mina armar — Claudine ligger sanslös bredvid mig — då de rycka upp i fast trupp. Några af dem ha sett, huru Jean mördades, och rusa fram mot hans baneman, som står där med blodsprängda ögon och gapande mun. Han försvarar sig med bösskolfven — han slår två af dem till marken — men så fälles han som en tjur. Men han får ej en vanlig död, den uslingen. De föra honom, sedan han kvicknat till, bortåt ängen — bakom ladugården — och de pina honom — pina honom — så att han vrålar som ett vilddjur — han ryter — han skriker — han kvider — den uslingen — den mördaren — tills han upphör att att vara till.

Och så, till sist, återkommer fienden. Ett nytt blodbad börjar. När jag vaknar upp, ligger jag på gården med Jean ännu i mina armar, gården bränd till aska med hästar — kor —

allt — och Claudine kommer emot mig — skrat-
tande — glad — yster — och snor sitt lösta
hår kring Jeans hufvud och kysser hans blo-
diga läppar och ler: »Ser du, att du ändå skulle
komma åter! I dag gifta vi oss!»

En allvarlig och arbetsam monark är den bästa gåfva försynen kan skänka ett folk.

✽

Det finnes viljor, hos hvilka nederlaget fostrar segrar.

✽

Snillet och den själfkloka dumheten äro lika däri, att det icke finnes några svårigheter för dem.

✽

Människorna resa bildstoder till mäns ära, hvilkas lifsgärning de hvarken förstå eller följa.

✽

Man säger, att historien innehåller många lärdomar; men huru få begagna sig ej däraf?

✽

En djup sorg är en gäst, som många gånger tager afsked, men aldrig reser.

✽

Snillet har ingen ärfdabalk.

✽

Det finnes människor, som äro så beskafade, att högsätet alltid är där de sitta, om det också är vid dörren.

✽

Hvarje sorg i världen motsvaras af en glädje. Död föder fröjd och bröllop tårar.

Den stora kyrkogården.

Den stora kyrkogården är jorden.

Hvart du går, trampar du på en graf, hvar du hvilar, bäddas under dig i jordens sköte stilla hädanfarna. Bergen äro skapade af djur-rester, slätterna gödas af döda blommors kroppar, hafvet vaggar otaliga lik, vinden försprider deras soft. När du dricker vin, får du styrka af döda, när du äter, ockrar du på döda, när du sofver, andas du in lif, som du förkväfver.

Känner du dig aldrig ängslig att på detta sätt vandra på en kyrkogård, hvila på en kyrkogård, sofva på en kyrkogård? Sveper aldrig dödens majestätiska sorg sin mantel omkring dig? Kvida icke vålnader, hvilkas soft du trampar på; klaga icke andar, som du förgör?

Huru lugn går du icke på denna kyrkogård, där blott på spridda ställen grafvårdar stå, men där man kunde placera tusenden vid hvarje steg du tar!

Men när du som ett rofdjur förtär lif, tänker du icke därpå, att du själf en gång skall stoppas ned i den stora kyrkogården.

Och dit hafva gått så många, så många — otaliga före dig. Rosenkindade barn med lena lockar och klara ögon, ungmör af strålande skönhet och ynglingar af svällande kraft, mogna kvinnor och starka män, vacklande gubbar och tandlösa käringar.

Den stora kyrkogården blir aldrig full, och döden tröttnar aldrig att vara likbjudare.

Hvart tog skönheten vägen, som tjusade alla? Maskarna bygga bo i dess gyllne hår. Hvart försvann snillet, som bländade med sitt vetande, sin konst, sina tankar? Dess tänder blänka fram i en skalle utan läppar. Äran rymmes mellan fyra bräder, rikedomen hvilar i trasor, och makten är värdelös, om den också balsameras.

Den du famnar i glödande kärlek skall en gång svepas i linnekläder, den du oförsonligt hatar, skall en gång sakna ögon, den du ser upp till som ett ideal, skall en gång ruttna.

Men du glömmet, att du går på den stora kyrkogården: du bygger bo bland kärlekens rosor, som skola vissna, du hatar en, som snart skall vara en skugga, och ger din hyllning åt en, som snart har intet namn. Du skrattar bland sorgens cypresser, dansar på dödas stoft och binder glädjekransar af blomsterlik. — 1 —

Och du gör rätt däri, ty den stora kyrkogården är på samma gång den stora glädjearenan. Detta är den djupa gåtan, att döden murar upp lifvets grundvalar.

Om du aldrig skulle dö, skulle ditt lif blifva uppfyllt af förtviflan.

Och för min del tackar jag Gud för det lif, som skänktes mig. Det må ha sina sorger, men huru stort, huru rikt, huru härligt är det icke!

Ingen människa har pejlat alla de djup hon
seglat öfver, och mången vet icke ens af att
de finnas.

✥

Af *allt* smider afundsjukan anfallsvapen.

✥

På den yttersta dagen skall domen öfver
furstarne blifva mild, men öfver smickrarne järn-
hård.

✥

Intet altare har fått mottaga så många offer
som den politiska ärelystnadens.

✥

Allt blir sport i vårt århundrade — till
och med välgörenheten.

✥

Om alla människosjälar äro odödliga, hvil-
ken skräpkammare är då icke evigheten!

✥

Haf öfverseende med allas fel — icke minst
med dina egna!

✥

I hvarje människa finnes en kraft, men huru
sällan användes den icke!

✥

Hvem vet, om icke religionen är vår tids
största vidskepelse?

Döden.

Min käre vän, jag vet, du döden fruktar.
Blott tanken uppå den din kind gör blek.
Ditt högmod stäcker den, din flärd den tuktar
och hejdar dansens steg och lustans lek.

I ordet död du lägger köld och natt och
hvita svepningar och tårefloder och sorgekransar,
dystra minnesstoder — ett slutadt lif — en
röfvad härlig skatt. Du hyllar den med klockors
tunga klagan, med sorgmusik, med psalmsång
och med gråt. Tre skoflar mull — och slut
är världens ståt, och slut är så den glada
lefnadssagan! I vemod sänkt, du sedan ständigt
fråssar i tankar på hvad döden från dig tog.
Du ser i den en makt, som hjärtlöst krossar
allt skönt och godt och aldrig dock får
nog. —

För mig dock döden aldrig så sig tedde.
Jag re'n som barn såg upp till den med fröjd.

Dess väg ju bort till andra världar ledde; från nattens djup man gick till ljusets höjd.

Jag mins som barn, när lilla bror så stilla gick bort, jag sjöng: »Befriar'n kommit har.» Till morfars bår jag *röda* rosor bar och log, när jag såg andra tårar spilla.

Jag då förstod ej än, att dödens kyss bör vara hemsk för den, som likt dig tänker, att den förhärjar hvad som glänste nyss i all den prakt, som lifvets fullhet skänker. —

Men jag har aldrig, aldrig tänkt som du. Jag älskat städs' med skönhet döden smycka, och när den kommer att till sig mig trycka, jag möter honom lika lugn som nu.

Till mig den nalkas ej i dunkel dräkt, med hålögd blick, som skräck och bäfvan väcker. Nej, som en ljusets ängel den mig räcker sin varma hand i längtad morgonväkt. Och han slår broar ifrån värld till värld; min själ han för från stjärna och till stjärna. Det eviga, det goda vet han värna, se'n först det sofrats uti stoftets härd. —

Och nu du vet, hvarför jag ej kan gråta, när döden kallar mina vänner bort. Den kom-

mer att *försona* och *förlåta*. — Kanske mig själf
den ropar inom kort.

Och därför vill jag ständigt redo vara och
göra för mitt hjärtas dörrar rent, ty han kan
fälla och han kan *försvara*, men hårdast är hans
dom: »*För sent!* — *För sent!*»

Olyckliga känna sig många människor, som icke veta, huru lyckliga de äro.

✻

Hvad skulle lifvet vara, om jag icke hade kraft att förakta?

✻

Den svenska nationen torde i högre grad än någon annan älska och akta sina store män endast som *döda*.

✻

Om icke moderskärleken finnes, skulle världen sammanstörta.

✻

Hvad vi söka mest fjärran är oss närmast.

✻

Hvarje tid har sina häxprocesser.

✻

Jag har tröttnat på människorna. De likna trasiga käril, hvare det fins mycket kitt och litet porslin.

Ju mer din skönhet svinner . . .

Ju mer din skönhet svinner, dess mer jag älskar dig. Med hvarje dag du vinner mer tjusningskraft för mig.

När förr ditt öga lyste i skälmskt koketteri, du blott *en* tanke hyste: att städs' beundrad bli. När mörka lockar smekte din skuldras mjälla hy, du djärft med hjärtan lekte, själf fri som fästets sky. När kinden purpurstänktes af ungdomsblodets brand, hvar hyllning, som dig skänktes, greps girigt af din hand.

Du lyssnade till fraser, du njöt af flams och flärd. Af lifvets skilda faser du såg blott nöjets värld. —

Men nu din stolthet veknat. — Din skönhets glans har flytt, din skära hy har bleknat. — Ditt lif begyns på nytt.

Ty andra, högre världar ha dagats för din blick. Ej mera ömt du gärdar hvad förr din hyllning fick. Ur hjärtats djupa gömma en sällsam melodi hörs varm och tonfull strömma, allt mera kraftig bli. Den åt ditt öga skänker en glöd, som förr ej fans, och öfver dragen stänker en glorias helgonglans.

Den flärd din afgud varit nu störtat ned i grus. De da'r, som hädanfarit, du ser i annat ljus.

Ej mera som en docka, ett flarn för lust och lek, du söker narrar locka med ytlig skönhets svek.

Du vuxit har till *kvinn*a. Du lifvets strid förstår. Din *skönhet* skall försvinna; din *godhet* ej förgår.

Du undergifvet stilla nu trår din tysta väg. Det stora i det lilla först nu du fattar, säg? Du vet, att allt förgängligt har stundens värde blott, att lifvet är fåfängligt, om ej ett mål man fått.

Och skönhet är en lilja, som doftar blott en vår, men godhet hos en vilja den varar tusen år. —

Gud signe den, som röfvat från dig din

trolska makt, hvarmed du hjärtan pröfvat och
dem i bojer lagt! Gud signe den, som härjat
den glans du ägde förr, ty den har skatter bär-
gat bakom ditt hjärtas dörr! --

Ju mer din skönhet svinner, dess mer jag
älskar dig. Med hvarje dag du vinner mer
tjunsningskraft för mig.

Nakna människor.

Det är förfärligt att se nakna människor.

Men jag menar ej nakna kroppar, ej muskulösa skuldror och mjällhvita axlar, utan nakna människoandar.

Han du någonsin sett nakna människoandar?

Lifvet har lärt mig icke blott att se dem, utan äfven att i fall de söka hölja omkring sig aldrig så väl, rycka bort slöjan och manteln.

Också du har helt säkert sett människor själiskt nakna. Kände du icke någon, som kom emot dig med hederns hjälm på sitt vackra hufvud, blygsamhetens gördel kring sina länder och renhetens sandaler på sina fötter? Men när han lade af hjälmen, gördeln och sandalerna, hvad såg du väl då?

Nog har du mött någon kvinna, som bar dygdens hvita hufva, svepte godhetens vida kappa omkring sig och tassade fram i försynthetens mjuka skor, men såg du icke henne, sedan hon klädt af sig?

Det sorgliga med mig är, att jag icke blott märker, när de kläda af sig, jag kan själf göra det, om de också sträfva däremot aldrig så mycket. Ja, deras motstånd till och med gör det lättare för mig.

Sällan, mycket sällan ana de dock, att jag sträfvar att blotta deras själ. De närma sig mig för att göra min »bekantskap», och medan de söka leta ut mina tankar, skylta de sig själfva så nödortfigt med sina lånade, trasgranna paltor, att den bruna huden skiner fram på hundra ställen. Jag behöfver endast narra dem till en liten ofrivillig gest, och så sitta de där — nakna.

Och jag studerar dem då, i början kallt som en vetenskaplig fysiolog, men ju längre jag betraktar dem, dess mera bränner min tanke, dess djupare sticker min känsla. Ty jag ser så mycket lågt och nedrigt, som jag förr, då jag var drömmande barn och lekande yngling, aldrig trodde kunna finnas.

Jag ser själfviskhetens fasta stomme bära upp hela den själiska kroppen, jag ser vinningslystnadens blod pulsera i fyllda ådror, våldet färdigt att knyta samman hårda händer och lögnens hud smidigt foga sig efter ohederlighetens muskler. Jag ser i dess minsta detaljer denna kropp, som förr var dold för mig af lånta paltor, men nu stiger fram för mig i all sin ominskade orenlighet.

Förr blandade jag mig i människornas ska-

ror, förr, när jag kunde se dem utan att försöka afkläda dem. Men nu, när lifvet har mognat mig, kan jag icke närma mig dem, utan att fråga, huru de äro. Frågan föder forskningen, forskningen sanningen, sanningen sorg.

Men jag vill hoppas, att medan tiden flyr, skall jag åter kunna mänga mig in i lifvet. Det skall ske, när jag blifvit så mäktig dess gyckel-spel, att jag förlorat afklädningslusten och tager emot hufvor och sandaler, mantlar och gördlar, sådana de äro. Då skall min hand åter fatta händer, höljda i »vänskapens» handskar, mitt öga likgiltigt följa vecken i »godhetens» mantel och min rygg böja sig för »ärans» diadem. —

Men är det då så säkert, att min afklädningslust en gång skall domna bort och förvandlas till likgiltighet?

Skörd.

När såningsmannen har fyllt sitt värf, han gläder sig se'n att finna, att han vid skördetiden en skärf för mödan har lyckats vinna.

Han ser, hur säden vaggas för vind, hur ängen står tjock med klöfver; han plockar potatis, så fast och trind. Han får nog och än mera däröfver. —

Så har ock jag som en såningsman gått och sått öfver ängar vida, men tankar var formen, som sådden fått, och viljan var plog vid min sida. Och marken var själar och handling skörd — och skörd har jag också höstat! En tunna hafre, af mask förstörd, mig rikt för min möda tröstat!

Jag sanning sått — och jag skördat hot, sått rättvis dom — och fått tadel, sökt sprida

ljus — och är svart som sot, sökt folket — och
skällts för adel. — —

Du svaga vilja, du spröda plog, mig undras,
att du ej splittrats, att tankens sådd, ur min
själ jag tog, af frost och storm ej förvitt-
rats! — —

Men ändock sår jag, om ock i min sådd
det faller så tunga tårar, men kanske just där-
för dess späda brodd en gång skall se varmare
vårar!

De tröffles himmelrike.

Jag låg på mitt yttersta.

Den plågande dödskampen var öfver; det stilla hänsofvandet återstod.

Febern hade rasat hela natten, kokat mitt blod och stekt min hjärna, bröstet var sargadt och blödande, ögonen nästan brustna af kval. Men framemot morgonen, då solen steg upp på molnfri himmel och sände en guldgul stråle fram mellan fönsterkarmen och gardinens bård ned till min hufvudkudde, kom dödens stilla frid öfver mig. Jag hade icke mera värkande ben och domnande armar; mitt bröst andades befrielsens balsam; min heta panna svalkades af kylande svett. Salighet, salighet utan namn genombäfvade hela mitt väsen.

Min ande lämnade sin kropp, och min andes ögon sågo, huru den låg liflös i bädden.

Nu först skönde jag, huru lifvets bitterhet farit fram med den. Misstro glimtade ännu i de slocknade ögonen, tärande tvifvel hade skurit svidande runor på pannan, sorg hade gropat kinden och gifvit en skarp form åt fordom blöda läppar.

Jag mindes intet af jordens lif. Jag sörjde icke efter någon därnere, älskade ingen, hatade ingen.

Osynlig gled jag bort, bort till himlen, hvilken jag såsom barn drömt om och såsom döende man tänkt på. Hemliga makter buro mig på sina armar, och jag befann mig snart framför himlens port.

Sankte Per, som så många gånger förnekade Herren, kastade på mig en mistrogen blick, men öppnade dock till sist, likasom om han motvilligt lydde en högre befallning.

Jag befann mig i en stor sal, nej, i en stor rymd, ty jag såg hvarken väggar eller tak. Där funnos Israels förstar och Herrens apostlar, kyrkofäder och munkar, präster och kolportörer. Där funnos äfven barmhärtighetsstrar, skydds-mödrar och frälsningskvinnor.

Rökelse ringlade sig upp i tjocka, bolmande bolstrar, sång vibrerade i psalmodiskt söfvande rytmer, harpoklang blandade sig med orgel-brus. Andar stodo i en halfkrets kring lam-mets tron, som öfverskuggades af millioner hvita änglavingar.

Jag lyssnade till sången och musiken, insöp rökelse och solade mig i ljuset från lammets tron.

Huru länge jag stod där, vet jag icke; törhända ett människolifs längd. Men ju längre jag dröjde, dess mera betryckt kände jag mig. Hvad hade jag med Israels förstar, med mörka präster, med extatiska frälsningskvinnor att göra?

Till sist blef mitt kval så stort, att jag icke kunde uthärda det längre, utan måste försöka befria mig därifrån. Jag vände mig om där jag stod och sväfvade tillbaka dit, hvarifrån jag kommit.

Skulle jag lämna himlen? Hvilken hädisk tanke!

Men jag *måste* göra det. Det var mig omöjligt att stanna kvar. Men skulle väl dörren öppnas? Sluppo väl de, som en gång tillåtits inträda i himlen, därur?

Men jag behöfde icke frukta därför. Snart stod jag åter utanför de himmelska härskarorna och vände ryggen åt Sankte Per, som betraktade mig ännu mera mistroget. Jag kände, huru hans hvassa ögon borrade sig in i min nacke, ehuru jag icke såg det.

En oändlig, mörk rymd utbredde sig för mig. Jag hade lämnat jorden och himmelen. Hvart skulle jag taga vägen?

En tröstlös sorg grep min ande. Den kunde

icke gråta eller vrida händer, men den var förvandlad till en enda, brännande tanke.

Aldrig förr hade ett sådant kval inkräktat hela mitt väsen.

Som en viljelös, oändlig smärta ämnade jag sväfva bort.

Då lade sig en smekande hand på min genomskinliga skuldra, och en stämma, som jag tyckte mig hafva hört för länge, länge sedan, hviskade:

»Vet du då icke, att i min faders hus finnas många boningar?»

Jag såg upp och kände igen den förtalade och beljugne Nazarenen, och all min sorg var i ett nu borta.

»Följ mig», hviskade han åter.

Och jag följde honom och han visade mig himmel efter himmel: de tanklöses himmel och de tviflandes, de skönhetsträngtandes och de vishetsälskandes, de djupsinniges och de ytliges, de stores och de smås, de fattiges och de rikes — otaliga himlar, lika många som människosjälens tendenser, lika skiftande som fästets alla ljus.

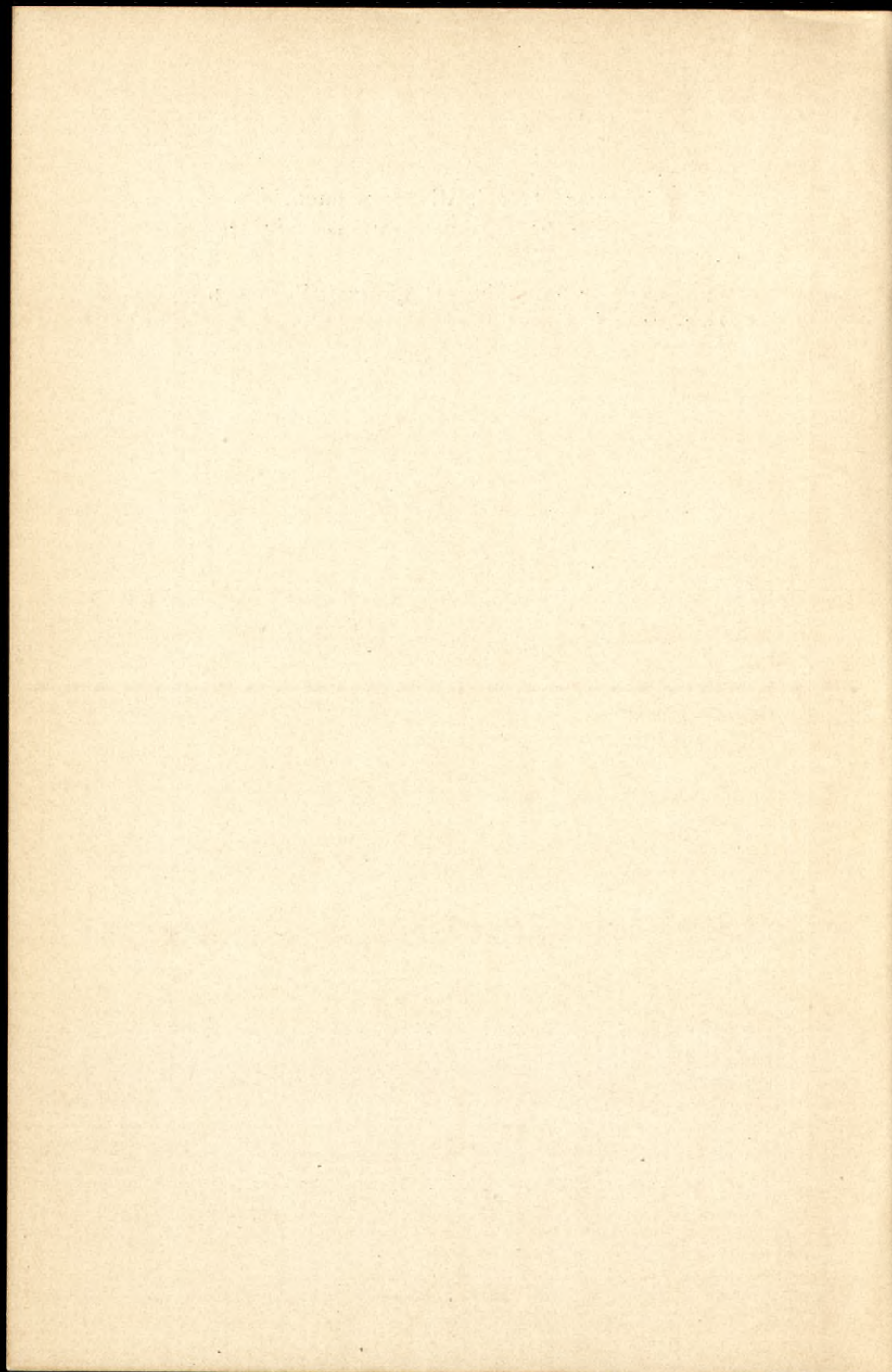
Men medan jag sväfvade från himmel till himmel, såg växlande saligheter och hörde tjuusande harmonier, blef min ande allt mera sorgsen.

Och, till sist, när jag åter var lika olycklig, som när jag lämnade den första himlen, smög jag mig, gripnen af sargande skräck att erhålla

ett nekande svar, tätt intill Nazarenen, hvarifrån en oändlig kärlek utströmmade, och frågade:

»Herre, har du icke ett himmelrike äfven för *de trötte?*»

Innehåll.

	Sid.
Lofsång	5
Protevs	8
Bön	15
Guds kvarnar	18
Moder!	22
Klippön	25
Lycka!	30
Du svaga mänskobarn	40
I ovigd jord	43
Sanning	50
Mitt kära barn, min tidning!	60
En bikt	62
Nirvana	69
Räddad!	71
Julsånger:	
Moder Maria	79
Julens ängel	82
En sällsam julsång	86
Han kommer!	89
Ett nyårsbesök	93
Jordens hyllning	99
När jag förstod insekternas språk	105
Spaniens blomma	109

	Sid.
»Han är död»	110
Hvar fins sanningen?	119
Att snudda vid — — —	125
»De verkligt begåfvade»	131
Lefvande begrafven	137
Världens säningsplats	138
Björken vid Cártama	143
Mödrarna berätta	145
Den stora kyrkogården	161
Döden	165
Ju mer din skönhet svinner...	169
Nakna människor	172
Skörd	175
De tröttes himmelrike	177

SÅDAN VAR VÄGEN

NÅGRA SJÄLARS HISTORIA

Roman af
VICTOR HUGO WICKSTRÖM (Christer Swahn)

Pris Kr. 3: 50.

Utdrag ur pressens omdömen:

Gefleborgs Läns Tidning (för den 28 nov. 1891): »Denna roman är utan tvifvel ett af de märkligaste arbeten på det skönlitterära området, som hos oss på länge sett dagen, och äger stor förmåga att fängsla och intressera. — — — Karaktererna äro logiskt och konsekvent utvecklade, stilen kraftig och sund och 'historien' behandlad utan sentimental pjunkighet. — — — Boken erhåller obetingadt vår varmaste rekommendation.»

Smålandsposten (för den 25 nov. 1891): »Boken i dess helhet vittnar obestriddligen om en stor både kompositions- och berättarförmåga. — — — Skuggor och dagar äro här väl afvägda, och man tycker sig märka hos författaren en önskan att denna gång taga verkligheten rättvist sådan den ter sig för honom.» — — — »Hvad Erik Marek angår, så är den figuren öfver hufvud väl och sympatiskt hållen. En sådan tidningsman kan man känna något för.»

Stockholms Dagblad (för den 4 nov. 1891): »Hr V. H. Wickström tillhör en af våra produktivaste yngre författare — det är en lång rad boktitlar, som falla en i minnet, då man nämner märket 'Christer Swahn'. »Arbetena ha alla förräddt ett lifligt temperament, lätthet i produktionen och en värdad stil.» — — »I det hela är hr Wickströms nya roman mycket intressant, ledigt berättad och i många hänseenden vittnande om författarens talang samt såsom tidsskildring af värde.»

Svenska Dagbladet (för den 24 nov. 1891): »Boken synes oss så väl i fråga om åskådning som framställningssätt vara det mognaste författaren hittills åstadkommit. Karaktererna framstå klart och följdriktigt.» — — »Stilen är målände och liflig utan att förlora i enkel naturlighet. Författaren nöjer sig ej med att blanda ljus och mörker i sin skildring blott för att ernå en artistisk effekt. Vid sidan af det onda, hvarpå lifvet är så rikt, ser eller söker han botemedlet, och genom hela berättelsen går, trots allt, en entusiastisk optimism, en levande tro på lifvets goda makter.»

Dagens Nyheter (för den 22 dec. 1891): »Författaren ansluter sig till den riktning, som anser kapitalets samlande i en endes hand välsignelsebringande, väl att märka, när kapitalet för denne ende endast blir ett medel att göra godt. Boken slutar med en framtidskildring, och dess varmhjärtade sens moral är den, att vägen till allas lycka heter praktisk människokärlek.»

»Det är en fint bildad mans tankar, som denna bok erbjuder, och dess filantropiska grundton ger ofta flykt åt författarens stil och lif åt hans framställning.»

SINGALESISKA BREF

af

ASOKA RODIYA

Utgifna af

VICTOR HUGO WICKSTRÖM

(CHRISTER SWAHN)

Pris Kr. 1: 25.

»Författaren uttalar många sanningar, som borde förtjäna ett allmänt beaktande, och litet hvar torde hafva nytta af att läsa denna bok och taga åt sig dess dom öfver många missförhållanden, öfver hyckleriet och flården i vårt samhälle.» — — — »Boken bär vittne om en framstående talang och är skriven med ädel harm, icke för att gyckla utan för att genom gisselslagen luttra och rena.» — »Gripande är skildringen af Asokas slut.»

(*Göteborgs Handelstidning*).

»Man måste gifva sitt erkännande åt den lågande entusiasm för upplysning och utveckling och för det sunda förnuftets rätt att göra sig gällande i samhället likasom i individens handlingssätt, som genomgår hela framställningen. Det är denna ungdomliga och osläckliga hänförelse, som dikterat ej blott dessa singalesiska bref, utan alla de arbeten, hvarmed doktor Wickström tagit en så liflig del i »världsförbättrarbråket», i den litterära kampen för framåtskridandet.»

(*Aftonbladet*).

ÄFVENTYRARLIF

Roman af
VICTOR HUGO WICKSTRÖM (Christer Swahn)

Pris Kr. 3: 50.

»Den vackraste sidan af hr Wickströms författareskap är, enligt min tanke, hans lågande entusiasm för upplysning och utveckling, hans glöddande hat till ståndsfördomar och bigotteri. Denna sida kommer väl till sin rätt i 'Äfventyrlif'; ypperlig är i synnerhet författarens bitande satir öfver klasskillnaden och adelshögfärden. Endast denna är tillräcklig valuta för genomläsningen af hr Wickströms nya arbete.

'Äfventyrlif' är öfver hufvud taget en mycket läsvärd, spännande och lärorik bok, som godt kan anbefallas åt alla samhällsklasser».

(H. C. i Smålands Allehanda).

»En svensk Gil Blas. Och en svensk, modernare, djupare, mera filosoferande, mindre humoristisk Le Sage. Detta finna vi, ehuru vi blott hunnit bläddra i boken.

Jörgen blef riktigt arg på redaktör Wickström. Ty en sådan bok har Jörgen i 20 år tänkt skriva. Dock blevo vi ej argare, än att vi lade boken i vårt lilla favoritboksbibliotek, för att läsas och läsas.

Just en sådan bok hade vi kunnat skriva. Om än ej så glänsande i stil. Ty författaren för hjälten ut som sjöman, kypare, turist, politiker, världsman, affärsman, allt möjligt, för honom till Frankrike, Pyrenéerna, Spanien, Marokko, Alger, Italien, Ryssland, den fjärran Västern, bland sjöfolk, restaurantpublik, legitimister, nihilister, ryska polisherrar och föga bättre spanska banditer, guldgärfvare, damer och herrar.

Blott ett fel har boken, ett stort, äfven estetiskt. Hr Wickström är mera tänkare, mindre humorist. D. v. s.: Han tänker som en högtidlig människa, ej som Gud Fader själf, utan skillnad på stort och smått, moral och omoral. Därför när ej tänkaren Wickströms 'Äfventyrlif' humoristen Le Sage's 'Gil Blas' enkla skönhetsharmonii. Ehuru hr Wickström stundom går ännu längre i realism samt i aldrig oskön naturalism och vida öfverglänser Le Sage i stil och tankedjup.

Dock, tro ej, att humorn alldeles saknas. I boken. Tvärtom. Sådan framgläns, där den finnes.

Ännu en sak: En stor sympati inger boken i författarens förmåga att elegant skildra elegans, på samma gång som ofta frambyter hans djupa känsla för alla lidande, betungade, arbetande.

(Jörgen i Figaro).

Stoft från Sandalerna

RESEMINNEN

af

VICTOR HUGO WICKSTRÖM (Christer Swahn)

Med 19 illustrationer. Elegant utstyrd. Pris 3 kr.

INNEHÅLL:

En vansinnig konungs praktslott.
Passionsspelen i Oberammergau.
Grefve Francisco José Gavicho de
Abreu-Tavora.
Uj-Zsolna.
En död stad.
Europas förnämsta vallfartsort.
En tjuvfäktning i La Linea.
Ett dygn i Afrika.
Toledo.
Vagnen rullar.

»Kataloniens pärla».
Öfver Simplon.
En sannsaga från Kuhstall.
I Interlaken.
Petersburg. — Några reflexioner.
Portugals under.
De skotska högländerna.
Saltgrufvorna i Wieliczka.
Dunkla djup.
Campo Santo i Genua.

”Stoft från sandalerna” är titeln på ett i dagarna utkommet arbete, hvarur vi satts i tillfälle att meddela några illustrationsprof, på samma gång vi tagit oss friheten därur återgifva uppsatsen ”Portugals under”. Detta reseminne är ett förträffligt prof på den mångsidigt, fint bildade och bereste författarens för allt öppna blick och hans eleganta, målade stil.

Det var pseudonymen ”Christer Swahn”, som röjde väg för författarenamnet Victor Hugo Wickström, och det torde icke vara okänt, att dessa båda namn återfinnas på en hel rad böcker — en rikhaltig följd, som för hvarje år ökas med åtminstone ett nummer. På ”En själmördares anteckningar” följde ”En hospitalshistoria”, och bland förf:s andra, mer uppseendeväckande arbeten märkas romanen ”Sådan var vägen. Några sjäalars historia”, ”Singalesiska bref af Asoka Rodiya” och den förra året utgifna romanen ”Äfventyrarlif”. Om flertalet af dessa böcker gäller, att det röjer en mindre vanlig berättareförmåga, ett lifligt temperament, ett varmt hjärta och ett utpräglat skönhetsinne och kärlek till konsten, som den nord-svenske tidningsmannens deltagande i ”världsförbättrarebräket”, hans tidningsskrifveri och hans fejder för frihet och framåtskridande icke måktat utplåna. Hans nu utgifna samling af reseminnen från Bayern, Spanien, Portugal, Galizien, Frankrike, Marokko, Italien, Schweiz, Ungern, Österrike, Skotland och Ryssland skall helt visst förskaffa den vidtfarne författaren många nya vänner. Ty berätta kan han och ämnen fattas honom sannerligen icke. Den vackert utstyrdade boken är, såsom läsaren finner, illustrerad och kostar 3 kronor.

(Ny Illustrerad Tidning).

Om några veckor ←

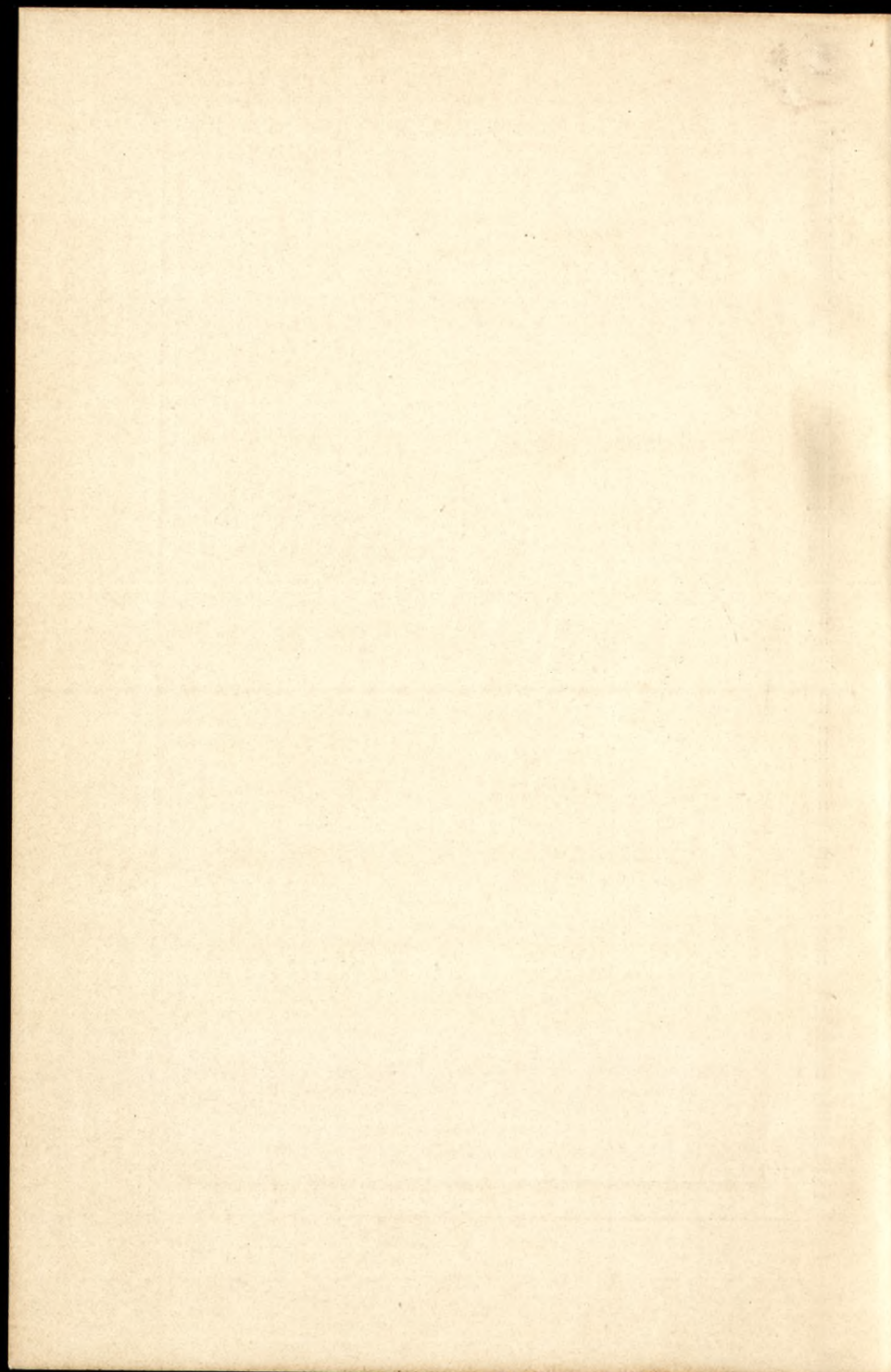
utkommer

af

— EN UNGKARL

ARBETEN

af

CHRISTER SWAHN

En själfmördares anteckningar

Pris 2 kr.

DIKTER

Pris: häft. 2: 50, inb 2: 75.

EN HOSPITALSHISTORIA

Pris 2 kr.

FYRA DIKTER

(1874-1875)

Pris 2 kr.

— ORD —

En samling utkast.

Pris 1: 65.

SANNINGSKÄR

Uppfostrare tillägnad.

Pris 1 kr.

ANTIKRIST

Skådespel.

Pris 1 kr.

"BILDNING"

Några blad ur
ett universitets historia.

Pris 1: 50.

ERKEBISKOPEN

Pris 1: 25.

SÅDAN VAR VÄGEN

Några sjäalars historia.

Roman.

Pris 3: 50

SINGALESISKA BREF

af

Asoka Rodiya.

Pris 1: 25.

ÄFVENTYRARLIF

Roman.

Pris 3: 50.

STOFT FRÅN SANDALERNA

Reseminnen.

Pris 3 kr

Om Idealism och Realism i Konsten. — Giordano
Brunos Metafysik. — Det skönas begrepp.

Kritisk framställning af Taines Psykologi.

(Manuskriptupplagor).

Om lärdomshögfärden. Pris 50 öre.

REBETEN

Pris: 2: 50

